

MARTINSKÝ Evanjelik

2015/1-2

ROČNÍK 22

Bolo už okolo dvanástej hodiny a nastala tma po celej zemi až do tretej hodiny popoludní. Slnko sa zatmelo, chrámová opona sa roztrhla napoly a Ježiš zvolal mocným hlasom: „Otče, do tvojich rúk porúčam svojho ducha.“ Po tých slovách vydýchol. Keď stotník videl, čo sa stalo, oslavoval Boha, hovoriac:

„Tento človek bol naozaj spravodlivý.“

L 23, 44 - 47

Rado Gdovin: L 23, 44 - 47

Evanjelický a. v. cirkevný zbor, Evanjelická spojená škola, Biblická škola a Centrum kresťanského vzdelávania v Martine
vospolok želajú svojim členom, učiteľom, žiakom, študentom, rodičom, ako aj priaznivcom doma i v zahraničí požehnanú Veľkú noc 2015.

**Kristus vstal z mŕtvych! Naozaj vstal!
Christos voskrese!
Voistinu voskrese!
Kyrie elejson!**

PÔSTNA

(pieseň)

Keď na kríži, Kriste milý,
zas umieraš v tejto chvíli –
i nám... i nám život bezútešný!
Spomeň... spomeň na nás, ľud svoj hriešny.

Naša chlúba – Tvoja hana,
naša radosť – Tvoja rana!
Svetlom svieti Tvoja duša biela,
a trň... a trň vôkol Tvojho čela!

Trpíš a pre naše zlosti,
Pane, hriešnych omilosti!
Radosť slnkom hasne nad horami:
Kriste... Kriste, zmiluj sa nad nami!

KAJÚCA

U Tvojich bielych nôh
– ó, Kriste nevinný –
kajúcne padám
a hriech svoj skladám.
Netresci za slová,
nekáraj za činy,
ich trpkosť nosím;
odpušť mi, prosím! Amen.

Z veľkonočnej poézie
Martina Rázusa

Za nás všetkých trpel

Pomerne rýchlo prišli a skončili sa v tomto roku radostné fašiangové časy. Po nich nastalo 40-dňové obdobie ticha a pôstu. Pôstu nielen v zmysle hýrenia a požívania vysoko kalorických jedál, ale aj duševnej očisty, pokoja a ticha mysle i srdca. Symbolické zastavenie sa na každodennej „prekážkovej dráhe“ života a uvedomenie si zbytočnosti neúnavnej túžby a naháňačky človeka za pozemským bohatstvom a pokladmi. Veď koľkí z nás nehľadia, do ktorej „banky“ zhromažďujú svoje poklady. Či do tej svetskej, alebo do tej, kde ich ani moľ ani hrdza neníči (Mt 6, 20). Stačí sa poobzerať okolo seba, pozrieť televízne spravodajstvo a vidíme, ako mnohoraká svetská nádhera, blahobyť a prestížne bohatstvo nenávratne miznú v rukách neznámych násilníkov, dyme a vo výbuchoch bômb. Vidíme a čítame, ako dlhoročné úprimné vzťahy, plné lásky a šťastia, sa rozpadajú a zo šťastných, radostou, láskou a mnohokrát aj pýchou zaslepených búrlivákov sa často stávajú duchovní i fyzickí bezdomovci. Do akých rúk vložili a vkladajú svoje ťažko nadobudnuté hrivny? Komu uverili a komu volajú „hosanna“?

Práve predveľkonočné obdobie nám otváralo možnosti a príležitosti nielen na zastavenie, ale aj na priblíženie sa k tomu Záchrancovi, ktorý ponúkol a ponúka život svojho Syna za našu spásu. Veď koľkí z nás by boli ochotní obetovať svoje dieťa, krv svojej krvi na záchranu takého množstva nevďačníkov? On neváhal a z lásky k nám všetkým Jeho Syn ticho trpel, podstúpil ponížovanie, bitku a krutú smrť na kríži v spoločnosti lotrov. Nevinný, no postavený na roveň spravodlivo odsúdených, ktorí vedeli, za čo trpia. Len v jednom z nich sa ozvalo svedomie: „Tento neurobil nič zlého“ a „Pane, Ježiši, rozpomeň sa na mňa, keď prídeš do svojho kráľovstva“ (L 23, 41 – 42). Za nás všetkých trpel a položil svoj život, aby sme si aj my uvedomili svoju bezmocnosť, malosť, slabosť a hriešnosť. Aby sme nastúpili na cestu pokory a pokánia, aby sme zanechali všetky zlé predsavzatia a činy. Ešte je čas! Zobudme sa a vstúpme do seba! Ježiš nás pozýva k sebe a podáva nám svoju ruku, aby veľkonočná radosť z Jeho vzkriesenia naplnila naše životy až do chvíle, keď budeme účastní darov, o ktorých čítame: „Ani oko nevidelo, ani ucho nepočulo, ani do ľudského srdca nevstúpilo, čo Boh pripravil tým, ktorí Ho milujú“ (1K 2, 9).

DANIEL BORCOVAN,
ZBOROVÝ DOZORCA

On nikdy hriechu neučinil, ani Isti nebolo v Jeho ústach; keď Mu zlorečili, nezlorečil; keď trpel, nehrozil, ale poručal Tomu, ktorý spravodlivo súdi; na vlastnom tele vyniesol naše hriechy na drevo, aby sme odumreli hriechom a žili spravodlivosťou; Jeho krvavé rany vás uzdravili. Boli ste ako blúdiace ovce, ale teraz ste navrátení Pastierovi a Biskupovi vašich duší!

1Pt 2, 22 – 25

VELKONOČNÁ NEDEĽA

O veľkonočnej radosti

(L 24, 1 - 9)

Drahí bratia a sestry, slávnostné kresťanské zhromaždenie!

My všetci na tento deň očakávame s veľkou radosťou, pretože už takmer 2000 rokov sa do veľkonočného rána človek budí s vedomím, že hrob Pána Ježiša Krista uvidí prázdny. V to prvé veľkonočné ráno to však také radostné nebolo. Medzi učeníkmi, aj medzi jeho stúpenkami vládol smútok, zdesenie, skepsa a strach z budúcnosti. Trvalo istý čas, kým sa aj oni spamätali, kým to všetko strávili a pochopili až po tú mieru, že sa ten strach premenil na úžasnú veľkonočnú radosť.

My sa chceme spolu pýtať, kedy sa človek môže z veľkonočných udalostí radovať?

V prvom rade vtedy, keď správne porozumie dejinám spásy tak, že práve v Kristovom zmŕtvychvstani majú tieto dejiny svoj vrchol. My musíme vzkrieseniu porozumieť. Áno, vzkriesenie patrí do oblasti nadprirodzenej a máme pred týmto Božím zázrakom rešpekt, ale je možné, ba potrebné mu porozumieť. Vieme aj to, že sa tento Boží zázrak dá obísť úplne bez povšimnutia. Vďaka kolí sa s Kristom stretli, boli Ním uzdravení, oslobodení od neprijemností života, azda aj uvideli Kristov prázdny hrob a dodnes sa mnohí naň chodia pozeráť ako na atrakciu. A predsa im vzkriesenie Božieho syna nič nehovorí.

Ak chceme pochopiť tento vzácny Boží úkaz, tak sa obrazne povedané musí na niečom v nás zachytiť. Vzkriesenie je totiž akoby strecha na dome. Dá sa správne a bezpečne postaviť len vtedy, ak dom už stojí. Potom taká strecha má aj zmysel. Bolo by nerozumné, ba priam nemožné postaviť ju na ničom. Častokrát sa stáva, že sa ľudia venujú Božím veciam len povrchno, nepravdivo, nevenujú im primeranú pozornosť. Svoj dom stavajú len občas a vôbec nie systematicky. Niektoré steny sú slabé, nedokončené, iné vôbec nestoja a potom keď príde raz, dva razy za rok do kostola, tak si tú

strechu nemajú na čo položiť. Božie slovo je pre nich v skutočnosti vzdialené, nedáva im zmysel a sú vlastne neosloviteľní.

Čítali sme, sestry a bratia, v evanjeliu o tom, ako sa veľkonočný strach a zúfalstvo premenili na radosť a nádej práve vtedy, keď im tí dvaja anjeli povedali, aby sa rozpamätali na slová Pána Ježiša Krista, keď bol ešte v Galilei. Tam im viackrát hovoril o utrpení, ale aj o tom, že na tretí deň vstane z mŕtvych. A teraz keď videli prázdny hrob, vytvoril sa pred ich očami krásny obraz, mozaika, hoci ešte stále sa so vzkrieseným Pánom nestretli. Niečo podobné, ako keď naše deti skladajú puzzle a nájdu tie časti, ktoré sú nosné: po ich doložení objavia zmysel obrázka. Ich radosť bola na mieste. Našli kúsok mozaiky, ktorá odkryla obraz ako celok. Bolo to však aj preto, že sa mali na čo rozpamätať. Samotná, aj keď veľmi vzácna časť mozaiky by im nedávala žiadny zmysel. Oni sa totižto mali na čo rozpamätať, o čo zachytiť. Strávili s Kristom nemalý úsek svojho života. Doslova s Ním vyrastali. Jeho matka ho učila chodiť a rozprávať, prežívala s ním Jeho prvé lásky a prehry a napokon aj Jeho smrť... Vzkriesenie bolo to, čo im do tej mozaiky dejín spásy chýbalo. Teraz bolo tu a prvé veľkonočné, radostné ráno bolo na svete.

Drahí bratia a sestry, dnes sme sa zhro-

maždili pred Božou tvárou v deň vzkriesenia nášho Pána Ježiša Krista. A my, každý z nás, už s istotou držíme tú vzácnu časť mozaiky spásy. Stojí pred nami neľahká úloha. Máme ju doplniť tak, aby obraz našej spásy dostal zmysel. Tak, aby v nej vzkriesený Pán mal svoje miesto. Mám vážne obavy, že mnohí s touto časťou mozaiky – obrazne povedané – so „vzácnou puzzlou“ nebudú vedieť, čo ďalej; nerozpoznajú jej význam. Budú ju držať v ruke a nijako im do ich náboženského života nezapasuje. Mnohí ju odložia do nepodstatných vecí svojho života, lebo takáto „puzzle“ sa u nich doma vôbec nenachádza.

Ale takto by som nechcel skončiť naše

veľkonočné dobrodružstvo. Mnohí, ktorí sme sa zhromaždili tu v chráme Božom, máme sa na čo rozpomínať. Veľmi dobre vieme, čo so vzkriesením, kam ho zaradiť. Obraz nášho života s Bohom dostáva zmysel. Áno, je v ňom utrpenie a smrť Božieho syna, ale dnes tam máme možnosť položiť Jeho vzkriesenie a večný život. To od základu mení aj ten náš obraz života. Niektorí si tú mozaiku postavili sami. Iní ju prevzali ako vzácne dedičstvo po svojich rodičoch. Iným ju priniesol kamarát ako anjel z neba, ale všetci jej dnes môžeme dať zmysel. Práve tým, že do nej doplníme vzkrieseného Krista. Amen.

MILAN KUBÍK, ZBOROVÝ FARÁR

Puzzle

Blížili sa sviatky Veľkej noci. Pricestoval som k rodičom do Martina načerpať nové sily. Nepatrim medzi kresťanov, ktorí pravidelne navštevujú služby Božie, ale keď som bol v Martine, rád som navštívil náš kostol a vypočul si kázeň, ktorá mi zakaždým niečo dala a hlavne: na základe počutého som sa začal zamýšľať sám nad sebou. Bola veľkonočná nedeľa a rozhodol som sa, že pôjdem s mamičkou na služby Božie. Všetci účastníci – a teda aj ja – dostali sme do rúk jednu malú puzzle. Po vypočutí kázne to vo mne vzbudilo vnútorný pocit, že môjmu kresťanstvu niečo chýba. Zatiaľ čo sa mi zapadnúť do mozaiky, ako bola vysvetlená vo vypočutej kázni. Dlhो som nad tým posolstvom kázne rozmýšľal – celý jeden rok. Dnes som šťastný, veď sa to skončilo tak, že som sa napokon rozhodol osloviť pána farára so žiadosťou o konfirmáciu. Tak sa začala cesta mojej vnútornej premeny. Keď by som na nej s Pánovou pomocou vytrval.

TOMÁŠ KAPUSTA

Ale Ježiš, keď počul, o čom je reč, povedal predstavenému synagógy: Neboj sa, len ver!
Mk 5, 36

*Chváliť budem Hospodina, pokiaľ žijem,
a spievať budem môjmu Bohu, pokiaľ tu budem. Ž 146, 2*

Dňa 12. marca 2015 sa z Božej milosti dožila naša sestra LUDMILA MEŠKOVÁ požehnaných 90 rokov.

Pri tomto vzácnom výročí ju srdečne pozdravujeme. Ďakujeme dobrotivému Pánu Bohu za jej ochranu, silu, pomoc a požehnanie. Do ďalších rokov jej prajeme ešte veľa zdravia a Božej milosti.

S vďakou a úctou
sestry z krúžku ručných prác

PIATKOVÉ REKVIEM

Vladimír Knoško

Žil medzi nami muž, čo Božskú pečať mal
 a hoci skromne žil, bol viac než zemský kráľ.
 Poznával priateľov, no i zradu, lešť
 a ťažký kríž šiel za hriešnikov niesť.

Lebo málo sme dbali na Božie zákony
 a Tvoj hlas bol pre nás niekedy vzdialený.
 Veď neradi sme išli úzkymi cestami
 a kameňom hádzali – hoc sami tiež vinní.

Preto muselo raz zaznieť piatkové Rekviem,
 keď pukali sa skaly a otriasala zem
 a pohľad z nebies na utrpenie Tvoje
 roztrhol oponu chrámovú na dvoje.

Vhodné je preto pokľaknúť v tento deň pamätný
 na zem včasnou jarou vlhkú pod krížom dreveným,
 vyznávať: Laudater Domine, lebo je pravdou istou,
 pred súdom Božím vopred prehraným jediné si východisko.

Prednesené v martinskom chráme Božom
 na Veľký piatok 2013

NEVEDEL SOM, ŽE MODLIŤ SA JE TAKÉ ŤAŽKÉ

Miro

Nevedel som, že modliť sa je také ťažké,
 Otvoriť ústa pred Tebou,
 Ja cítim Teba znesvätenie...

Bolí ma srdce, keď mám Ti povedať, Pane,
 Odpusť, že musel si sa pre mňa zrieknuť Syna,
 Odpusť, že Ťa prosím o zmilovanie...

VELKONOČNÁ MODLITBA

Drahý Pane Kriste!

V týchto dňoch viac ako inokedy sprevádzame Ťa na cestách evanjeliovej zvesti, na strastiplnej, bolestnej púti, končiacej sa zdanlivým zánikom a vrcholiacej slávnym Vzkriesením na tretí deň podľa Písem. Naplnila sa tým misia, ktorou si bol poverený zachrániť padlé ľudské pokolenie.

Oceňujeme, že napriek vedomiu Božského pôvodu priznával si sa k spoločenstvu ľudí a nazýval si sa Synom človeka.

Tvoja reč bola niekedy nekompromisná, tvrdá, odhaľujúca pokrytectvo, a to sa nepáčilo svetským i náboženským hodnostárom. Tvoj blízky Ján Krstiteľ na to doplatil životom. Ty si však požíval zvláštnu ochranu až do rozhodujúcich dní, ktoré sa naplnili Tvojím poslaním.

Ďakujeme Ti za oslovenie budúceho apoštola Pavla na damašskej ceste, ktorý sa stal najvýznamnejším šíriteľom Tvojho slova medzi pohanmi.

Ďakujeme Ti za zoslanie Ducha oživovateľa, lebo náš rozum nedokáže obsiahnuť tajomstvo Tvojho znovuzrodenia.

Lutujem, že nie vždy Ťa viem vnímať prirodzene, spontánne ako blízkeho druhu bytia. Moja zbožnosť je aj povrchná, nemodlím sa vrúcne, ale akoby z povinnosti.

Poznal si zblízka naše ľudské slabosti, a preto dúfame, že budeš mať pre ne pochopenie.

Sme vďační prvým kresťanom, že napriek prenasledovaniu odovzdali Tvoju zvesť budúcim generáciám, a tak aj my sme dúfať, že smrť nemá nad nami večnú moc.

Amen.

VLADIMÍR KNOŠKO

Počujte slovo Hospodinovo!

*Počujte slovo Hospodinovo, kniežatá Sodomy,
naslúchaj učeniu nášho Boha, ľud Gomory!*

*Umyte sa, očistíte sa, odstráňte svoje zlé skutky pred mojich očí!
Prestaňte zle robiť,*

uče sa dobre robiť, hľadajte právo, ujímajte sa utláčaného, prisudzujte právo sirotám, zastávajte sa vdov. Podťe len a súdme sa – vraví Hospodin. Ak sú vaše hriechy ako šarlát, môžu zbelieť na sneh; ak sú červené ako purpur, môžu byť ako vlna. Ak ste povoľní a poslúchnete, okúsíte dobro krajiny.

Ak sa však zdráhate a protivíte, okúsíte meč; lebo ústa Hospodinove hovorili.

Iz 1, 10; 16 - 20

O dva dni nás oživi, na tretí deň dá nám povstať, aby sme žili pred Ním.

Oz 6, 2

Víťaz nad smrťou alebo pokračujúci rozhovor otca so synom

SAMUEL ŠTEFAN OSUSKÝ

Vzkriesenie víťaza: medzi smrťou a vzkriesením

Evanjelisti sa nezmieňujú, čo bolo s Ježišom medzi smrťou a vzkriesením. Obyčajne sa myslí, že ležal v hrobe „tri dni“, ale ak rátame, že zomrel na Veľký piatok, medzi trefou a štvrtou hodinou popoludní, a vstal v nedeľu nadráňom, to sú nie „tri dni“, hovoria kritici. Mali by pravdu, keby výraz „tri dni“ nebol mylnou interpretáciou židovského spôsobu počítania dní. Už som spomenul, že my počítame deň od polnoci do polnoci, kým židia počítali každý začatý deň a ten sa začínal večer po západe slnka – po vyjdení prvej hviezdičky. A tak Ježiš Kristus ležal v hrobe v piatok, sobotu a v nedeľu. Aj prorok Ozeáš hovorí: Nás Boh obživi po dvoch dňoch, dňa tretieho vzkriesi nás (6, 2).

Aj to je problematické a bolo problematické i prvým kresťanom, či „ležal v hrobe“. Keďže prví kresťania boli zo židovstva a verili, že mŕtvy po smrti ide do šeola, čiže ríše mŕtvych, kde žije ďalej v spánku ako tieň, tak aj prví kresťania verili, že Ježiš nezostal v hrobe ležať, ale šiel do podsvetia. Preto sa zaoberali touto otázkou, lebo sa starali o to, čo bude so zosnulými, ktorí zomreli pred príchodom Mesiaša.

Evanjelisti nespomínajú nič o riešení tejto otázky. Keď si však život vyžadoval riešiť otázku tzv. medzistavu medzi smrťou a vzkriesením, apoštolovia sa usilovali uspokojiť ich vierou. Tak už apoštol Pavol v roku 59 v Liste Efezským napísal,

že Kristus „zostúpil do najnižších častí zeme“ (Ef 4, 9). Po ňom apoštol Peter roku 64 vo svojom jednom liste napísal: „Podľa tela bol usmrtený, ale obživený Duchom, v ktorom aj zostúpil a kázal väzneným duchom“ (1Pt 3, 19). Tak sa vyvinulo vyznanie v našej Viere všeobecnej kresťanskej: „Zostúpil do pekla...“

Pozor však, pod peklom dnes už iné rozumieme, než o akom je tuná reč. Tu treba rozumieť: židovský šeol, grécky hádes – v našom slovenskom preklade je to podsvetie. Nakoľko podľa Petra Ježiš tam kázal duchom, tak bola predstava, že telá zomrelých ostali v hrobe, ale ich duše prešli do podsvetia a tam trvajú ďalej ako tiene, a keď im podľa Petra Ježiš kázal, neboli bez povedomia. Peter jasne hovorí: „Preto sa evanjelium zvestovalo aj mŕtvym, aby boli súdení síce po ľudsky podľa tela, ale aby žili Duchom podľa Boha.“ (1Pt 4, 6). Tým dal Peter odpoveď na ustarostenosť veriacich o mŕtvych.

Ďaleko by nás zaviedlo skúmanie predo brazov tejto predstavy v mytológiách Babylonie, kde vstupuje Ištar do ríše Nergala, aby sa vrátil Tammúz. Podobne to bolo aj v Egypte. Ďaleko by nás viedlo aj pozorovanie vývinu židovskej apokalyptiky. Toľko však musíme konštatovať, že už u židov predstava o šeole vyvinula sa tak, že sa rozlišovali dve časti šeola, nie popri sebe, lež nad sebou. Vo vrchnej časti, ktorú menovali lonom Abrahámovým, žili ďalej duše spravodlivé, v spodnej časti, v tzv. priepasti, duše nespravodlivé. Tamtí sú tam nakoľko, títo nastálo.

Môže vzniknúť aj otázka, či Ježiš vstúpil do podsvetia len dušou a či aj telom. Podľa apokryfov v stopách židovskej apokalyptiky len dušou, ale podľa evanjelia aj telom. Nie tým usmrteným telom, ale od Boha premeneným, ako svedčí podobenstvo o boháčovi a Lazarovi (L16, 23 – 24). Keď vstúpil v premenenom oslávenom tele, to znamená, že nie v stave poníženia, ale v stave oslobodenia: oslobodilo temný šeoím.

Otázka tohto medzistavu nie je ani dnes bez osobného záujmu, lebo kto verí v posmrtný život, musí sa spýtať: kde budeme od pochovania do vzkriesenia za príkladom Ježišovým?

Ženy pri hrobe Ježišovom (Mk 16, 1 – 8; Mt 28, 1 – 8; L 24, 1. 10; J 20, 1 – 9)

V prvý deň týždňa po sobote, teda v nedeľu, keď u židov bol už prvý všedný deň – vo veľmi včasné ráno, keď tam už pred svitaním prišla k Ježišovmu hrobu Mária Magdaléna a videla kameň odvalený od hrobu. Načo tam šla? Tak ako aj ostatné galilejské ženy, ktoré prišli postupne za ňou k hrobu, ešte v sobotu po šábese nakúpili voňavých vecí, aby šli a pomazali Ho. Pomazanie urobili už Jozef z Arimatie a Nikodém v piatok predvečer, ale pre krátkosť času do šábesu bolo ich pomazanie len predbežné. Teraz prichádzali ženy dôkladnejšie zabalzamovať mŕtve telo, lebo nečakali vzkriesenie. Pomazadlo bolo z aromatických bylín, ktoré boli pomiešané s nardovým olejom, myrhou. Bolo drahé, luxusné (Jób 41, 22).

Medzi ženami po Magdaléne prišla Mária Kleofášova, keď už slnko vstalo (Mt), potom prišla Salome, sestra matky Márie (Mk). Nakoniec prišla Johana. Lukáš dokladá, že ešte „aj iné“. Tieto posledné prišli, keď už slnko vyšlo. Už na ceste si povrávali: „Kto nám odvalí kameň od otvoru hrobu?“

Všimni si, syn môj, pri smrti a na pohrebe ženy boli posledné a pri vzkriesení

boli prvé. Dôkladne zabalzamovať telo bolo znakom lásky aj bez pravej viery, že vstane.

– Otec prosím ňa, ešte to mi povedz, prečo mali starosť o odvalenie kameňa, keď tam bola stráž.

Syn môj, o stráži, o zapečatení kameňa nevedeli, veď to urobili predstavení tajne. Okrem toho kameň bol veľmi veľký, plochý, guľatý a ťažký ako mlynský žarnov, ktorý sa vo vydlabanej skale otáčal a tak zatváral a otváral vchod do hrobu.

Čo sa však stalo. Keď prišli k hrobu, kameň našli odvalený. Matúš odvalenie vyložil takto: „Stalo sa veľké zemetrasenie, lebo anjel Pánov zostúpil z neba, prišiel, odvalil kameň a sadol si naň.“

Zjav anjelov bol ako blesk. Rúcho anjela bolo biele ako sneh. Strážcovia strachom sa chveli pred ním a zostali ako mŕtvi. Dialo sa opäť to, čo na Veľký piatok pri zemetrasení.

Láska žien vytrvala. Neutiekli ako hriešnici na Veľký piatok, ale ostali tam, vošli do hrobu, podľa Marka uzreli mládenca oblečeného do bieleho rúcha, sediaceho na pravej strane. Podľa nášho prekladu sa preľakli, ale podľa pôvodiny boli v extatickom stave. Totiž ostali bez seba, keď hrob našli prázdny a nenašli telo Ježiša.

Prelaknutá Mária Magdaléna hneď bežala k Šimonovi Petrovi a inému učeníkovi (k Jánovi), ktorého Ježiš miloval, a hovorila im: „Vzali Pána z hrobu a nevieme, kam Ho položili.“ Ján takto vyzdvihuje sice Magdalénu, ale nevylučuje ostatné ženy, keď povedala: nevieme, kam Ho položili.

Magdaléna si teda myslela, že Ho niekto vzal. Kto? Nemohla si iné myslieť, len to, že to boli nepriatelia. Je sice pravda, že kritici Vzkriesenia vymysleli aj iné možnosti, ale nie skutočnosti. Napríklad, že Ho učeníci ukradli, podľa iných, že Ho záhradník odniesol, aby zvedavci nešliapali hroby (Tertulián); zase podľa iných to vraj urobili kňazi, aby vzali ľudu modlu, neuctieval sa Jeho hrob. To všetko sú do-

mnieňky. Keby Ho vzali židia, boli by podvrátili učeníkov, keď začali zvestovať, že vstal, a to neurobili. Spomeniem ešte ďalej, že podľa iných to spravila luza, ktorá šla vydrancovať hrob, a opäť podľa iných hodili Ho do spoločného hrobu, aby Ho nepoznali. Všetky tieto hypotézy sú nemožné, lebo tam bola stráž, a ďalšie to tiež podvracajú. Ako Ho mohli ukradnúť učeníci, keď sa rozutekali v strachu o seba? Ako Ho mohli uniesť kňazi, keď je nemysliteľné, aby židia uctievali zločinca? Tak sa pýta židovský teológ Klausner. Ako to mohol urobiť Nikodém, keď to neurobil pri snímaní z kríža a pri pochovávaní?

Keď Magdaléna oznámila tým dvom učeníkom, že Ho vzali, Peter a Ján sa pobrali a šli s ňou k hrobu. Keď tam prišli, ostatné ženy našli preľaknuté pri hrobe so sklopenými zrakmi k zemi.

Nemohol som v histórii ďalej pokračovať, lebo syn, čítajúc usilovne evanjeliá, postavil mi otázku, prečo evanjelisti udávajú rozličný počet anjelov pri vzkriesení a prečo ich inde a inde umiestňujú a predstavujú.

Máš pravdu, syn môj. Marek ako najstarší hovorí o jednom ako o mládencovi, ktorý bol v hrobe; Matúš tiež o jednom, ale ten ostal na odvalenom kamení sedieť; Lukáš má dvoch – oboch v hrobe, ale v podobe dospelých mužov; Ján tiež dvoch v hrobe, ale jeden je pri hlave a druhý pri nohách, kde ležalo mŕtve telo (Mk 16, 5; Mt 28, 5; L 24, 4; J 20, 12).

Ako je to možné? – Tak, že sa tu zachycujú dve vyvinuté tradície, z ktorých staršia hovorí o jednom, neskoršia o dvoch anjeloch. Ale je možné – a tak odchýlka nie je taká viditeľná, že o nerovnakom počte sa hovorí v rozličných chvíľach deja; napr. keď prišli ženy k hrobu, bol jeden pri otvore na kamení (Matúš), keď vošli do hrobu, druhý bol v hrobe (Marek), tak boli dvaja ako u ďalších dvoch evanjelistov. Keď vošli do hrobu, prvé ženy videli jedného v hrobe na pravej strane (Marek),

keď prišli ďalšie, videli už dvoch (Lukáš), lebo ten z kameňa (Matúšov) vstúpil do hrobu k nohám lôžka (Ján). A čo do podoby, anjeli sa zjavili v mužnej, ale mladistvej, no niektoré ženy vyzdvihli mladistvosť, iné mužnosť. Či tak alebo onak, rozdiely netýkajú sa podstaty.

Medzi údajom synoptikov a Jána sa stalo, že anjel prehovoril k preľaknutým ženám. Najprv ich káral: „Čo hľadáte živého medzi mŕtvymi?“ – keď im Ježiš zvestoval, že vstane – ale hneď ich tešil: „Nebojte sa!“ – Vy sa nebojte ako okrem vrahov aj strážcovia, ktorí zostali ako mŕtvi od opakovania sa zemetrasenia.

Ako by im chcel povedať, vy sa nebojte ako tí, čo Ho ukrižovali. Pokračoval, odvodniac potešenie: „Niet Ho tu, vstal, vidieť miesto, kde Ho boli položili.“

Aj tieto anjelské slová sú rozlične zachytené, ale ani tu sa rozdielnosť netýka podstaty a dá sa vysvetliť vo vzrušení žien nad slovami anjela. Každá mohla zachytiť iné slovo, a tak ich treba zladiť.

Keďže sa anjel odvolával, že sa stalo, ako Ježiš predpovedal, pokračoval, poučujúc ich: „Rozpomeňte sa, ako vám hovoril, keď bol ešte v Galilei, že Syna človeka musia vydať hriешným ľuďom do rúk a ukrižovať a že v tretí deň musí vstať z mŕtvych. Ale choďte, povedzte Jeho učeníkom, aj Petrovi, že vás predchádza do Galilei; tam Ho uvidíte, ako vám povedal.“

Po slovách anjela ženy utiekli od hrobu, boli ako bez seba, báli sa a nikomu nič nepovedali v prvom prekvapení. Bol to taký neslýchaný chýr, že sa nevedeli spamätať. Až keď sa spamätali, pomaly vracali sa späť bez Magdalény. Ešte ani na ceste nič nehovorili nikomu, také boli ohromené.

Povedal som, že bez Magdalény, lebo Magdaléna už medzitým vrátila sa z mesta aj s Petrom a Jánom, ktorým to utekala povedať, a potom už ostala pri hrobe.

VELKONOČNÁ MODLITBA

Zlatica Oravcová

Vzkriesený Pane, vzkries vo mne city,
Úprimnej lásky, čo sa nenadýma,
Nech tečie prameň doteraz skrytý,
Nech osteň hriechu viacej nemučí ma.

Vzkriesený Pane, vzkries vo mne ducha,
Čo súcit prejaví, obviaže rany –
Odej mi srdce do Tvojho rúcha,
Nech slúžiť blížnym vždy som odhodlaný!

Vzkriesený Pane, vzkries vo mne túhy,
Posvätné, krásne, ktoré povznesú ma,
Zmiluj sa, zmiluj, splať moje dlhy,
Nevládzem, Pane, veľká je to suma.

Vzkriesený Pane, vzkries vo mne sily
Za Tebou kráčať, vyznávať Ťa všade!
Vzkries vo mne dobro, Spasiteľ môj milý,
K nohám Ti srdce odhodlane kladiem.

Amen

KRÍŽ

Ladislav Fričovský

Kríž. Už nie iba miesto utrpenia.
Kríž. Kam sa nádej oprie unavená.
Kríž. Nad ktorým si vtáča voľnú pieseň spieva.
Kríž. Nad ktorým sa z mračien rozodnieva.
Kríž. Kde niet viacej odsúdenia.
Kríž. Kde slzami vďaky plače Magdaléna.
Kríž. Kde i lotor dušu spasiť môže.
Kríž. Kde si pokoj nájdu všetky dietky Božie.
Kríž. Ktorý zem a nebo spája.
Kríž. Vstupná brána raja.
Kríž. Ruky ku modlitbe späté.
Kríž. Útočisko v svete.
Kríž. Kde mám i ja zrazu srdce čisté.
Kríž. Tvoj kríž, Kriste.

Pred sedemdesiatimi rokmi
skonal v koncentračnom tábore v Ebensee
náš pán farár
Jozef Bučko
(3. 3. 1907 – 6. 5. 1945)

Medzi martýrov slovenského boja proti nacizmu patrí i martinský evanjelický farár Jozef Bučko. Aj on je považovaný za teológa bonhoefferovského typu. Vynikajúci, nekompromisný kazateľ a kritik pomerov v slovenskom štáte. Právý protestant, posol reformácie, zvestovateľ čistého evanjelia. V Martine účinkoval najskôr ako kaplán, neskôr ako farár pomerne krátko – v rokoch 1940 – 1944. No vyoral hlbokú brázdú: nadviazal na mnohé významné tradície duchovného a národného života, ktoré martinský evanjelický zbor v minulosti spoluvytváral. Evanjelickému životu dal nové impulzy, postavil zborový dom, založil starobinec, rozhybal evanjelické spolky. V Martine v tom čase vial svieži, nepodkupný vietor odvahy, statočnosti a odporu proti prechmatom v politickom a kultúrnom živote Slovenského štátu. Bučko – biblický charakter – nekompromisne zvestoval právo Slovákov na slobodné pomery, kázal proti vojne, ostro odmietal arizáciu. Publikoval odvážne úvodníky v opozičných Národných novinách.

Jozef Bučko – ako kazateľ, publicista i ako tajomník Lutherovho spolku evanjelických kňazov – priam ako Majster Jan Hus ostro šla-

hal a bil do povrchnosti a falošnosti ideológie vojnového Slovenského štátu. Ako jeho kritik bol väznený v Prešove i v Ilave. Zatkli ho aj počas Slovenského národného povstania. Aj keď sa mohol legitimovať falošným dokumentom, zatýkajúcemu komandu priamo a odvážne odhalil svoju občiansku identitu: Som Jozef Bučko, martinský evanjelický farár. Vianoce i koniec roka 1944 prežil v bratislavskom väzení, odkiaľ ho roku 1945 previezli do koncentračných táborov v Melku, Mauthausene, Amstettene a napokon v Ebensse, kde na sklonku 2. svetovej vojny, krátko pred oslobodením tábora, dokončil.

V našich časoch, v ktorých sa oslabuje oduševnenie za kresťanské hodnoty, silno zaznieva Bučkovo poslanstvo: *Chceli sme a chceme, aby celé ľudské počínanie bolo hlboko preniknuté kresťanskou mravosťou!* A čoraz naliehavejšou je ozvena Bučkovej state z Národných novín. Nazval ju: *Verím vo víťazstvo viery v Boha!*

Bučko ako biblický kňaz i ako statočný občan prihovára sa nám s najväčšou aktuálnosťou – a to tak súčasníkom dnes, po sedemdesiatich rokoch od jeho úmrtia, ale i budúcim kresťanom ponad budúce veky a časy!

Verím vo víťazstvo viery v Boha, keby i všetky kostoly ľahli popolom a nevera zachvátila celé ľudstvo dneška. Verím, že spravodlivosť nemôže padnúť, krivda nemôže zvíťaziť, keby prví i všetci opustili a druhú velebili. Verím, že nenávisť nepodlomí lásku, dobro nepodľahne zlu, lebo človek Boha nepremôže.

Jozef Bučko: Verím vo víťazstvo viery v Boha

Bolo už okolo dvanástej hodiny a nastala tma po celej zemi až do tretej hodiny popoludní.

Slnko sa zatmelo, chrámová opona sa roztrhla napoly a Ježiš zvolal mocným hlasom: „Otče, do Tvojich rúk porúčam svojho ducha.“ Po tých slovách vydýchol. Keď stotník videl, čo sa stalo, oslavoval Boha, hovoriac: „Tento človek bol naozaj spravodlivý.“

I STALA SE TMA PO VŠÍ ZEMI...

Jozef Bučko

Príchod Kristov na svet sprevádzal jas nebeského svetla. Betlehenské polia zaliala žiara z výšin a bezbožnosť sa jej zlakla. Herodes sa zatriasol pod jej účinkom a pripravil sa na útok, ozbrojený Istou. To všetko bola tma, len jas Kristovho božstva, jeho osvetly a zbožnosti ju pretínal.

O tretinu storočia nastal opačný úkaz. Kristus zomieral, a tie isté polia zaliala tma. Slnko sa zatmelilo. Narodenie bolo v noci a svetlo prelato temnotu, smrť prišla vo dne a tma pohltila svetlo.

To boli prírodné zjavy, no jednako symbolizovali duchovný život. Kristovým príchodom, jeho evanjeliom, utrpením i smrťou vzniklo svetlo do záhybov ľudského pochopu i duše, jeho smrťou ovládla tma život znova, aspoň naoko a nakrátko. Všade bolo svetlo, kde bol On, veď On bol svetlo, všade bola tma, kde Ho nebolo. Len v Jeho jase život nadobudol pravú hodnotu, vedomý si večného trvania, len tam spoznal Boha a seba a našiel svoje miesto čo dieťa Božie a príkazom lásky vyriešil svoj pomer k blížnemu. On ožiariť hrob i záhrobie učením večného trvania ľudského ducha. Vyriešil otázku dobra a zla večnou odmenou i trestom. Dal pravú hodnotu hmote i duchu, prírode i človeku, ukázal cestu ovládnutia prírodných síl a ich zdrojov k šťastiu človeka. Vyhlásením zbožštvovania prírodných úkazov a hmoty zničil prehodnocovanie a postavením všetkých ľudí na jednu úroveň pred Bohom odstránil podceňovanie. Človek s celou svojou bytosťou i účinnosťou našiel nový cieľ a objavil nové hodnoty v sebe. Padli modly nepravých bôžikov i so svojím učením otrockej nerovnosti aj omylov záhrobia. Človek sa stal novým stvorením.

Prvý rozmach kresťanstva dával nádej, že padnú aj duchovní bôžikovia - sebecstvo, hmotárstvo, panovačnosť, nespravodlivosť, rozpínavosť, pýcha, megalomania, bezohľadnosť, nenávisť, pomstychtivosť. Zdalo sa, keď človek pochopil, že slnko nie je Boh, ale len nebeské teleso, zvieria nie je bôžik, ale len tvor, a určil im pravé miesto, že bude vedieť určiť aj hmote pravé miesto, vyberúc si ju za prostriedok, a nie za cieľ života, že zmysel života nie je otrokárstvo, ale služba, nie zrážanie, ale pozdvihnutie. Čoskoro prišlo poznanie, že boj je ťažký, tvrdý, Betlehem a Golgota sa opakujú, Kristus znova prichádza a zase zomiera, lepšie povedané ľudské srdce sa

znova rodí a zase odumiera Kristovi, Jeho učeniu, láske a vykúpeniu. Podľa toho prebleskuje svetlo, alebo tma sa rozkladá. Celý dejinný vývoj je bojom týchto dvoch: kultúry a zaostalosti, mravnosti a nemravnosti, v konečnom dôsledku boj Krista a Antikrista. Temnotou bolo vystúpenie cisára Juliána Apostatu, tou istou tmou bolo zhmotárčenie stredoveku so všetkou vedeckou i mravnou poblúdenosťou. Tak možno nazvať i všetky výkyvy novoveku, odporujúce Kristovmu evanjeliu.

Prechádzame znova Golgotou. Kristus zomrel. Nie je to iba rozpomienka. Je to skutočnosť. I stala sa tma už roky. Storočie kultúry, veľkých výdobytkov techniky, nevidaného rozmachu je vlastne časom zatmenia slnka. Svetlo žiari, no je to svetlo, bohužiaľ, otravné. To nie je svetlo, skôr temnota. Treba jasne hodnotiť poznanie a mravnosť. Keď sa i niekto môže chváliť vysokou úrovňou vzdelania, rozmachom vedy, filozofie, a niet v ňom primeranej výšky mravnosti, v temnote žije.

Krista súdili a križovali tí najmúdrejší. Židovské synedrium i rímsky Pilát boli ľudia svetovej kultúry, rozumovo najvyššie stojaci, no srdcom najhlbšie klesli. Lietadlo, rádio, televízia, smrtiace lúče, filozofia, hudba, literatúra samy osebe nie sú svetlo. Sú len jednou časťou ľudskej bytosti. Bez primeranej výšky mravnej zodpovednosti sú temnotou. Kristus prišiel vychovať súmerného človeka, kultúrne vysoko stojaceho, ale nie menej mravného, plného múdrosti, no nie menej lásky, čistého telesne, nie menej duchovne, ovládajúceho zem so všetkými jej silami, no nie menej svoje telo s jeho vášňami. Múdrost bez mravnosti sa stane rafinovanosťou a človek netvorom. Zbožný človek použije svoju silu na budovanie, bezbožník na ničenie. Vplyv mocných pri mravnosti šťastie a blahobyt rozsieva, vplyv nešlachetníka slzy a biedu. A koľkí toto nechápu. Myslia si, že sú na to mocní, aby hubili.

Veľký piatok, deň smútku, hlbkej úvahy, pokory, pokánia a najvyššej obety neznáša rachot a nové obete. Kristovo prevzatie všetkých krívd na seba sa nezrovnáva s novými krívdami. V učení niet nedostatku. Teoreticky mravnosť je ďaleko pred vedou, na úroveň učenia zbožnosti sa vedecké poznanie len tak nedostane. V živote je to opačne: náboženstvo už dosiahlo vrchol v Synovi Božom. Čo bude ďalej, to On zjaví svojím časom, no človek to bude môcť pochopiť azda až v záhrobí. Poznanie milovými krokmi letí, no srdce pokulháva, a preto dnešok s jeho stonom, biedou, krvou, utrpením, ničením a krutosťou nemá srdca – je bezohľadný. Múdrost zločinca by bola požehnaním, keby sa zvrtila smerom k dobru, veľkosť svätca by bola zhubou, ak by sa vydala smerom k zločinnosti. A v tom je nešťastie dneška, že múdrost, vyspelosť si vybrala nesprávny smer. V tom je dôkaz, že Kristus zomrel. „Tma se stala po vsí zemi...“, ale skutočne „po vsí zemi“.

Krista striehli pod krížom. I v hrobe žoldnieri, pomoc to nevery. Striehli Ho v mohutnom zápase prvých storočí boja kresťanstva s pohanstvom. Armády stáli proti bezbranným apoštolom, meč proti láske, úder proti odpúšťaniu, väzeniu, popravu proti nevine. Dejiny sa opakujú. Raz to bol žoldnier, inokedy vojak a zase udatý, ktorý šiel za apoštolom a striehol na každé slovo v túžbe po obžalobe. Prišiel i do chrámu, do bytu na súkromný rozhovor, aby počul, či sa nehlása pokoj, keď sa trúbi, či sa nehovorí o živote, keď je v programe smrť. Na mene a na odevu týchto nezáleží. Boli vždy reprezentantmi temnosti, či už strážili Krista na Golgote, či Pavla v Ríme, Husa v Kostnici a či vyznávača v modernom väzení.

A v takýchto okamihoch vždy zaznievali vzdychy tých najlepších v životnej túžbe po náprave, po príchode Kristovom. Utrpenie apoštolov trvalo tri dni, iných tri roky a iných tri storočia. Prišlo veľkonočné ráno so zvesťou: Vstaliť jest! V tom bolo vyjadrené všetko – pokoj, radosť, sila, život, víťazstvo. V tom slove i dnes by bolo všetko vyjadrené. Počúvame ho v chrámoch, v živote ešte nie, lebo nevstal v srdci každého. Netreba v každom. Vždy boli ľudia tmy a naďalej budú. No títo časom mŕtvi padnú, lebo ich pľúca neznesú svetlo, tmou sa živia. Žoldnieri a farizeji padli, a Kristus predsa vstal a s Ním dobro, láska, pravda, sloboda, rovnosť, čistota, mravnosť. Vstane znova verným, trpiacim k životu a otrokárom, krivditeľom k pádu. V tom je istota víťazstva verných.

Farizeji nemohli zničiť Krista, žoldnieri v hrobe udržať, tma natrvalo vládnúť. Sveti to svetlo, tmy Ho neobsiahnu.

Národné noviny, Veľká noc 1943

Uverejňujeme pri príležitosti
70. výročia úmrtia martinského ev.

a. v. farára Jozefa Bučka

(6. mája 1945)

v koncentračnom tábore v Ebensee

BOHU Z GOLGATY

Mária Rázusová-Martáková

Ó, Kriste,
 milosť za naše kresťanstvo hmlisté,
 zem dobrú šliapať hodní viac nie sme!
 Srdce nám dusia myšlienky hriešne,
 mrzký čin potriesnil ruky niekedy biele.
 Dávno poškvrnili svätosť sme nedele,
 zblúdili v spleti vlastného umu.
 Kriste náš, Pane,
 denne nečítane
 Tebe predávame. – Tŕňovú korunu
 za tridsať strieborných vrážame do čela,
 bijeme zúriivo i s jemnosťou dravou,
 by nad Tvojou hlavou
 pieseň utrpenia nikdy nedoznala. –
 Ježiši z Golgaty,
 prv ešte, než sa deň obráti,
 nie tri, lež stokrát Ťa pred smrťou zaprieme –
 a Ty hľadiš, hľadiš na divoké plemä
 a láskou bičuješ ťažké jeho viny.
 Ó, Kriste Jedíný,
 pohliadni aj na to,
 jak v mukách hádzeme svetu jeho zlato
 pokorení, a jak znížení do zeme
 von sa vyvlečieme – a horko plačeme.

VERU TI HOVORÍM

Vtedy im povedal Ježiš: Vy všetci sa pohoršíte na mne tejto noci, lebo je napísané: Budem biť pastiera a rozpráchnu sa ovce stáda. Ale po svojom vzkriesení predídem vás do Galiley. Odpovedal Mu Peter: Ak sa všetci pohoršia na Tebe, ja sa nikdy nepohorším. Ježiš mu riekol: Veru, ti hovorím, že tejto noci, skôr ako kohút zaspieva, tri razy ma zaprieš. Odpovedal Mu Peter: A čo by som aj umrieť mal s Tebou, nikdy Ťa nezapriem. Podobne hovorili aj všetci učeníci.

Mt 26, 31 – 35

Lutherova „teológia kríža“ – cesta k pochopeniu Božieho sebazjavenia

MICHAL VALČO

Heidelberská dišputa z roku 1518 je významným míľnikom formovania Lutherovho teologického porozumenia. Počas nej sa mladý a v tom čase ešte nie príliš známy reformátor prejavil ako kritik tradičného, stredovekého prístupu k otázke – čo je pravá teológia? – a: akým spôsobom máme pristupovať k Božiemu sebazjaveniu?

Tu po prvýkrát zaznelo Lutherovo presvedčenie, že pravdivá teológia je „teológia kríža“, zatiaľ čo falošná teológia je „teológia slávy“. Kým tá prvá je biblickým chápaním Boha, tá druhá je nebiblickým náboženstvom. Toto kritické rozlíšenie postavil Luther na základe Pavlovej teológie kríža v 1K 1, 20 – 25, trvajúc na tom, že:

„Skutočný teológ nie je ten, ktorý nadobudol neviditeľné skutočnosti Boha cestou toho, čo bolo vytvorené tradíciou. Skutočný teológ je ten, kto chápe viditeľné a zrejme skutočnosti o Bohu a nadobudol ich cez utrpenie a kríž“ (19. téza heidelberskej dišputy – ďalej HD). Luther odmieta prirodzené poznanie Boha na základe schopnosti ľudského rozumu. Prirodzená cesta, ktorou ľudské bytosti v ich márnivom myslení (R 1, 21) chápu a hovoria o Bohu, je formou predstáv, ktoré si o Ňom vytvorili sami ľudia. Vytvorili si predstavu Boha na základe svojej vlastnej skúsenosti alebo na základe svojich potrieb a túžob (R 1, 23 – 25). Z pozemskej skúsenosti a z toho, ako veci fungujú, vyvodzujú ľudia nielen svoje ponímanie Boha, ale aj to, čo od Boha očakávajú. Toto v 19. storočí kritizoval nemecký filozof L. Feuerbach, ktorý náboženstvo nazval projekciou ľudských priání. Jeho kriti-

ka bola prenikavá a do veľkej miery z psychologického a religionistického hľadiska pravdivá. Nemožno ju však automaticky vzťahovať na kresťanstvo ako na náboženstvo teocentrického sebazjavenia – a tu sa opäť vraciame k hodnote Lutherovho dôrazu v jeho teológii kríža.

Ako sme už spomenuli, Luther podrobil zdruvujúcej kritike isté formy scholastickej náuky, založenej na ľudskej rozumovej dedukcii, ktorá podľa neho zohrala v stredoveku významnú úlohu pri zahmlievaní evanjelia. Božia milosť vyjadrená a daná pre hriešnika v Kristovi nemôže byť pochopená v kategóriách prirodzeného rozumu, nevynorí sa spontánne v múdrosti humanistov a nie je ani dôsledkom morálneho pokroku či intenzívnej morálnej reflexie človeka. Takto na Božie milostivé sebazjavenie nazerá teológia slávy. Pre Luthera je zvesť o milosti obsiahnutá v evanjeliu skôr Božím súdom nad ľudskými pokusmi o sebazachránenie a prekvapujúcou ponukou života, ktorá zatieni aj to najlepšie z ľudského génia. Lutherova teológia kríža sa stáva hlbokou kritikou manipulatívneho rozprávania o Bohu, nech sa to deje kdekoľvek. Táto kritika modloslužby je dôležitá aj v tradične kresťanských krajinách, ktoré sú v pokušení uspokojiť sa so svojimi náboženskými koreňmi, tradíciami, biblickým jazykom a zbožne znejúcimi frázami, maskujúc tak svoje modloslužobné zmýšľanie, v ktorom človek oslavuje samého seba. Modlárstvo v rámci kresťanstva je ohavnejšie a nebezpečnejšie ako medzi pohanmi. Zbožné modlárstvo totiž zneužíva Ježiša a pobožne znejúce reči o Bohu na

to, aby Bohom a ľuďmi manipulovalo. Človek sa v ňom usiluje dosiahnuť svoje vlastné ciele, oslavujúc pokrok, požehnanie, pokoj a všetko dobré, čo môže získať od Boha a strániac sa utrpenia, hany, prenasledovania a strádania ako dôsledok nasledovania Krista. V teológii kríža Luther útočí na takéto modlárske myslenie a rozprávanie o Bohu, ktoré sa deje práve v kresťanských cirkvách. Luther sa od samého začiatku svojho teologického dozrievania pokúša očistiť cirkevné myslenie a rozprávanie o Bohu od zbožného modlárstva – teda vyčistiť a vylúčiť všetko falošne uspokojujúce, chabé útechy ponúkajúce, nezodpovedné rozprávanie o Bohu. Za zmienku stoja závery, ktoré z Lutherovho znovuoobjavenia Pavlovej teológie kríža vyvodzuje Paul Hinlicky: „Po prvé, môžeme povedať, že teológia má úlohu kritiky, teda odkrýva, odhaľuje a odmieta modloslužobné rozprávanie o Bohu predovšetkým, keď sa to deje v kresťanskej cirkvi. Po druhé, môžeme povedať, že vo všetkých zodpovedných rečiach o Bohu Boh musí zostať Bohom, subjektom, ktorý hovorí. Slovo Boha musí byť bázou každého ľudského prejavu o Bohu. Pravá teológia je vyznávajúcou, t. j. je počúvajúcou a odpovedajúcou teológiou. Po tretie, môžeme povedať, že zodpovednou je taká teológia, v ktorej sa teológovia osobne zúčastňujú na skutočnosti, o ktorej hovoria. Práví teológovia hovoria z perspektívy ich vlastného transformovaného sebachápania. A po štvrté, naše samotné predstavy, kto je Boh, musia byť posudzované a znovuformované vo svetle kríža, ktorý odhaľuje Boha, ktorého moc je manifestovaná v slabosti“ (prednáška z predmetu *Prolegomena dogmatiky*, EBF UK, 1998). Všetky tieto štyri zovšeobecnenia možno odvodiť z hlavnej tézy Lutherovej Heideberskej dišputy: „Pravá teológia a po-

znanie Boha sú v Kristovi – Ukrižovanom.“

Luther vo svojom *Komentári k Listu Rimanom* dokonca argumentuje, že človek ktorý miluje Boha čisto a cele, by bol dokonca ochotný ísť do pekla, byť zatratený, odmietnutý Bohom, ak by si to Boh prial. To isté napokon hovorí v závere svojich 95 *téz*, v ktorom ubezpečuje kresťanov, že práve vtedy, ak by boli ochotní nasledovať Krista aj do pekla, si môžu byť istí, že milujú Boha nezištne. Len takúto lásku vyžaduje Ježišov Otec, avšak práve túto lásku nie je žiaden človek-hriešnik schopný Bohu dať. Luther vo svojej teológii kríža začína vidieť radikálnosť tejto výzvy a zároveň radikálnosť Božieho riešenia. Boží Syn, Ježiš Kristus, „je tým, ktorý je ochotný ísť aj do zatratenia, ak taká bude vôľa Otcova. Ježišova výnimočná poslušnosť lásky, ktorá ho priviedla na kríž, je podstatou teológie kríža a teológ kríža začína chápať, že len ak sa Kristova radikálna poslušnosť lásky aplikuje na hriešnika v jeho utrpení a smrti s Kristom, má človek šancu dúfať v nový život a spasenie.

„Skrze vieru je Kristus v nás, naozaj s nami. Kristus je spravodlivý a naplnil všetky Božie prikázania, tak aj my môžeme naplniť všetko skrze Neho, keďže nám bol daný skrze vieru... Láska Božia nenachádza, ale tvorí; to je to, čo Boha uspokojuje, láska Božia, ktorá žije v človeku, miluje hriešnikov, zlých ľudí, bláznov a slabochov, aby ich mohla urobiť spravodlivými, dobrými, múdrymi a silnými. Božia láska prúdi a dáva dobré, radšej než by hľadala vlastné dobro... Toto je láska kríža, pochádza z kríža, ktorý ukazuje smerom na miesto, kde nenachádza nič dobré, z čoho sa môže tešiť, ale kde smie udeliť dobré zlému a biednemu človeku.“ Pre toto môže Luther oprávnenne vyhlásiť, že „kríž je naša teológia“.

6. NEDEĽA PO ZJAVENÍ

Ježišovo premenenie alebo Pane, dobre nám je tu

Starý introit: Ž 119, 105: Lucerna pedibus meis verbum tuum et lumen semitis meis
1 K 1, 18 - 31; Mt 17, 1 - 9; Ž 97

Hospodine, plná je zem Tvojho milosrdenstva; nauč ma svoje ustanovenia! Preukázal si dobro svojmu služobníkovi, Hospodine, podľa svojho slova. Uč ma dobrote, múdrosti a poznaniu, lebo dôverujem Tvojim príkazom. Kým som nebol pokorený, blúdil som; teraz však zachovávam Tvoju reč.

Ž 119, 64 - 67

Peter povedal Ježišovi: Pane, je dobre, že sme tu. Ak chceš, urobím tu tri stany: jeden tebe, jeden Mojžišovi a jeden Eliášovi. Kým ešte hovoril, zastrel ich jasný oblak a vtom bolo z oblaku počuť hlas: Toto je môj milovaný Syn, ktorého som si obľúbil. Jeho počúvajte. Keď to učeníci počuli, padli na tvár a veľmi sa báli. Ježiš však prišiel, dotkol sa ich a povedal: Vstaňte a nebojte sa!

Mt 17, 4 - 7

Milí bratia a milé sestry v Pánovi Ježišovi Kristovi!

Kedy ste si naposledy povedali: Je mi tak dobre! Kedy naposledy ste zažili ten skvelý pocit, že vám nič nechýba, máte všetko, čo potrebujete, ba omnoho viac a mohli ste si skutočne, s čistým svedomím povedať: Je mi dobre! Kedy naposledy ste na otázku: „Ako sa máš?“ odpovedali skutočne spontánne a úprimne: „Dobre!“ Nič ste nepridali a nič ste neubrali – jednoducho, dobre!

Možno sú moje otázky zbytočné, lebo to zažívate každý deň a je to pre vás samozrejmosť! A možno sú moje otázky, práve naopak, provokáciou, lebo vás prenasledujú pochybnosti, starosti, trápenie, bolesť, straty a pocit spokojnosti, skutočnej, pravej a nefalšovanej spokojnosti, ste nezažili už dávno. Áno, často je pre nás také ťažké stotožniť sa s tým, čo Peter povedal v dnešnom evanjeliovom texte: Pane, je nám tu tak dobre! Je to vlastne zvláštne vyhlásenie aj z Petrových úst – prvýkrát sa takto vyjadruje. Ani on nehovorí často o tom, že mu je dobre. Áno, Peter aj ostatní učeníci s Ježišom zažili mnoho divov, zázrakov, zvláštnych situácií, ale nečítame často o tom, že by sa chválili, ako im je dobre.

Skúsme si zrekapitulovať, čo všetko už učeníci s Ježišom zažili a čo všetko videli. V prvom rade treba spomenúť, že oni sú tí, ktorých si Ježiš zavolať, aby ho nasledovali. Z toho množstva ľudí si vybral práve ich, 12 najbližších, ktorým sa venoval najviac. S ktorými trávil čas vo dne aj v noci, s ktorými chodil po krajine, s ktorými sa zhováral, jedol a ktorí sa stali svedkami mnohých zvláštnych, zázračných udalostí.

Oni boli tí, ktorí boli osobnými svedkami toho, čo Ježiš robil. Oni na vlastné oči videli, ako uzdravil mnohých aj z nevyliciteľných nemocí – takmer každá predoslá kapitola sa zmieňuje o uzdravovaní chromých, mrzákov, slepých, nemých

a mnohých inakšie postihnutých. Oni na vlastné oči videli, že Ježiš vzkriesil mŕtvu Jairovu dcéru. Oni boli v člene, keď Ježiš utíšil búrku na mori. Oni sa preľakli, keď uvideli Ho chodiť po mori a keď zavolať Petra, aby prišiel za Ním. Oni nazbierali 12 košov odpadu po tom, čo Ježiš nasýtil obrovský dav ľudí piatimi chlebmi a dvoma rybičkami.

Všetko toto ich určite nenechalo chladnými, ale trvale si kladli otázku: Kto vlastne tento Ježiš je? Kto je tento človek, ktorý je taký obyčajný, ničím nie je výnimočný, a predsa je zvláštny a výnimočný?

Ježiš určite – ako každý dobrý učiteľ – videl ich vnútorné trápenie, nezodpovedané otázky. Kľúčom na lepšie pochopenie dnešného prečítaného evanjeliového textu je Matúšova predchádzajúca, 16. kapitola. K Ježišovi prichádzajú farizeji a saduceji a žiadajú si znamenie z neba: Ukáž nám znamenie, a tým nám ukážeš, kto vlastne si! Ježiš okamžite odhalí ich snahu ako pokúšanie a jasne ich odbije – žiadne znamenie nedostanete! Učeníkov to trápi a Ježiš sa im snaží pomôcť. Hovorí im: Veď ste nazbierali odrobiny po chlebe a rybách, a ešte stále nerozumiете, kto som? K tejto dôležitej otázke sa vracia aj v Cézarei Filipovej, kde sa ich otvorene pýta: Za koho ma pokladajú ľudia? Čo si myslia, kto som? A potom mieromnoho hlbšie a osobnejšie: A vy? Čo si vy, ktorí ste moji najbližší, čo si vy myslíte? Kto som pre vás? Taká jednoduchá, a predsa taká zložitá otázka. Očakávali ju, a predsa ich zaskočila. Z biblického textu priam cítiť ich rozpaky a neistotu. Vieme si ich živo predstaviť, ako stoja, pozerajú jeden na druhého, čakajú, kto prehovorí prvý... Odvahu naberie Peter, ktorý odpovedá: Ty si Kristus, Syn živého Boha! Ježiš Petra pochválil: Telo a krv ti to nezjavili, nemáš to sám zo seba! Peter, dostal si dar pochopiť, kto som a čo tu robím! Preto zrejme prišiel čas na tvrdý pokrm – teraz, keď začínate chápať, kto som a čo tu robím, musíte vedieť aj čosi viac. Musíte pochopiť, že úlohou Krista nie je nastoliť kráľovstvo na zemi, chopiť sa moci a posadiť sa na trón. Musíte pochopiť, že Syn človeka musí trpieť! Kristus prišiel na svet preto, aby položil svoj život na kríži! Ale – na tretí deň vstane z mŕtvych! V tomto kľúčovom momente sa ukazuje realita Petrovho chápania vecí a hĺbka jeho viery – Pane, to sa ti nesmie stať! Ježiš ho zahriakne, ohradí sa, nazve ho Satanom, ktorý ho zvädza na zlé, a znovu zdôrazňuje: Vašou úlohou je nasledovať ma! Ísť za mnou znamená zaprieť samého seba a niešť svoj kríž. Len ten, kto stratí život pre mňa, len ten ho nájde! Aj keby ste získali všetko bohatstvo sveta, keby ste mali všetko, čo len chcete, ale stratíte pre toto svoj život, je to márne. Pred svojím Otcom spoznám a vyznám len toho, kto stratí svoj život pre mňa! Nasledovať mňa znamená nasledovať ma všade tam, kam idem, dokonca aj na kríž! Vtedy skutočne pochopíte, kto som!

Šesť dní po tejto udalosti Ježiš znovu ponúkne učeníkom príležitosť pochopiť, kto je a čo je Jeho poslaním, ale nie všetkým. Ježiš berie troch učeníkov – Petra, Jakuba a Jána – na vysoký vrch, kde sa stane niečo skutočne zvláštne a nečakané. Ježiš im ponúkne to očakávané znamenie. Ježiš im dovoľí nahliadnúť „za oponu ľudskej reality“, dovoľí im na chvíľu uzrieť seba ako zvrchovaného Pána a Kráľa, dovoľí im na okamih na vlastnej koži zažiť realitu, skutočnosť, hmatateľnosť Božieho kráľovstva. Na malú chvíľočku vidia a zažívajú to, čo sme hriechom stra-

tili a čo môžeme dostať len skrze Ježišovu obeť a vzkriesenie... Ježiš je „premený“, jeho šaty zbeležú a tvár mu žiari ako slnko. Zrazu na vrchu nie je sám, sú tam s ním ďalšie dve postavy, ktoré podľa Matúša učeníci identifikujú ako Mojžiša a Eliáša – veľkého Zákonodarcu a veľkého proroka, ktorí reprezentujú Ježišovu úlohu – naplniť Zákon a naplniť slová prorokov. Boží hlas, ktorý v tej chvíli tiež znie, hovorí dôležitú vec: Ježiš je môj milovaný Syn! On je ten, o ktorom hovorili proroci, On je ten, ktorý naplnia Zákon! Je dôležité, aby ste nielen videli, čo sa s Ním deje, ale aby ste počúvali a poslúchali Jeho hlas!

Peter vníma, že sa tu deje niečo veľmi zvláštne, že sa na chvíľu stali súčasťou niečoho lepšieho, krajšieho a významného, a vyznáva veľmi úprimne a spontánne: „Pane, ako je nám tu dobre!“ To nie je vypočítavosť, ani túžba po pochvale, ani naprávanie si vlastného imidžu po tom, čo ho Ježiš tvrdo pred šiestimi dňami pokarhal, to je úprimné vyhlásenie človeka, ktorý stojí zoči-voči kráľovstvu nebeskému! Peter vyjadruje nahlas svoju túžbu: Postavíme tu tri stánky, ak chceš, a zostaneme tu s vami! Veď je nám tu tak dobre! Petrov momentálny pocit spokojnosti naruší Boží hlas, ktorý ľudskú túžbu po momentálnej spokojnosti upriamuje na to, čo je skutočne podstatné – na Ježiša a Jeho úlohu, Jeho poslanstvo! Boží hlas, jasný a mocný, hovorí: Toto je Ten, ktorého som JA poslal! Počúvajte ho, počúvajte Jeho hlas, načúvajte tomu, čo vám hovorí! Keď zaznie Boží hlas, učeníci od strachu padajú na zem. Až na Ježišov dotyk a Ježišov hlas: „Nebojte sa!“ sa môžu opäť postaviť. Ježiš im prikáže, aby o tom, čo sa stalo, nikomu nehovorili, kým skutočne a naplno nepochopia, kto je – a to sa stane až po Jeho vzkriesení!

Bratia a sestry, učeníci zažili vskutku zvláštny okamih. Veľmi jasné, silné a otvorené znamenie hovoriace: Ježiš je skutočný Mesiáš! Je ten, ktorého očakávate! To, o čom hovorí, na čo vás pripravuje – svoje utrpenie a smrť, to je Jeho cesta! Nie pozemské kráľovstvo v politickej alebo vojenskej moci a sláve, ale potupné trápenie, smrť, obetovanie vlastného života, a všetko zavŕšené Božou mocou v jeho vzkriesení, toto je váš Mesiáš! Počúvajte Jeho hlas, skutočne počúvajte, čo vám hovorí! Počúvajte, čo vám hovorí o nesení vlastného kríža, čo vám hovorí o skutočnom nasledovaní, o skutočnom učeníckom živote!

Učeníci zažili momentálny pocit spokojnosti, zakúsili trošku Božieho kráľovstva, zakúsili zasľubenie – čo to znamená žiť v skutočnom Božom kráľovstve, žiť v priamej blízkosti nášho Boha. Zakúsili budúcu odmenu, ktorá je určená všetkým, ktorých Pán Ježiš Kristus vyzná pred svojím Otcom! To, čo zažili na Hore premenenia, ich malo posilniť a povzbudiť, keď budú čeliť budúcej kríze – pôjdu s Ježišom do Jeruzalema, kde budú očitými svedkami Jeho utrpenia.

Bratia a sestry, príbeh učeníkov z Hory premenenia je aj naším príbehom. Podobne ako učeníci aj my stojíme zoči-voči mnohým otázkam, na ktoré musíme denno-denne hľadať odpovede. Isteže, je dôležité vedieť, čo budeme robiť, čomu sa budeme venovať, čo bude našou životnou úlohou. Takto by sme mohli ísť hlbšie a hlbšie a hľadať ďalšie otázky. Tou najdôležitejšou, ktorá je pred nami denne, je Ježišova otázka, ktorú položil svojim učeníkom: A vy? Za koho ma pokladáte vy? Kto som JA v tvojom živote? Kým som pre teba? Nasleduješ ma? Kráčaš za mnou a spolu so mnou až na kríž?

Prostredníctvom učeníkov sa aj my stávame svedkami Ježišovho premenenia na Hore. Spolu s učeníkmi smieme byť svedkami jasného znamenia z neba – Ježiš je pravým Mesiášom, ktorý mal prísť na svet. Iného čakať nemáme! Spolu s učeníkmi sme svedkami toho, ako sa Ježiš zaskvie v moci a sláve, spolu s učeníkmi aj my zakúšame niečo zo skutočného nebeského kráľovstva.

Podobne ako učeníci aj my čelíme mnohým životným krízam. Žijeme v neistote, nemáme istotu, že vo svete bude pokoj, nemáme istotu, že hospodárska kríza sa čoskoro skončí, nemáme dokonca ani istotu, či zväzok muža a ženy bude považovaný za normálny a že bude rodinou, ideálom. Bratia a sestry, sme v kríze a tá kríza sa každý deň prehĺbuje. Ale aj do neistoty, v ktorej žijeme, nám zaznieva Boží hlas z Hory premenenia: Ježiš je môj milovaný Syn! Počúvajte Jeho hlas, počúvajte Jeho slová! Nasledujte ho aj v kríži! Tento hlas, bratia a sestry, nám – každému jednému – zaznieva každý deň, pri čítaní Písma, pri modlitbách. Tento hlas, bratia a sestry, nám ako spoločenstvu zaznieva pri každom spoločnom stretnutí, kde znie Božie slovo a kde sa s ukrižovaným a vzkrieseným Pánom stretávame okolo Jeho stola v odpustení hriechov, v chlebe a víne!

A podobne ako učeníci aj my sme z Hory premenenia poslaní dolu. Aj keď im tam bolo dobre, ako vyjadril Peter a tiež nadškrtol, či by tam nemohli zostať, Ježiš ich berie odtiaľ nazad dolu, pod horu. Ani my nemôžeme zostať izolovaní v zážitku s Ježišom, Ježiš nás posielala do sveta: A teraz choď a hovor o tom, čo si zažil. Choď a hovor o tom, čo sa stalo! Stretnutie s Kristom, počúvanie Božieho hlasu – to všetko nás vedie k nasledovaniu Krista v tomto skutočnom svete, ktorý je plný nepokojov, neistoty a utrpenia.

Bratia a sestry, aj dnes nás Pán Ježiš Kristus pozýva: Pod' spolu so mnou na Horu premenenia, kde sa ti zaskviem, kde ma môžeš uzrieť v mojej sláve! A potom pod' a nasleduj ma! Aj cez utrpenie, aj cez kríž! Nedaj sa oklamať, nedaj sa odvďačiť! Ak stratíš svoj život pre mňa, práve si ho našiel! Lebo len tí, ktorí stratia svoj život pre mňa, dostanú veniec večného života! Amen.

KATARÍNA VALČOVÁ

Vtedy hovoril Ježiš zástupom a svojim učeníkom: Na stolicu Mojžišovu posadili sa zákonníci a farizeji. Čokoľvek by vám hovorili, konajte a zachovávajúte, ale podľa ich skutkov nerobte, lebo hovoria a nekonajú, zväzujú ťažké bremená a nakladajú ľuďom na plecía, ale sami nechcú ich pohnúť ani prstom. A všetky svoje skutky konajú, aby ich ľudia videli. Širšími si robia modlitebné remienky a zväčšujú strapce na rúchu; obľubujú si predné miesta na hostinách, prvé miesta v synagógach, pozdravy na námestiach, a to, keď im ľudia hovoria: Majster! Vy si však nedajte hovoriť: Majster!, lebo jeden je váš Majster a vy všetci ste bratia. A nikomu na zemi nehovorte: Otec! lebo jeden je váš Otec, ten nebeský; a nedávajte si hovoriť: Vodcovia!, lebo jeden je váš Vodca, Kristus.

A kto z vás je najväčší, nech vám je služobníkom.

Kto sa povýši, bude ponížený, a kto sa poníži, bude povýšený.

Mt 23, 1 - 12

Posledný list martinského martýra

SLOVENSKÝ BONHOEFFER JÁN BAKOSS,

ev. farár a senior

(31. 3. 1895 Pukanec – 31. 1. 1945 Martin)

Pochovaný je na evanjelickom cintoríne v Banskej Bystrici.

Ludovú školu navštevoval v rodnom Pukaneci, kde mal na neho blahodarný vplyv Martin Bujna, tamjší evanjelický farár a senior. Študoval na evanjelickom lýceu v Banskej Štiavnici, kde v roku 1915 zmaturoval. Bola to vojnová maturita. A nasledovalo nielen vojnové štúdium teológie, ale i vojenská služba. Ako poručík rakúsko-uhorskej armády bol zranený pri ruských Zalužiciach. Ordinovaný bol v júli 1920. Vtedy dostal vokátor od rodného pukanského evanjelického zboru. Čoskoro však nastúpil ako seniorálny kaplán Otta Škrovinu v evanjelickom zbore v Martine; pracoval ako výpomocný kazateľ a katechéta. Aj keď v mladých rokoch vyznával idey vtedajšieho uhorského štátu, v Martine – v prostredí čistej slovenskej a slovanskej tradície – spoznal pravdu o historickom osude Slovákov. Bez zatajovania priznal omyly mladosti a horlivo začal pracovať v prospech slovenskej myšlienky. Stal sa prispievateľom a redaktorom martinských Národných novín. Z Martina však čoskoro odišiel za farára do Horného Almáša (Jabloňovce) – podobne ako po desaťročiach z Martina do Jabloňoviec odišiel pukanský rodák, evanjelický farár Ľudovít Vajdička. Z Almáša odišiel do Hýb, kde požehnané účinkoval ako redaktor Evanjelického posla spod Tatier. Jeho redakčná práca bola požehnaná predovšetkým preto, lebo ju miloval. A to sa aj prejavilo v čoraz väčšej oblúbenosti tohto časopisu. Keď ho Ján Bakoss v roku 1927

preberal do redakčnej starostlivosti, vychádzal v náklade 10 000 exemplárov. O tri roky mal už 13 000 predplatiteľov. Ako redaktor bol neobyčajne tvorivý: dobre vedel, čo od Posla očakáva čitateľ. A bol aj

mimoriadne odvážny a predvídavý. V seriáli Biblia na lavici obžalovaných (1928) polemizoval s protivníkmi Písma svätého. Pridržiaval sa pritom zásad kritika sovietskeho ateizmu V. F. Marcinkovského: „Tajomstvo víťazstva v slovných zápasoch nespočíva v hovorení proti protivníkovi, ale treba hovoriť vyššie, ako hovorí on, a to s veľkou dôstojnosťou a ušľachtilosťou a o najdôstojnejších veciach. Víťazi napokon ten, kto koná najušľachtilejšie!“ Posol sa usiloval urobiť živým zrkadlom evanjelického života. Problémy a chyby neskrýval. Žiadal písať smelo, pravdivo, otvorene, úprimne, zaujato. Budil tým záujem: nedovoliť ochladnúť – a rozohrievať i chladné srdcia.

Ján Bakoss bol príslovný starostlivosťou o núdzných, siroty i biednych. Ako vojak na ruskom fronte zbieral milodary pre modranský sirotinec. Neboli mu ľahostajné osudy ruských kresťanov – nielen evanjelikov – v ateistickom Sovietskom zväze. Prostredníctvom článkov v Posle, ktoré vychádzali v cykle Ruská pomoc, organizoval pre nich finančnú podporu. Keď sa stal farárom v Banskej Bystrici, príslovnou sa zasa stala Skrytá pomoc (Skrytá bieda): bol to finančný fond, z ktorého sa v tichosti a bez akékoľvek okázalosti poskytovala po-

moc každému, kto ju potreboval a o ňu požiadal. Nebol ani korunový ani šestákový almužník, ale pravý a štedrý dobrodinca. Delil sa ako skutočný kresťan.

Staral sa o všetky inštitúty zborového života. Počas jeho pôsobenia v Banskej Bystrici, kde ako farár účinkoval od roku 1935, takrečeno všetky rozkvetli. Osobitnú pozornosť venoval vzdelávaniu. Príslovecnou sa stala jeho osobná knižnica. Zaujímaj ho „druhý breh“: Bol rozhodný kresťan a vyhranený evanjelik – pravý konfesionalista, ale rád počúval výklady zástancov iného smeru alebo vierovyznania. Ako skvelý spoločník a výnimočný debater priťahoval. Do cirkevno-náboženského života neraz zainteresoval indiferentných členov zboru a v niektorých intelektuálnych skeptikoch vyvolal pozitívne hodnotenie kresťanstva. Budúcnosť cirkvi videl nielen v mužoch, ale i v pôsobení zbožných žien: „Srdce ženy vždy s väčšou, oddanejšou a vrúcnejšou láskou prifnulo ku Kristovi ako srdce muža. Hádám i preto, lebo nezapadá, že nikto tak nepozdvihol ženu ako Pán Ježiš“ (Evanjelický posol spod Tatier, 1925). Na otázku: Čo treba, aby zhasínajúca láska mužov k Ježišovi opäť zablácala ohňom starozákonných prorokov a novozákonných apoštolov, odpovedal: Popri nezastupiteľnej pomoci Božej nám treba zbožných žien, manželiek a matiek: *byť pak kteří i nevěřili slovu, skrze pobožné obcování žen bez slova získání byli* (1Pt 3, 1).

Podľa oltárnych bratov, ktorí sa s ním v apríli 1945 lúčili na banskobystrickom evanjelickom cintoríne, bol Prozreteľnosťou povelaný do Banskej Bystrice, aby zvestoval vážnym vtedajším vojnových časov slobodu. Počas Slovenského štátu sa s mnohými cítil v neslobode: nebolo možné voľne dýchať, vzlietnuť, vyvraviť sa. Napriek tomu dával myšlienkam slobody a práva príchod vo zvestovanom Božom slove. Banskobystrický chrám neraz ustrnul, keď počúval jeho kázne. Ale on sa musel vysloviť. Ako starozákonní proroci nebojácne zvestovali budúce veky, tak i jeho srdce smelo prekypovalo nádejou na nové časy. Potešoval, po-

vzbudzoval, kriesil, šíril úfnosť, že raz svitne deň a Slováci budú žiť ako deti Božie, ako skutoční duchovní bratia a sestry.

Bakosovi priatelia si vysoko cenili jeho činnosť v čase židovských pogromov. Ako napísali, židia v ňom našli skutočného milosrdného samaritána, ktorý neváhal „obväzovať ich rany a zmiernovať bolesti“.

Nad nešťastnými prenasledovanými židovskými ženami i mužmi, ako aj deťmi držal ochrannú ruku. Viacerí prežili vojnový Slovenský štát jeho zásluhou.

Tých, ktorých vtedajšie politické pomery prenasledovali, ale i tých, ktorých duchovne vážnili, povzbudzoval. Túžil po demokracii, po voľnej výmene náhľadov. Po slobodnom vyjadrovaní postojov. No potešoval i tých „z druhej strany“, prívržencov nacizmu, ktorí sa počas Povstania dostali do tzv. zaistovacej väzby a ktorých mal stihnúť trest. Bakoss sa dovoľával pre nich milosti a kresťanského odpustenia. Ich pomýlené kroky na dobré obracal, ospravedľoval, korigoval a hľadal cesty, aby mohli byť oslobodení.

Stál nad politickými stranami. Žiadna si ho nezáskala. Nikto od neho nepočul ani len slovíčko proti niekomu pre jeho náboženstvo, národnosť alebo rasu. Čtil si presvedčenie iných. Ani najzarytejší odporca nemohol nepriznať, že Ján Bakoss sa usiloval vedome nikomu neublížiť. Aká teda mohla a mala byť jeho vina, pre ktorú napokon Pod stráňami nad milovaným Martinom podstúpil 31. januára 1945 hroznú smrť? Veď všetci poznali jeho dobré veriace srdce. A zdôrazňovali: Ján Bakoss v boji za večné pravdy, česť a právo, za pokoj a mier nevsadol na tank, nezhodil bombu, do ruky nevezal automat. Jedinou jeho zbraňou bola Biblia a jediným bojiskom kazateľnica v banskobystrickom chráme Božom. Preto ho zavraždili, ako napísali jeho priatelia, lebo ako kazateľ lásky, pravdy a bratstva vedel na kazateľnici hlasno a horľavo zvoľať: Kto nad krivdou biednych slzu vyroní, tomu moja pieseň slávou zazvoní! Preto ho zavraždili, lebo v Povstaní stál na strane povstalcov. Preto ho zavraždili, lebo ho ktosi

spomedzi tých, ktorým Ján Bakoss vstupoval do svedomia, pamätníkom známy vtedajší martinský občan, jednoducho udal trestným komandám nacistov. A tak ho v Martine 5. januára 1945 zatkli a väznili. Z väzenia posielal svojej rodine horúce listy, naplnené pokorou pred nastávajúcím ťažkým časom. Listy doslova bonhoefferovské: pretkané predtuchami ťažkého osobného údely, ale i modlitbami, piesňami zo Spevníka, žehnaniami, posolstvami i dobrými radami, adresovanými najbližším, manželke a deťom. Jeho priatelia boli presvedčení, že potešoval a povzbudzoval i tých, s ktorými kráčal na poslednej ceste – poslednom pochode smerujúcom Pod stráne nad Martinom. Boli presvedčení, že kráčal pevne, odhodlaný prijať martýrium – tak jednoznačne ako ten staručký kňaz, ktorý si z vlastnej vôle zastal medzi odsúdených lidických občanov a prijal s nimi ortieľ smrti.

Aj on ho prijal. S Bibliou: iste mal so sebou „Nový zákonček“, ako ho nazýval, do ktorého vlepil obrázky svojich najbližších a najdrahších. A možno je pravdivý, a teda možný i legendárny výrok, ktorý sa mu pripisuje: Nad masovým hrobom Pod stráňami, ktorý už nedočkavo čakal na svoje obeť, nemeckým vojakom 31. januára 1945 privolával: Do videnia na Božom súde!

Pavol Hronec do knižnej pamätnice, ktorá vyšla v roku 1946 v Banskej Bystrici na počesť Jána Bakossa, dávneho martinského kaplána, banskobystrického farára a zvolenského seniora, napísal: *Veci volal pravým menom. Čestnosť a priamosť boli mu viac ako samozrejmé. Opovrhol prispôsobovaním, uhýbaním, záudnosťou. Aj voči protivníkovi kládol si za najväčšiu povinnosť byť slušným a čestným, i keď rozhodným. Slovom charakter.*

PODEĽA PAMÄTNICE VENOVAŇEJ † JÁNOVI BAKOSSOVI
PRIPRAVIL MILOŠ KOVAČKA

Posledný list Jána Bakossa, adresovaný rodine z Martina, datovaný 30. januára 1945

Drahí moji!

Front sa blíži, panuje aj tu akási nervozita a zdá sa mi, že aj ja budem musieť ísť ďalej. Používam tejto príležitosti, aby som Vám napísal týchto niekoľko riadkov. O seba nemám tak starosť, viacej o Vás. Pevne však verím, že len to sa stane s nami, čo Pán Boh dopustí. Ja pre seba si prosím len silnej viery a zdravia telesného, aby som všetko vládol prekonať, čo mi bude nadeľené. Nádej nestrácam a všetko zmužile prenášam, i keď mi je často veľmi smutno... Nie div!

Prosím Vás, aj Vy sa úplne odovzdajte do vôle Božej! Verte, že Pán Boh dobre myslí s nami, i keď dovolí brodiť sa nám v hlbokých vodách súženia. Keď toto budem vedieť o Vás – všetko ľahšie prenesiem. Buďte mi vo všetkom opatrní a daj Vám Boh múdrosti vždy to a tak konať, čo je najsprávnejšie. Ja Vám stadiaľto radiť neviem.

Drahí moji, ďakujem Vám za všetko. Myslím na Vás vo svojich modlitbách každý deň, a tak robte aj Vy, to je najlepšie. Pán Boh vie, čo robí a prečo tak robí. Dá Vám sily všetko prekonať.

Ďakujem i Todovi za jeho láskavosť. Bez jeho pomoci by som sa mal tu dosť zle. Nech ho Pán Boh pozhnáva a chráni.

Radostne sa prežíva všetko, keď vieme, že sa raz uvidíme... (1K 2, 9; Ž 138; 2 a 7)

A tak Pán Boh Vás ochraňuj, drahí moji. Daj Vám sily prebojovať boj života ťažký a tešiť sa istotou, že zvíťazíme. (1 K 15, 19)

Objíma si Vás Váš milujúci otecko

P. S. Oddať, len ak ma odvedú preč.

Naša koordinátorka pre prácu s deťmi alebo Andrea Hybenová a jej autoportrét

Moja cesta života sa začala pred 25 rokmi, kedy som sa z Božej milosti mohla prvýkrát nadýchnuť. Vyrastala som vo Važci – malebnej dedinke pod Vysokými Tatrami, kam sa vždy rada vraciam ku svojej rodine a priateľom. Keďže moji rodičia kostol takmer nikdy nenavštevovali, považujem to za taký malý zázrak, že si Pán Boh pritiahol práve mňa a cez tých správnych ľudí ma povolal do služby. Už od mala som pod vedením jednej pani učiteľky často vystupovala v kostole s rôznymi detskými pásmami. Po konfirmácii som začala navštevovať kresťanské mládežnícke stretnutia, kde som mohla reálne spoznať Božiu lásku, a odovzdala som svoj život Pánu Bohu. Na ten čas spomínam veľmi rada, lebo aj počas nasledujúcich rokov, keď naše mládežnícke spoločenstvo prestalo fungovať, som stále čerpala z vecí, ktoré som sa tam naučila. Neskôr som sa aj ja sama stala jednou z vedúcich a popri mládeži som postupne

začala viesť aj detskú besiedku, dorast a konfirmandov. Okrem získavania skúseností na domácej pôde som mala možnosť vycestovať aj do zahraničia, kde som pracovala s deťmi i dorastom. Počas môjho bakalárskeho štúdia na Žilinskej univerzite v odbore učiteľstvo angličtiny a náboženstva som dva mesiace strávila v Kalifornii. Tam som sa vo viacerých zbroch podieľala na prípravách letných detských táborov a mládežníckych aktivít. Počas magisterského štúdia som mala príležitosť ísť na päť mesiacov do Švajčiarska, konkrétne do medzinárodného cirkevného zboru v Zürichu, kde som sa venovala prevažne vyučovaniu v detských besiedkach. Tesne pred ukončením štúdia na univerzite som dostala možnosť prísť pracovať v martinskom zbore ako koordinátorka práce s deťmi. Túto ponuku som s radosťou prijala a okrem detskej besiedky momentálne pôsobím aj na Evanjelickej základnej škole v Martine,

kde vyučujem anglický jazyk. Popritom ešte na niekoľkých štátnych školách vediem hodiny náboženstva.

Práca na detskej besiedke mi robí veľkú radosť. Teším sa o to viac, že okrem detičiek k nám prichádzajú aj rodičia, ktorí nie sú len „sprievodom“, ale vernou súčasťou nášho besiedkárskoho spoločenstva. Vyučujeme dve triedy, a to školákov a predškolákov. Školácka trieda nie je síce až taká početná, v priemere príde 7 detí, o to živšie diskusie však spolu vedieme. Deti totiž už poznajú mnoho príbehov, na základe ktorých môžeme ísť „viac do hĺbky“ a ozrejnovať tak veci, na ktoré sa pýtajú. Pri predškolákoch sa tešíme väčšej účasti, v priemere príde 15 detí spolu so spomínanými rodičmi. Tu sa spolu učíme základné veci o tom, kto je Pán Boh a čo pre nás robí. Okrem klasických besiedok, ktoré sú obohatené piesňami, hrami, divadielkami a umeleckými dielňami, sa spolu stretávame aj na rôznych akciách, ktoré sa konajú mimo bežného vyučovania. Tam sa môžeme kreatívne „vyžiť“ alebo tráviť čas vonku. Každá prvá nedeľa v mesiaci je pre nás takou malou

„oslavou“, keď sa koná tzv. veľká besiedka. Vtedy všetci spolu prichádzame do chrámu Božieho a po požehnaní detí a rodičov odchádzame do spoločných priestorov. Tam trávime čas pri Božom slove, piesňach, modlitbách a snažíme sa upevňovať rodinné spoločenstvo. Našou túžbou je, aby nielen deti mohli rásť a poznávať Pána Boha, ale aby aj ich rodičia mohli upevňovať svoju vieru a nachádzať občerstvenie pre svoj život s Pánom Bohom.

Modlíme sa, aby Pán Boh žehnal našu prácu, aby k nám privádzal deti a rodičov, ktorí potrebujú poznať Božiu lásku a milosť. Zároveň, aby sme spolu mohli niesť Božie kráľovstvo do zamestnaní, škôl, škôlok a všade tam, kde sa nachádzame.

Ak sa o našej práci chcete dozvedieť viac, prípadne nám pomáhať pri organizovaní jednotlivých stretnutí besiedok, navštívte internetovú stránku evanjelického zboru v Martine www.ecavmt.sk alebo na Facebooku – ECAV MT detská besiedka.

ANDREA HYBENOVA
KOORDINÁTORKA PRE PRÁCU
S DEŤMI

NOVÁ KAPLÁNKA martinského evanjelického zboru

Dňa 15. marca 2015 sme na službách Božích oficiálne privítali novú kaplánku SLÁVKU DANIELOVÚ, ktorú sme mali doteraz možnosť poznať ako jednu z našich kantoriek. V duchovnej službe v našom zbere sa prvýkrát predstavila na pôstnej večeri 5. marca t. r.

Tešíme sa z jej menovania k 1. marcu 2015 a želáme jej i naďalej Božiu múdrosť a požehnanie v jej duchovnej službe medzi nami.

www.ecamt.sk

Bol človek, ktorého poslal Boh; menoval sa Ján. Tento prišiel na svedectvo: svedčiť o svetle, aby všetci uverili skrze neho. On sám nebol to svetlo, len svedčiť mal o svetle. Bolo však pravé svetlo, ktoré osvecuje každého človeka prichádzajúceho na svet. Bolo vo svete a svet Ním povstal, ale svet Ho nepoznal. Do svojho vlastného prišiel, a Jeho vlastní Ho neprijali. Ale tým, čo Ho prijali, dal moc stať sa deťmi Božími, tým, čo veria v Jeho meno, ktorí boli splodení nie z krvi, ani z telesnej žiadosti, ani z vôle muža, ale z Boha. A to Slovo stalo sa telom, prebývalo medzi nami, a my sme hľadeli na Jeho slávu ako na slávu jednorodného od Otca, (bolo) plné milosti a pravdy.

Ján svedčil o Nóm volajúc: Toto je Ten, o ktorom som povedal: Ten, ktorý prichádza po mne, je predo mnou, pretože bol skôr ako ja. Z Jeho plnosti sme zaiste všetci prijali, a to milosť nad milosť. Lebo zákon bol daný skrze Mojžiša, ale milosť a pravda stala sa skrze Ježiša Krista. Boha nikto nikdy nevidel; jednorodný [Syn] Boží, ktorý je v lone Otcovom, ten (Ho) známym učinil.

Nenápadní hrdinovia v zápase s komunizmom

Žiaci Evanjelickej spojenej školy v Martine sa už po šiesty raz zapojili do projektu s názvom *Nenápadní hrdinovia*. Reagovali tak na výzvu Ústavu pamäti národa, občianskeho združenia *Nenápadní hrdinovia* a Konfederácie politických väzňov Slovenska nájsť ľudí, ktorí v čase komunistického režimu „šli proti prúdu a zaplatili za to vysokú daň“. Vďaka projektu sa tak podarilo odkryť životné osudy už vyše sto nenápadných hrdinov!

Projekt *Nenápadní hrdinovia* a s ním súvisiaca slávnostná študentská konferencia „Nenápadní hrdinovia v zápase s komunizmom“ prebehla na Slovensku už po šiestykrát. Naši žiaci participujú na projekte o jeden rok kratšie. Každý rok však zaznamenávajú krásne a hodnotné úspechy. Ani tohtoročné úsilie žiakov martinského evanjelického gymnázia zmapovať ďalšieho nenápadného hrdinu nestalo nepovšimnuté. Mária Šimová, Barbora Sopoligová a Marek Marton s prácou o Jánovi Alexandrovi Sitárovi úspešne obhájili svoj projekt a na slávnostnej konferencii 6. ročníka projektu *Nenápadní hrdinovia* presvedčili a v súťaži zvíťazili.

Štúdium života a diela nenápadných hrdinov

Do projektu sa Evanjelická spojená škola v Martine zapojila, aby podporila úsilie sprostredkovať žiakom stretnutie s tými, ktorí na vlastnej koži okúsili hrôzu komunistickej totality. V prvom roku účinkovania v projekte získal martinský tím žiakov druhé miesto s prácou o prvom generálnom biskupovi ECAV Pavlovi Uhroskaiovi. Potom postúpili medzi desať najlepších tímov na Slovensku s prácou o žilinskom evanjelickom a. v. biskupovi Fedorovi Ruppeltdtovi. Po ňom nasledovalo víťazné spracovanie životného príbehu prvej evanjelickej a. v. farárky Darinky Bantikovej. Minuloročným nenápadným hrdinom bol partizánsky veliteľ Viliam Žingor. Prácou o ňom získali žiaci vzácné strieborné miesto.

Tieto úspechy by však neboli možné bez stálej podpory dvoch ľudí – spracovanie životných príbehov našich nenápadných hrdinov a takmer rok trvajúca príprava študentov prebieha zásluhou konzultačných podnetov martinského rodáka, bibliografa Miloša Kovačku a pod vedením učiteľa ESS učiteľa Dušana Haška. Vďaka nim a vlastnej usilovnej práci objavili študenti ďalšieho človeka, ktorý, slovami Františka Neupauera, autora a gestora projektu, „svojím postojom a hodnotami pomohol k prinavrátenu slobody v našej krajine“.

Nenápadný hrdina Ján Alexander Sitár

Tohtoročný nenápadný hrdina Ján Alexander Sitár sa narodil v Priekope pri Martine 9. apríla 1924. Po maturitnej skúške na martinskom gymnázii (1944) sa rozhodol pre štúdium evanjelickej teológie. Slovenské národné povstanie však jeho úmysel navždy zmenilo... Tohtoročný nenápadný hrdina bol zapojený do ilegálneho protifašistického odboja v Turci. Za tajnú prípravu a neskoršiu organizáciu SNP bol po vojne odsúdený za velezradu. Na samotke vo väznici v Komárne prežil jeden rok svojho života. Nasledoval súdny proces, ktorého trest bol neľútostný – 16 rokov nútených prác v uranových baniach v Jáchymove.

Po prepustení z väzenia pracoval ako robotník na železnici vo Vrútkach. Neskôr sa ujal ako vývojový konštruktér a od roku 1970 ako pracovník strojárenského a obchodného podniku v Martine. Nebol v politickej strane, hovoril štyrmi jazykmi a pôsobil ako prekladateľ odbornej literatúry. Ján A. Sitár žil aj po týchto ťažkých životných skúsenostiach čestným, plným a tvorivým životom. Aj preto bol neskôr vyznamenaný Česko-slovenským vojnovým krížom. Zomrel 27. mája 2006 vo veku 83 rokov.

Sila solidarity

Mottom posledného ročníka projektu *Nenápadní hrdinovia* bola „Sila solidarity“. Študenti ESS sa počas štúdia životného príbehu Jána A. Sitára na tento pojem opýtali jeho dcéry, Pani Barbara Sitárová v rozhovore spomína na okamihy zo života otca, „v ktorých prejavil solidaritu“, a na okamihy, „keď bola solidarita prejavená jemu“, takt: „Povedala by som, že po väzení a vojne už na solidaritu nebol priestor, pretože solidarita je spolupatričnosť, súvzťažnosť – skupina ľudí, ktorí si toto navzájom prejavujú. A to sa nedalo práve preto, že sme žili v komunizme, kde každý každému klamal a veriť sa nedalo nikomu. Tam bola solidarita, ktorú môj otec chcel prejavovať, ilegálna.“

Slovo solidarita bolo zneužitým režimom. Solidarita sa objavovala na veľkých plagátoch a veľkohubi komunisti toto slovo vyslovovali na

svojich obľudných stretnutiach, takže môj otec nechcel mať s tým slovom nič spoločné. Slovo solidarita stratilo svoj zmysel. Otec zažil solidaritu v pravom zmysle slova vo väzení, hoci väznice, do ktorých zatvárali politických väzňov, boli najhoršie. V Jáchymove boli uväznení tí najhorší a najväčší kriminálnici spolu s politickými väzňami, akým bol môj otec. Bolo zaujímavé, aká bola medzi nimi solidarita. Silnejší väzni pomáhali tým, ktorí to potrebovali. Skrývali im jedlo, brali za nich sýchtu, ktorá bola fyzicky náročná, veď dobyvať urán v bani pod zemou, ktorá je navyše rádioaktívna, je proste peklo... Otec napríklad učil ostatných vo väznici jazyky. Jedného väzňa napríklad rok vôbec nevidel, pretože nemal ako – dorozumievali sa iba cez stenu a učili sa navzájom cudzie jazyky. Otec ho učil nemčinu a ten človek jeho zase ruštinu. Vzajomne sa takto držali nad vodou...”

Odkazy pre nás...

Nenápadných hrdinov z čias komunistickej totality, ktorí nám svojimi postojmi prinavrátili slobodu, dnes objavujú mladí ľudia na celom Slovensku. Aj tu možno vidieť veľký prínos štúdiá nenápadných hrdinov – okrem historického kontextu, ktorý žiaci študujú pri spoznávaní života a diela vybraného slovenského hrdinu alebo hrdinky, sa zároveň osobne obohacujú aj o uve-

domenie si obdobia pred rokom 1989. Okrem každoročnej úspešnej reprezentácie ESS sa tak môžeme tešiť i z toho, že životné príbehy hodnotných osobností neostávajú nepovšimnuté, ale sú, práve naopak, zdrojom osobného povzbudenia vo viere. Spracovanie a štúdium života piatich spomínaných evanjelikov je v dnešnej dobe taktiež hodnotným svedectvom „živých z ducha“ – tých ľudí, pre ktorých bol život Kristus a zomrieť zisk (Fil 1, 21).

Iniciátor projektu bibliograf Miloš Kovačka vyjadril potešenie z toho, že sa mladí súťažiaci usilujú „pochopiť hlavnú os slovenských dejín ako cestu za slobodou, dôstojnosťou a pravdou života: ako vieru, lásku a nádej, ktorú ničili časy nenávisťi, svetovládneho egoizmu a vojnovnej smrti: nebo sa vyludňovalo a zaľudňovalo sa peklo. Niečo z toho vidieť aj okolo nás. A tak, milí mladí: Zaľudňujte nebo a vyludňujte peklo.“ Aj hlboko veriaci hrdina Ján A. Sitár nás dnes pomyselne odkazuje k životu vo viere, ktorý budeme žiť čo najlepšie. Vidiac jeho osobný príklad nás následne i dcéra Barbara povzbudzuje k pozitívnemu životu: „Žite poctivo a s témami, ktoré majú obsah. Mój otec nemal rád vyprázdnené slová. Tie by ste od neho určite nepočuli. Takže na nič sa nehrajte a žite to, čo je naozajstné...”

ŠTUDENTI EVANJELICKÉHO GYMNAZIA V MARTINE
A HEDWIGA TRÁČOVA

Z Domu Dobrého Pastiera v Sučanoch

MARTINA ŠPÁNIKOVÁ, TERAPEUTKA

Rok 2014 bol v Dome Dobrého Pastiera v Sučanoch naplnený každodennou službou. Tak ako píše apoštol Pavol vo svojom liste do zboru v Korinte: *Lebo hoci aj slobodný od všetkých, dal som sa do služby všetkým* (1K 9, 19), snažili sme sa i my – zamestnanci a vedenie – tohto Strediska evanjelickej diakonie slúžiť. Sloboda, ktorú nám Kristus raz a navždy vydobyl, predsa úzko súvisí so službou lásky, ktorú kresťan má v tomto svete konať. Služba vychádzajúca z vlastného presvedčenia je skutočnou a opravdivou, nie je falošná a pokrytecká. Ľudia ju vedia vycítiť, rozpoznať a potom i byť za ňu neskutočne vďační.

Klienti Domu Dobrého Pastiera i v roku 2014 mohli prežívať bežnú každodennosť, nevšednú prítomnosť návštev a napokon i malé radosti, akými sú úsmev, pohladenie a milé, láskavé slovo, ktoré podľa nich vedia urobiť dni krajšími a bohatšími, pretože sú plné okamihov, ktoré majú už tu na zemi „nebeskú príchut“.

Začiatkom roka v skupinovej práci s klientmi sme sa venovali posilneniu kognitívnych funkcií mozgu prostredníctvom tréningu pamäti alebo kognitívnej rehabilitácie. S pomocou pracovných listov sme si precvičovali úlohy zo školských lavíc, rozvíjali slovnú zásobu a spomínali na informácie uložené niekde v dlhodobej pamäti. Pracovné listy boli prevažne v písomnej forme, čím klienti cibřili svoju pozornosť, orientáciu, rozprávanie, vyjadrovanie svojich myšlienok či zachovanie schopnosti písať a čítať.

Dalšou aktivitou aj v roku 2014 bola pohybová aktivizácia a pohybové cvičenia, ktoré sa uskutočňovali v nepriaznivom počasí vo vnútri zariadenia a v prípade priaznivého počasia vonku. Klienti oddychovali a čerpali silu v príjemnom prostredí pod stromami alebo v zátiší pred vchodom do budovy zariadenia. Vzájomne popri rozhovoroch nadväzovali a budovali nové sociálne vzťahy alebo upevňovali už vytvorené medziludské vzťahy v komunite a podporovali tým svoje komunikačné zručnosti. Pri voľných skupinových a individuálnych rozhovoroch nebola núdza ani o štipku vtípu a pár humorných poznámok či zážitkov zo spomienok niektorých klientov. K navodeniu radostnej atmosféry medzi klientmi pomáhali aj aktivizácie s prvkami muzikoterapie. Využívali sme pri nich vytvorený „Spevníček ľudových piesní“ a iniciatívu pri výbere piesní sme často prenechali klientom.

Spoločné chvíle v skupinovej práci sme v prevažnej miere venovali aktivizáciám s prvkami ergoterapie a arteterapie, nepriamo pri nich rozvíjajúc jemnú motoriku, koncentráciu a trpezlivosť pri práci. Pomocou krepového papiera, lepidla a s kúskom fantázie sme vyrobili pekné obrázky kvietkov a rybičiek a v období prichádzajúcej jesene sme vytvorili z papiera jabĺčka a hrušky ob-

sypané rôznymi kuchynskými pochutinami. Niektoré priestory zariadenia boli opäť naplnené vôňou levandule, ktorú sme s klientmi vymývali a balili do vrečúšok. Jemnú motoriku, schopnosti očí a rúk klienti posilňovali triedením rôznofarebných korálok, z ktorých sme potom vytvárali rámiky či podpohárniky.

Mesiac október – mesiac úcty k starším – bol v Dome Dobrého Pastiera významný tým, že nás navštívili najskôr deti z Materskej školy v Podhradí, ktoré spolu s pani učiteľkou Rusnákovou zarecitovali, zaspievali aj zatancovali. Klientov obdarovali papierovými srdiečkami, ktoré ich veľmi potešili. Sprijetením mesiaca október bolo aj vystúpenie piatakov z Evanjelickej základnej školy v Martine. Pod vedením pedagógov Ľuboša Froľa a Zuzany Ruttikayovej pripravili krásne hudobné vystúpenie a súťaž BINGO. V rámci programu sa našim klientom prihovril aj brat farár Daniel Beňuch. Na záver niektoré deti navštívili aj imobilných klientov nášho zariadenia v ich izbách. Pre každého mali okrem vlastnoručne vyrobených darčiek aj veľa milých slov.

Posledné mesiace roka sme sa s klientmi venovali prípravám na prichádzajúce adventné obdobie a vianočné sviatky. Vyrábali sme vianočné ozdoby a dekorácie, spomínajúc na prežitý život a časy minulé. Nezabúdali sme ani na posolstvo, ktoré v sebe vianočné obdobie a sviatky prinášajú:

*V tom sa prejavila láska Božia k nám,
že svojho jednorodeného Syna poslal Boh na svet,
aby sme žili skrze Neho.*

Dobre je tomu, kto sa zľutúva a požičiava a veci spravuje si podľa práva.
 Lebo sa nikdy neskláti; v pamäti večnej bude spravodlivý.
 Nebojí sa planej správy; pevné je jeho srdce; dúfa v Hospodina.

Ž 112, 5 - 7

Konferencia v Osvienčime

Siahnutie na ľudskú slobodu bez skutočného dôvodu (iné vierovyznanie alebo rasu) považujem za hrubé porušenie ľudskej suverenity a ľudskosti. Je to navyše nepochopenie Božieho plánu so stvorením, ktoré sám Otec nebeský označil ako dobré!

Skutočne mnoho o živote, ľudskom utrpení, prekonávaní žiaľu aj osobnej krivdy sme mali možnosť sa dozvedieť počas mobility v poľskom Osvienčime, ktorá sa sústredila na pochopenie utrpenia a smútku spojeného s 2. svetovou vojnou v kontexte židovskej kultúry, histórie a ná-

boženstva. Bolo dobré, potrebné a uzdravujúce si pripomenúť, že skúsenosť so stratou blízkeho je prirodzenou súčasťou nášho života, hoci koniec ľudského života (napriek tejto prirodzenosti) so sebou prináša smútok a utrpenie pozostalých (neraz dokonca i nepochopenie a hnev).

Smútenie závisí od mnohých vecí – od toho, koho sme stratili; aká bola hodnota toho, koho sme stratili; aký význam a dosah vyvolala strata v našom živote; ako vieme i napriek strate blízkeho spomínať, a predsa žiť ďalej... V rámci konferenčnej diskusie v skupinách som si uvedomila, že problém straty nie je spojený len so smrťou niekoho blízkeho. Strata v ľudskom živote môže znamenať i celý rad iných vecí. Aj preto som rada, že konferencia zameraná na zvládanie smútku priniesla problematiku chápania straty blízkej osoby v širšom kontexte – bola rozšírená a ukotvená aj v paralelných javoch, akými sú strata dôstojnosti alebo identity človeka, strata vlasti a domova, zvykov i tradícií, strata vzťahov alebo majetku (Židia v koncentračných táboroch).

Oslovili ma miesta, ktoré sme mohli počas konferencie navštíviť (kresťanské chrámy, jediná zrekonštruovaná synagóga v Osvienčime, múzeum mesta Osvienčim, koncentračný tábor Auschwitz, výstava fotografií súčasného života v Osvienčime, židovská štvrť Kazimierz v Krakove, židovská štvrť a židovský cintorín v Krakove či ďalšie historické miesta spojené s udalosťami 2. svetovej vojny). Rovnako, ak nie viac ma však oslovili ľudia, s ktorými som mala možnosť sa rozprávať (rabín pôsobiaci v synagóge v Krakove, ktorý nám predstavil koncept smútenia v judaizme, rovnako ako ničím neobmedzenú radosť človeka v Hospodini počas šabatu; sprievodca v koncentračnom tábore Auschwitz, ktorý nás upozornil na dôležité skutočnosti a hneď v úvode svojej prezentácie autenticky pripomenul, že práve sme nevstročili do múzea, ale na miesto činu – miesto smrti miliónov ľudí). Oslovili ma napokon aj samotní účastníci mobility, ktorých príbehy, ale aj zrelé názory a odzité hodnoty prinášali do vzájomných diskusií množstvo cenných myšlienok a podnetov na uvažo-

vanie. Význam mobility napokon zvýšila aj skutočnosť, že jej účastníci predstavovali variabilnú skupinu pochádzajúcu z viacerých krajín (a kultúr), hovoriacu rozdielnymi jazykmi (rumunčina, nemčina, angličtina, poľština a slovenčina) a pozostávajúcu z viacerých náboženstiev (evanjelici a. v., pravoslávni, gréckokatolíci, rímsko katolíci a dokonca židia). Slovenský tím sa mohol na tejto konferencii zúčastniť vďaka doktorke Natálii Kacianovej, koordinátorke pre prácu s pozostalými v našom cirkevnom zbore.

Každého človeka vnímam ako samostatný vesmír, nádherný, rozpinavý, stvorený Bohom a plný prekvapení. Rovnakým „vesmírom“ boli pre mňa účastníci mobility, priatelia. Veď priateľstvo bolo darom tohto stretnutia! Veľmi ma oslovili mnohé myšlienky mojich priateľov a ich nazeranie na to, čo v uplynulých dňoch prežili; čo ich oslovilo, čo v nich zanechalo stopu. Počut všetky ich postrehy bolo možné v záverečnej časti programu mobility. Prispela k tomu stručná reflexia účastníkov, prezentovaná v podobe odpovedí na dve otázky: 1. *S akými otázkami som na mobilitu prišiel/a?* 2. *S akými otázkami odchádzam?*

Aj vďaka poslednej spoločnej aktivite som sa začala pýtať samej seba, čo sa v našej nedávnej histórii stalo, že ľudia stratili ľudskosť? Čo sa stalo, že Božie stvorenie (človeka) prestali chápať ako dobré? Že zabudli na to, že život je dar – a že darom je každý život! A začala som sa sama seba pýtať i to, ako o koncentračnom tábore Auschwitz – najväčšej tragédii ľudskosti – možno hovoriť iným...

Najviac zo všetkých podnetov však vo mne rezonuje v závere vyslovená myšlienka: *Pre nás to bol výlet za spoznávaním kultúry smútenia; výlet do Osvienčimu. Pre nich to bola ich posledná cesta do Auschwitzu...*

HEDWIGA TRÁČOVÁ <>

Novoročný koncert troch turčianskych zborov

V kostole Sedembolestnej Panny Márie na martinskom Severe sa 11. januára 2015 konal koncert zborov, ktoré sa na jednom pódii stretli po druhý raz. Chrámový spevokol sv. Jána Krstiteľa z Vrútok, Martinský mestský spevokol a Evanjelický a. v. spevokol z Martina v nádhernom súzvuku spolu s komorným orchestrom pod vedením Maroša Kramára predniesli takmer 700-člennému publiku Českú vianočnú omšu od Jakuba Jána Rybu. Umelecké telesá dirigoval Viliam Majda a Janka Bosáková, spirituálka z Evanjelickej spojenej školy v Martine. Veľkolepé podujatie predchádzal 14. decembra 2014 nemenej úspešný predvianočný adventný koncert v martinskom evanjelickom kostole, na ktorom sa jednotlivé zbory predstavili spoločne prvýkrát samostatnými skladbami.

Česká mše vánoční vznikla v roku 1796. Skladateľ Jakub Jan Ryba, pedagóg žijúci a tvoriaci na prelome klasicizmu a romantizmu, sa venoval hlavne cirkevnej hudbe. Celkovo vytvoril viac ako 1 300 skladieb.

Príbeh o zvestovaní Kristovho narodenia a príchodu pastierov k jasličkám zaznel vzácné v ekumenickej spolupráci troch speváckych zborov. V Turci sa tak týmto koncertom zavŕšila kultúrna ponuka vianočných podujatí. Umelecký výkon prítomní odmenili dlhotrvajúcim potleskom. V závere dirigent Viliam Majda vyslovil pranie pokračovať v začatej tradícii každoročným koncertom.

BOŽENA BLAHUŠIAKOVÁ
TURIEC ON LINE

<http://turiec.sme.sk/c/7605976/tri-zbory-na-jednom-koncerte.html#ixzz3Ucqq6oYz>

Priatel'ia Božej prírody

Chodiac po horách a dolinách Slovenska už vyše desať rokov napĺňame odkaz nebohého brata farára Jána Bohdana Hroboňa a zároveň si upevňujeme zdravie a kresťanské spoločenstvo. Dňa 14. júna 2013 počas zostupu z Klaku v Malej Fatre sme sa rozhodli založiť kroniku našich turistických výletov.

Jaroslav Karásek, pokiaľ mu dá Pán Boh dostatok fyzických síl, prebral na seba zodpovednosť za organizovanie výletov a ich propagáciu v martinskom evanjelickom zbere.

Spoločenstvo Priatel'ia Božej prírody a turistiky formálne funguje od 1. júla 2013.

V roku 2014 uskutočnilo 18 túr, v čom je zarátaný aj 3-dňový pobyt na Roháčoch a 5-dňový pobyt v Belianskych Tatrách. Na každej túre boli štyria až desiat' účastníci. Každá túra sa začína spoločnou modlitbou. Toto spoločenstvo, pozostávajúce prevažne z členov nášho cirkevného zboru, prijalo medzi seba aj členov iných konfesií.

Aj v roku 2015 je naše spoločenstvo turistických nadšencov s Božou pomocou aktívne. Dňa 21. januára 2015 sme sa stretli na „turistickej kapustnici“ u Danky Balkovej. V príjemnej spoločnosti Priatel'ov Božej prírody sme spomínali na túry v roku 2014 – aj vďaka fotkám a videám. Kuli sme tiež plány na novú turistickú sezónu.

V prvom štvrtroku 2015 sme uskutočnili tieto výlety nádhernou zimnou prírodou:

28. 1. 2015: Vysoké Tatry, Štrbské Pleso, Mlynská dolina, vodopád Skok. Pozreli sme si preteky počas zimnej univerziády.

4. 2. 2015: Vysoké Tatry, Starý Smokovec, Hrebienok, Zamkovského chata. Prezreli sme si krásne ľadové výtvyry a sochy na Hrebienku.

11. 2. 2015: Vysoké Tatry, Štrbské Pleso, Popradské Pleso.

18. 2. 2015: Vysoké Tatry, Tatranská Polianka, Velická dolina, Sliezsky dom.

17. 3. 2015: Kremnické Bane, Krahule, Skalka. Vyskúšali sme pekne trasy na bežkách.

Pozývame medzi seba ďalších členov nášho zboru a širší okruh priatel'ov a známych.

JAROSLAV KARÁSEK

HOSPODIN JE S NAMI!

Polročné služby Božie na EŠŠ v Martine

Hospodin vedie naše kroky vždy tak, aby nás nasmeroval k určitému cieľu. Prečo to robí? Pretože má pre nás pripravený svoj plán. Nevieme, aký ten plán je, ani ako bude prebiehať. To však nie je to dôležité...

Dôležité je, že Hospodin vie, kam majú viesť naše kroky a na tejto našej ceste nás neopúšťa. Túto pravdu sme si pripomenuli aj počas slávnostných služieb Božích, ktoré na Evanjelickej spojenej škole v Martine prebiehali pri príležitosti odovzdávania polročných vysvedčení. Kázňovým textom o Jozefovi z 1M 39, 2 – 3 sa žiakom a študentom našej školy pripomenula sestra farárka Natália Kacianová. Pripomenula, že hoci bol Jozef odvrhnutý svojimi bratmi, Hospodin ho neopustil. Biblický text hovorí, že „Hospodin bol s Jozefom, takže sa mu všetko darilo... Hospodin bol s ním a čokoľvek robil, Hospodin všetko korunoval úspechom.“ „Čo to však znamená, keď povieme, že je s niekým Hospodin?“ položila si otázku sestra farárka N. Kacianová. Znamená to, že Hospodin vedie naše kroky tak, aby sa naplnil určitý cieľ, určitý zámer; aj keď nám sa môže zdať, že momentálne veci nefungujú tak, ako by mali.

Ani Jozef napokon nevedel, čo raz bude – nepoznal svoju budúcnosť, ale Hospodin bol s Ním a všetko, čo Jozef prežil, malo svoj význam – a smerovalo k určitému cieľu. Boh bol s Jozefom a korunoval ho úspechom takým viditeľným spôsobom, že to videl aj Potifar, egyptský úradník v službách faraóna. Čoskoro sa tak z otrocka Jozefa stal dozorca nad celým Potifarovým majetkom a Jozef sa napokon stal dokonca pravou rukou faraóna. Mal takú moc, o ktorej sa mu v čase, keď ešte pásol ovce svojho otca, ani len nesnívalo.

To, že je Hospodin s nami, znamená, že má pre náš život určitý plán. To, že dnes chodíme do školy (alebo do práce), a je to práve táto škola, je tiež súčasťou Jeho plánu pre náš život. Naši spolužiaci, naši kamaráti, naši učitelia, naše sny – dnes netušíme, kam sa vďaka nim v živote dostaneme; to vie len Boh. Pre nás je však dôležité vedieť, že Hospodin je s nami STÁLE... a že všetko, čo sme za tento polrok v škole dosiahli (ako žiaci, ale aj ako pedagógovia), malo zmysel. Chvála a vďaka Mu za to!

Modlitba:

Pane Bože, Ty, ktorý si s nami, prosíme Ťa, aby si nás aj v nasledujúce dni ochraňoval, aby sme si počas polročných prázdnin trochu oddýchlí a aby sme Ťi dokázali dôverovať za všetko, čo sa každý deň učíme. Nech vieme, že všetko, čo musíme zvládať, má význam a je pre nás dobré. Nech vieme, že si s nami a máš s nami svoj láskavý plán. Amen.

He-He-T

VERNÝ SLUŽOBNÍK

Služby Božie na ESS v Martine

Eliáš napomínal ľudí k poslušnosti Božiemu zákonu. Jedno z jeho napomínaní bolo adresované aj bezbožnému kráľovi Achabovi. Eliáš ho varoval, že na krajinu príde trest a celé tri roky nebude pršať (nastane sucho a hlad). Boh nariadil Eliášovi, aby odišiel a skryl sa pri potoku Karit, z ktorého mohol píjať vodu. Boh ho dokonca zázračne sýtil, pretože mu krkavce každé ráno prinášali mäso a chlieb. (Aj to bol dôvod, prečo si sestra farárka Oľga Kaňuchová so sebou zo Žiliny priniesla vodu, chlieb a mäso...)

Na službách Božích, ktoré sa uskutočnili 13. marca 2015 na Evanjelickej spojenej škole v Martine, poslúžila sestra farárka Oľga Kaňuchová (ECAV Žilina), ktorá tretiacom, štvrtákom a piatakom prišla porozprávať o príkladnom Božom služobníkovi menom Eliáš. Tento prorok žil v období po rozdelení izraelského kráľovstva. V čase po Šalamúnovej smrti (izraelské kráľovstvo sa rozpadlo) totiž napomínal Boh ľudí prostredníctvom prorokov. Oni boli tými, ktorí horlili za Pána a jeho zákony, ohlasovali Božie tresty, ktoré Boh zosielať na národ za neveru alebo napomínali ľudí, ktorí nerešpektovali Božie prikázania. Medzi prorokmi vynikal Eliáš. Žil a pôsobil v severnom kráľovstve, ktorého strediskom bola Samária, a mal milosť u Boha (aj preto mal vždy čo jesť a piť).

Pre veľké sucho nastal v celej krajine hlad. Boh poslal Eliáša ku kráľovi Achabovi, aby mu oznámil, že Pán už zošle na zem dážď. Kráľ Achab mu však neuveril –

rovnako ako neveril v jediného Boha, v Hospodina (1. Božie prikázanie). Namiesto toho sa spoliehal na iných bohov... Eliáš, muž, ktorý mal plášť z ťavej srsti a okolo drieku kožený opasok, prosil za dážď a Hospodin ho vyslyšal.

Ten, ktorého meno znamená „mojim Bohom je Hospodin“, vyprosil dážď – požehnanie, ktoré prináša život!

Oľga Kaňuchová v tomto obraze pripomenula ešte jeden dôležitý fakt – Eliáš je akýmsi predobrazom Krista. Je služobník jediného Boha, ktorým je Hospodin. „Aj Kristus, Boží Syn a služobník, prišiel na tento svet zomrieť z lásky k človeku,“ pripomenula sestra farárka a položila deťom otázku: „Bude aj pre nás Hospodin našim jediným Bohom, ktorému chceme a budeme slúžiť?“ Verím, že odpoveď je „áno“ a že sa naša láska k Bohu premietne do nášho postoja k iným ľuďom. Veď „to, čo chceme robiť pre Boha, urobíme bratovi alebo sestre,“ dodala O. Kaňuchová.

He-He-T

Zemou inde, predsa spolu (ZIPS)

Projekt s názvom „Zemou inde, predsa spolu“ je na Evanjelickej sporej škole v Martine (EŠŠ) dobre známy ako ZIPS. V rámci projektu sú žiaci zapojení do rozličných aktivít s cieľom lepšie rozumieť tomu, komu chcú aj tento rok pomáhať.

Okrem osobnostného a akademického rastu každého žiaka vedie EŠŠ svojich žiakov aj k participácii na živote iných a k dávaniu. Aj preto sa vedenie školy v rámci veľkonočného sociálneho projektu tohto roku rozhodlo pomôcť Slovákom žijúcim vo Vojvodine, samostatnom kraji na severe Srbska, kde v súčasnosti žijú necelé 3 percentá Slovákov.

S cieľom poznať situáciu a potreby zahraničných Slovákov žijúcich vo Vojvodine usporiadala EŠŠ pre svojich žiakov besedu, na ktorú boli pozvaní vzácní hostia – tri učiteľky pôsobiace vo Vojvodine. Zahraničné Slovenky predstavili žiakom historický kontext federalizovanej Juhoslávie, keď sa Vojvodinský autonómny kraj (Vojvodina) stal súčasťou Srbska. Priblížili tiež geografické rozloženie oblasti, susedné krajiny (rovnako slovenské) aj bohaté národnostné zloženie Vojvodiny (Slováci sú treťou najpočetnejšou národnosťou). Žiaci mali možnosť lepšie porozumieť aj úskaliam, ktoré predstavuje úsilie o zachovanie vlastnej kultúry a tradícií uprostred cudzej zeme.

Slováci z Vojvodiny sú potomkami prevažne evanjelických vysťahovalcov z 18. storočia. Dodnes však majú vlastné slovenské školy, slovenské bohoslužby, tradičné slovenské jedlá, kultúru a kroje či dokonca kultúrne ustanovizne (napríklad Slovenský ná-

rodný dom, Slovenská knižnica Štefana Homolu a iné). O to väčšou zaujímavosťou je, že v dobe, keď sa Slováci sťahovali na Dolnú zem, vzali si so sebou len štyri „veci“: učiteľa, farára, Bibliu a Transcius (spevník nábožných piesní).

Aj to je napokon dôvod na nadviazanie spolupráce medzi EŠŠ a Slovákami z Vojvodiny. Anna Kišová, slovenská učiteľka vo Vojvodine, vyjadruje z toho svoju radosť a ďalej vysvetľuje potrebu „hľadania nových spôsobov, ako by mohli byť zahraniční Slováci povzbudení k svojej národnosti a vytrvalí vo svojich tradíciách“. Ďalší hosť, Anna Šilerová, svoju kolegyniu dopĺňa opisom každodennej situácie zahraničných Slovákov, ktorá si vyžaduje hľadanie nových možností a príležitostí na prehlbovanie vlastnej, t. j. slovenskej identity. „Slovákov na Dolnej zemi ubúda, a tak sa každý deň snažíme o to, aby náš jazyk a kultúra nezanikli,“ dodáva.

Žiakov EŠŠ počas diskusie zaujala i vzťahová rovina v otázke spolužitia Slovákov a Srbov či problematika umenšovania práv národnostných menšín v krajinách bývalej Juhoslávie. Pomerne veľkú mieru záujmu si vyslúžila aj otázka životnej úrovne zahraničných Slovákov. Veríme, že informácie prezentované v diskusii pomôžu žiakom EŠŠ lepšie porozumieť aktuálnym potrebám Slovákov z Dolnej zeme, aby mohla byť sociálna pomoc našej školy konkrétnejšia, údernejšia a minimálne tak osožná ako doposiaľ.

Vystúpenie vojvodinských slovenských učiteľiek povzbudilo žiakov EŠŠ. Aj ich zásluhou pokračujú v nie-

koľkoročnej tradícii školy, zameranej na sociálnu pomoc iným prostredníctvom sociálnych aktivít. Ich výťažok bol v uplynulých rokoch určený napríklad deťom na Ukrajine, utečencom zo Somálska, deťom a mládeži v Ugande, týraným matkám a deťom na Slovensku alebo na podporu výstavby inštitútu vzdelávania v Afganistane. Aj prostredníctvom takéhoto typu vzdelávania sa škola snaží vytvo-

riť podmienky, aby žiaci mohli naplniť svoj individuálny potenciál. Tak v nich školský vzdelávací a výchovný program podporuje nielen túžbu zlepšovať sa, osobnostne rásť, vedieť sa vyjadriť v cudzom jazyku alebo kriticky myslieť. Primárnym cieľom školy je aj vychovávať zo žiakov sociálne mysliacich jednotlivcov, hlboko zakorenených v kresťanských hodnotách.

HEDWIGA TRÁCOVÁ ✕

Modlitbička,
čistá kvapka rosy...

Program ZIPS pokračoval
29. 3. 2015.
Kvetná nedeľa.
Spieva žiacky spevokol
z Báčskeho Petrovca

Všeobecne sa hovorí, že evanjelických Slovákov národu zachovali Biblia a Tranoscius. To čítame v novinách, to počujeme v rozhovore. Vôbec Biblii a Tranosciu sa pripisuje nejaké kúzlo: tieto knihy sú v očiach mnohých akýmsi národným amuletom, ktorý vie odvrátiť smrť. A skutočne sú ony ochranou pre evanjelických Slovákov...

U evanjelika Biblia a Tranoscius sú čiastkou jeho duše. On ich miluje. Celým svojím životom Ine na tých knihách. Jemu sú cenné pre ich obsah, a preto sa nemôže zrieknuť svojej materinskej reči, nemôže sa odcudiť slovenskému národu.

LADISLAV ZGÚTH,
EV. A. V. FARÁR A SENIOR V ERDEVÍKU
1934

SAMOTA

Tomáš Priehradný

Biblia, kniha kníh, nás učí žiť v spoločensťve. Život, to sú vzťahy. Smrť, to je stav bez vzťahov. Vzťahy sú rôzne. K sebe samému, k prírode, k svojim blíznym, k Bohu. Každý človek žije vo vzťahoch, inak to nejde. Kresťanský anarchista (filozoficko-politický smer založený L. N. Tolstým) odmietajú cirkev. Ja sám som sa väčšinu svojej mladosti za kresťanského anarchistu považoval. Potom som však pochopil, že cirkev zohráva v tomto svete dôležitú úlohu. Odmietajú cirkev je privilegium bohémnych intelektuálov. Bežný človek však cirkev potrebuje. Často je to jeho jediný kontakt s Božím učením. Egoista si myslí, že môže žiť sám a že iných nepotrebuje. To je však hriechne myslenie. Ak nedokážeme milovať ľudí, nedokážeme milovať ani Boha. Ak odmietame spoločensťvo, sme duchovne mŕtvi.

No predsa len sa chcem prihovoriť za samotu. Samota je soľou života. Dáva mu ten správny odtieň chuti. Bez samoty človek duchovne nerastie. Samota nemusí byť len deštruktívna, definitívna a pustá. Môže byť konštruktívna a naplňovať človeka radosťou. V konečnom dôsledku nikdy nie sme sami. Vždy je s nami Boh. A práve tieto osamelé chvíle s Bohom nás posúvajú na našej duchovnej ceste ďalej. Keď sa zo samoty vrátíme späť medzi ľudí, môžeme svetlo nášho precitnutia hlásať ďalej. V samote človek prežíva veci intenzívnejšie, má oveľa silnejší pocit bytia.

Aj ja sám som sa k Bohu dostal empiricky cez samotu a prírodu. Hneď v prvej kapitole Listu Rimanom apoštol Pavol píše o prirodzenom zjavení Boha v prírode. Ja som už od malička cítil v sebe prítomnosť Boha, no o jeho existencii som pochyboval. Keď som začal v neskorších rokoch chodiť sám do prírody, uveril som. Ako sa to stalo? V samote a občas aj v zúfalstve som počul Boží hlas. Nie skutočný, nedostali sa mi prorocké audície, ale bolo to *vocatio interna* (vnútorné volanie), keď ma Boh oslovil a povolal do služby. Cítil som v sebe náhly prílev energie. Ovládol ma pokoj. Toto všetko prišlo cez modlitbu. Ako Daniel vo svojej izbietke som klakal na vrcholoch kopcov na kolená a ďakoval Bohu za jeho ochranu. Veľa som sa vo svojej samote modlil. Najkrajšie modlitby vznikajú pri chôdzi. Dlhá, monotónna chôdza odhaľuje v človeku skryté rysy osobnosti. Niektoré východné náboženstvá poznajú meditácie chôdzou. Veru, niečo na tom bude. Keď kráčate hodiny, dni, týždne, zrazu sa vo vás niečo zlomí a pocítite prítomnosť niečoho vyššieho vo vašom vnútri. Sú to tie vyššie princípy, kvôli ktorým sa oplatí žiť. A naozaj sa oplatí dlho putovať za Božím hlasom. Nie je to skutok záslužný, ktorým si chcem od Boha niečo vyprosiť a dokázať mu svoju oddanosť. Je to forma môjho duchovného rastu.

Ale aj samota v dave má blahodarné účinky. Spoločnosť ľudí nás občas môže rozptyľovať od vznešenejších myšlienok. Človek nemusí putovať dlhé kilometre a skrývať sa v divočine, aby bol sám. Ak si nájde chvíľu čas, zatvorí za sebou dvere a v samote študuje Písmo a modlí sa, jeho deň „zozlatne“. Najlepšie je, keď to robí každé ráno. Len tak naštartuje svoj deň dokonalo a pokorne. Veď aj Ježiš, keď mal urobiť nejaké dôležité rozhodnutie alebo sa chýlilo k dôležitým udalostiam v jeho živote, odchádzal do samoty so svojím Otcom. Nenechajme sa rozptyľovať svetskými záležitosťami, ktorými nás chce Satan odtrhnúť od Boha. Vyzbrojme sa brnením Božím a verme.

Nechcem tu obhajovať asociálne správanie. V samote si človek najviac uvedomí, že potrebuje ľudí. Potom sa k nim správa s väčšou láskou. Tak ako vo všetkom aj tu treba poznať tú správnu mieru. Biblia nás učí triezvosti. Všetkého veľa škodí. Ale škodí aj to, keď je toho málo.

*Autor je študentom
Evanjelickej bohosloveckej fakulty UK
v Bratislave*

Leonard Stöckel (1510 – 1560),

rektor na bardejovskom evanjelickom a. v. gymnáziu, dobre známy učiteľ Uhorska, priateľ Martina Luthera a Filipa Melanchtona, napísal pre svojich študentov katechizmus s označením

Catechesis D. Leonarti Stöckelii pro iuventute Barthphensis composita

V rámci prípravy faksimilného vydania slovenského prekladu Malého katechizmu Martina Luthera, ktorý je známy ako Bardejovský katechizmus z roku 1581, podarilo sa Slovenskej národnej knižnici v roku 2013 z Knižnice Reformovaného kolégia v Debrecíne získať skeny málo známeho rukopisného dokumentu v latinčine, ktorý dejiny knižnej kultúry 16. storočia zaznamenali pod názvom Stöckelov katechizmus z roku 1556. Pred časom na jeho archiváciu v Debrecíne upozornil „stöckelovec“, nedávno zosnulý doc. Andrej Hajduk. Stöckelov katechizmus vyšiel aj tlačou v knižnej podobe a na východnom Slovensku sa používal až do konca 16. storočia. V roku 1583 bol v pozoruhodnom počte 46 výtlačkov na sklade košického kníh-kupca Joannisa Galleniho. Žiaľ, neexistuje nateraz vedomosť, ktorá by zodpovedala otázku, či sa v niektorej knižnici zachovala tlačenná verzia katechizmu.

Vážení bádatelia, doc. Michal Valčo a prof. Daniel Škoviera, sa ujali kópie rukopisného odpisu Stöckelovho katechizmu (1556, v latinčine) a pripravili na pôde Slovenskej národnej knižnice jeho edíciu s cieľom poslúžiť slovenskej i svetovej bádateľskej, ale aj laickej verejnosti faksimilným sprístupnením dokumentu. Stöckelov katechizmus je mimoriadne dôležitý pre poznanie dejín

reformácie a osobitne dejín školstva na Slovensku a v Uhorsku. Poukazuje na pedagogické majstrovstvo veľkého muža, ale i na jeho koncepciu katechézy medzi bardejovskou študujúcou mládežou v polovici 16. storočia. Je pravdepodobné, že Stöckelov katechizmus študovali a „naspamäť“ ovládali veľkí mužovia Slovenska a Uhorska, ktorí pochádzali z Turca a v Bardejove v polovici 16. storočia ako Stöckelovi žiaci študovali.

Kniha vyšla začiatkom roka 2015 pod latinsko-slovenským názvom *Catechesis D. Leonartii Stöckelii pro iuventute Barthphensis composita/ Katechizmus Leonarda Stöckela a jeho teologicko-filozofický odkaz*. Obsahuje Predhovor (historický úvod k téme v latinčine, slovenčine a v angličtine, Škoviera, Valčo), faksimilnú fotokópiu latinského rukopisného odpisu katechizmu, jeho diplomatický prepis a preklad do slovenčiny (Valčo, Škoviera), ako aj historicko-teologickú štúdiu Teologicko-filozofický odkaz Stöckelovho katechizmu (Valčo).

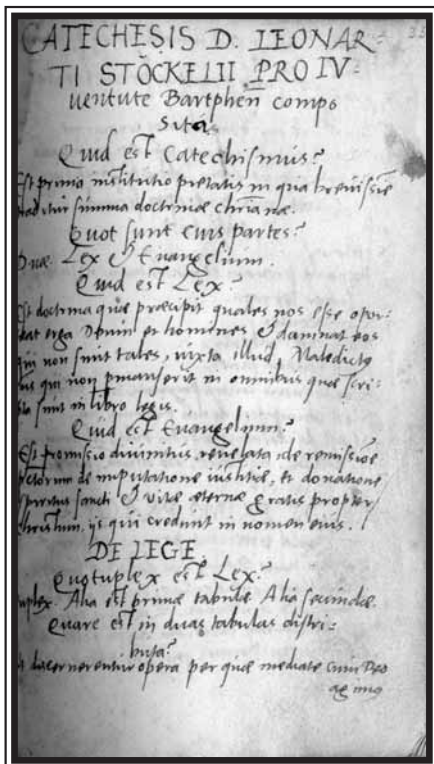
Váženým editorom Stöckelovho katechizmu, ktorí vynaložili vzácne úsilie na jeho vydanie a spresnili tým obraz o učennom Leonardovi Stöckelovi a jeho vklade do katechizmových úsilí v Bardejove, srdečne blahoželáme a za sprístupnenie jeho katechizmu v zastúpení slovenskej verejnosti ďakujeme.

PRAVIDLO UŽITOČNÉHO ŽIVOTA PRE ŽIAKOV

Často treba spievať,
zachovať si priamy a veselý výzor,
neďať poznať na sebe utrpenú krivdu,
byť spokojným so svojim prítomným šťastím,
nezávidieť, nesťažovať sa, nebyť lakomým,
nezmenšovať chválu iných,
byť slobodný duchom i svedomím,
to prospieva zdraviu i štúdiu.

LEONARD STÖCKEL

(MK)

KATECHIZMUS
PÁNA LEONARDA STÖCKELA
ZOSTAVENÝ PRE
BARDEJOVSKÚ MLÁDEŽ

Čo je katechizmus?

Je to prvá náuka v zbožnosti, v ktorej sa veľmi krátko odovzdáva základ kresťanskej náuky.

Koľko má častí?

Dve. Zákon a evanjelium.

Čo je zákon?

Je to náuka, ktorá predpisuje, akí máme byť voči Bohu a ľuďom, a odsudzujeme tých, čo nie sú takí, Podľa výroku: Zlorečený každý, kto nezotrváva vo všetkom, čo bolo napísané v knihe Zákona.

Čo je evanjelium?

Je to z Božej moci zjavený prísľub odpustenia hriechov, uplatnenia spravodlivosti a darovaní Ducha Svätého a života večného zdarma pre Krista tým, ktorí veria v Jeho meno.

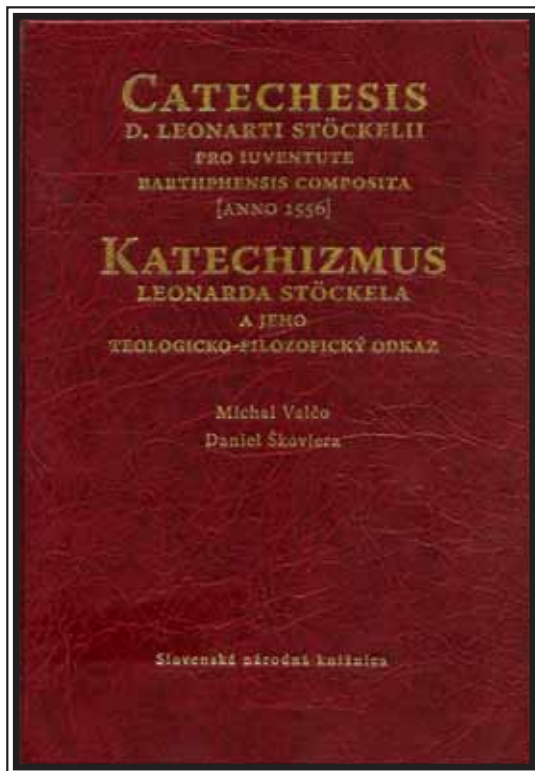
O ZÁKONE

Koľkoraký je zákon?

Dvojaký. Jeden z prvej tabule, druhý z druhej.

Prečo bol rozdelený do dvoch tabulí?

Aby boli odlišené skutky, cez ktoré nazývame s Bohom sprostredkované.

Pokaždé znovu žasnu, když se setkám se starším reformovaným křesťanem z Holandska či severního Německa a on v rozhovoru odcituje v mládí naučenou pasáž z Heidelberského katechismu. Samozřejmě, že si je vědom mezi takové citace, ale ta slova v něm po desetiletí znějí, on se k nim vrací, v mysli je přemílá a nalézá v nich užitek. Slova, jež člověka nesou.

Nabízíme dnes taková slova? Co pevně naučeného nosí v mysli dnešní křesťané? Jakou výbavu dáváme do života dětem a mládeži? Mají vůbec šanci v záplavě otázek a rozostřených odpovědí uslyšet jasný postoj? Mají příležitost naučit se slova, která jej budou doprovázet životem? Je vedle tradičních textů Desatera, Otčenáše a Apoštolského vyznání víry zapamatování hodná nějaká naše soudobá výpověď?

Přeji nám křesťanům kuráž ke katechismu. Odvahu formulovat víru stručně i s vědomím obširných souvislostí. Přeji nám chuť na odpovědi, o nichž víme, že jsou předběžné a neúplné, a přesto je budeme mít rádi. Odpovědi jadrné, poetické, vhodné pro společnou recitaci i pro osobní rozjímání. Výpovědi přenosné, zároveň biblické i současné, zbožné i civilní. Snad nám Bůh dopřeje nalézt moudrá slova i způsob, jak je předávat.

TRENGLER, Jiří. Kuráž ke katechismu.
In Křesťanská revue, 2014, roč. 81, č. 6, s. 34 – 35.

PÁLKOVCI

alebo stará mama, starý otec, mama a ujovia

Jána Bohdana Hroboňa

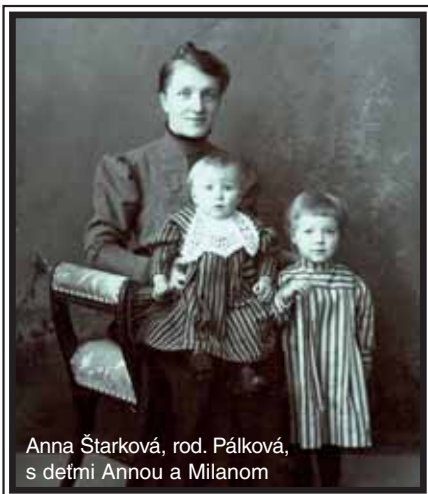
V roku 2014 vyšla zaujímavá kniha významného slovenského genealóga Zdenka Ďurišku *Pálkovci: Príbeh rodu garbiarskych podnikateľov z Liptova*, ktorá dokumentuje autorove výnimočné talenty, schopnosť bádať o členoch a predstaviteľoch významných rozvetvených slovenských rodov. Takým výnimočným rodom sú aj liptovskí Pálkovci, ktorí sa v rozličných lokalitách zapísali do dejín Slovenska, Uhorska, ale i do dejín viacerých krajín. Pálkovci sa hlásili k evanjelickému náboženstvu, a tak pramene o ich existencii, narodení a živote, krstoch a sobášoch, rodinách a príbuzenstve autor náchádzal najmä v cirkevných evanjelických matrikách. No prešudoval aj celý rad ďalších prameňov: ich sortiment je veľmi bohatý – archívy, rodinné, regionálne i celo-slovenské, tlač a publikácie, vedecké dokumentárne i spomienkové etc. Na bádanie vynaložil obrovské úsilie, ktoré bolo napokon požehnané objemnou, neobyčajne pestrou publikáciou, naplnenou pútavým rozprávaním.

Recenzent, popredný slovenský historik Roman Holec, o Ďuriškovej knihe napísal: „Predovšetkým na mňa urobila dojem poctivá a úžasne minúciózna práca autora s veľmi rôznorodým materiálom. Podobne rozsiahly výskum by pokojne uživil aj jeden malý ústav a ak toto všetko ležalo na pleciach jedného bádateľa, pred takým výkonom sa treba len pokorne skloniť... Zdrojom predovšetkým duchovnej sily sa Pálkovcom stala evanjelická cirkev, v rámci ktorej boli tradične veľmi aktívnymi členmi... práve preto, že existovali Makovickovci, Pálkovci a podobné rody, ktoré napriek nepriazni osudu a zlož-

tým peripetiám stredoeurópskych dejín vždy vstávali z popola ako bájny Fénix a pokračovali tam, kde iní prestali alebo ... kde ‚uťaté ruky‘ nedovoľovali konať viac a ďalej... Pálkovci boli jedným z rodov, vďaka ktorým stojíme teraz tam, kde sme, a vďaka ktorým má slovenský národný príbeh priam neskutočný charakter a podobá sa rozprávke s mimoriadne šťastným koncom.“

Z pálkovskej rozvetvenej rodiny z Liptovského Mikuláša pochádzala i stará mama nášho pána farára Jána Bohdana Hroboňa, Anna, rodená Pálková, ktorá sa vydala do Martina. Zdenko Ďuriška v knihe o nej, o jej manželovi Pavlovi Miloslavovi Štarkem a jej deťoch Anne Ludmile, Milanovi a Ludovítovi v knihe o Pálkovcoch rozpráva:

„Po Želmíre, rodenej Pálkovej, vydatej Kuchárikovej, sa do Martina vydala aj jej najmladšia sestra Anna. Svadba sa konala v Liptovskom Mikuláši 22. 11. 1905. Do Martina si ju odviezol Pavol Miloslav Štarke (16. 10. 1865 – 22. 1. 1947). Narodil sa v Mošovciach a bol pravnikom stolárskeho majstra Pavla Štarkeho, rodáka zo saského mesta Jena, ktorý v roku 1815 prišiel ako pomocník na stavbu nového evanjelického kostola v Banskej Bystrici a Slovensko viac neopustil. Pavol Miloslav Štarke študoval na gymnáziu v Prerove, ktoré poskytovalo útočisko a možnosť získať vzdelanie viacerým slovenským študentom vyhodeným z národných dôvodov z uhorských škôl, a potom sa vyučil za kuchára a cukrára. V čase sobáša bol už spoluvlastníkom martinského hotela Balko a Štarke a od roku 1909 viedol aj cukráreň. Zúčastňoval sa na národnom a kul-

Anna Štarková, rod. Pálková,
s deťmi Annou a Milanom

túrno-spoločenskom dianí, priatelil sa s mnohými poprednými osobnosťami národného života, okrem iných aj so Svezozárom Hurbanom Vajanským, finančne prispieval na národné ciele a podporoval väznených národovcov a ich rodiny. Po roku 1918 sa stal prvým starostom Martina po vzniku Československej republiky a pracoval aj vo funkciách pokladníka oživotvorenej Matice slovenskej a Muzeálnej slovenskej spoločnosti. Popritom sa venoval filatelii a najmä včelárstvu. Anna Štarková, rod. Pálková, zomrela 3. 1. 1949 v Martine.

Štarkovci mali dcéru Annu Ludmilu, vydatú Hroboňovú (nar. 18. 9. 1906), a synov Milana (nar. 27. 11. 1907) a Ľudovíta (nar. 25. 8. 1909 – zomr. 1989). Anna Ludmila po vychodení meštianky a obchodnej akadémie v Martine absolvovala kurz nemeckej rodinnej školy v Opave. V roku 1927 ju zvolili za sekretárku ústredného výboru Živeny a v tejto funkcii pôsobila až do roku 1935, keď prevzala funkciu literárnej tajomníčky. Už v nasledujúcom roku sa však vydala za evanjelického farára, publicistu a prekladateľa Jána Vladimíra Hroboňa, z Martina odišla, a preto sa mu-

sela funkcie vzdal. Počas pôsobenia vo funkciách sa venovala organizačnej, ľudovúčovnej a sociálnej práci, navštevovala miestne odbory, organizovala prednášky, publikovala články o práci v Živene a z oblasti ženského hnutia, zostavovala výročné správy spolku a podieľala sa na vedení týždennej spolkovej rubriky v Slovenskej politike. Jej dielom bola brožúra k 75. narodeninám Františka Mareša. Od roku 1930 vykonávala aj funkciu tajomníčky miestneho odboru Živeny v Martine, bola členkou učiteľského zboru Ústavu M. R. Štefánika a pracovala v Sociálnom dome Živeny. Podľahla chorobe srdca 4. 3. 1946 v Martine.

Milan Štarke študoval telovýchovu a ruský jazyk na univerzitách v Bratislave a v Brne. Učil na gymnáziách v Martine, v rokoch 1932 – 1938 v Lučenci, potom krátko vo Zvolene a od roku 1939 v Kremnici. Pedagogické pôsobenie spájal s divadelnou a telovýchovnou činnosťou. V ochotníckych súboroch pri miestnych odboroch Matice slovenskej v Lučenci a v Kremnici bol vynikajúcim predstaviteľom komických postáv a venoval sa aj réžii. Dlhé roky býval vedúcim letných táborov evanjelickej mládeže pod Sitnom. V období Slovenského štátu otvorene prejavoval antifašistické zmýšľanie, neskôr sa zapojil do priprav Slovenského národného povstania, stal sa členom Revolučného Okresného národného výboru a Slovenská národná rada ho vymenovala za riaditeľa gymnázia v Kremnici. Po potlačení povstania odišiel s rodinou do Očovej, no pri návšteve rodičov v Martine bol odhalený a pod nátlakom donútený dať sa zatknúť gestapom v Kremnici. Po zatknutí ho mučili a napokon 12. 12. 1944 medzi Turčekom a Skleňným popravili.

Najmladší zo súrodencov Ľudovít Štarke sa vyučil za cukrára a pekára a prevzal rodinný podnik. Zomrel náhle, práve keď s rodinou oslavoval svoje 80. narodeniny.“

PRIPRAVIL M. K.

VÝROČNÁ KŇAZSKÁ SPRÁVA CIRKEVNÉHO ZBORU ECAV V MARTINE ZA ROK 2014

Spracoval Milan Kubík, zborový farár, konsenior TuS

Cirkev je chrámom na skale,
pevne ju postavil sám Pán,
hrady mnohé sú zbúrané,
však zvony chrámov znejú nám,
až dosiaľ všetkých volajú
a zarmúteným hlásajú
útechu i pomoc v tiesni i nám.
Cirkev zo živých kameňov
je tým svätým Božím chrámom,
kde všetci krstom a vierou
jedno sme s nebeským Pánom.

Kde Jeho meno vzývame,
hoc dvaja len sa schádzame,
On je Duchom svojim s nami.
Bože, keď zvony znejú nám,
nech radi sa zhromaždíme
a Teba vrúcne, nebies Pán,
modlitbou a spevom ctíme;
hoc Ťa svet nezná a nectí,
na Tvojom ľude nech vidí
milosť a Tvoj pokoj stály
nech je s nami na veky. Amen

SUSPÍRIUM ES 262

Tak svieť vaše svetlo pred ľuďmi, aby videli vaše dobré skutky a velebili vášho otca, ktorý je v nebesiach.

Mt 5, 16

Vážení výročný konvent, bratia a sestry v Pánovi!

Prednedávnom som sa zúčastnil na valnom zhromaždení jedného občianskeho združenia, kde sme mali možnosť vyjadrovať sa k výročnej správe. Dospeli sme k názoru, že výročná správa by mala byť verným obrazom skutočností, ktoré obsahuje. Pripomínam to preto, lebo sme takmer vždy v pokušení to nejako prifarbiť, vyľepšiť, aby ten obraz smerom navonok bol lepší, ako v skutočnosti je. Doba nás učí, že nie je dôležité, čo ponúkame, ale ako to ponúkame, teda zabalíme a predáme. My, tu v cirkvi, sa týmto trendom nesmieme nechať zviestí. My sa nemáme pred kým skrývať a ani sa na čo hrať. Stojíme s každou správou, nielen výročnou pred Tým, ktorý všetko vidí a vie.

Pýtal som sa, o čom všetkom by mala byť správa nášho CZ v Martine? Na čo by sa mal klásť najväčší dôraz, na čo by sa iste nemalo zabudnúť. K dnešnému biblickému úvodu som vybral evanjeliový text, ktorý je aj mottom tejto správy. Nevieť, či je možné evanjelium zrovnávať s výročnou správou, ale aj táto výročná správa, rovnako ako evanjelium, chce byť svedectvom o Božej láske a spolupráci Božích detí na vinici Pánovej. Nechajme sa v tomto smere našim textom inšpirovať.

1. Správa by mala byť mimoriadne **osobná** – týka sa každého jedného z nás, to znamená, že je tu vylúčená akákoľvek anonymita. V našom biblickom verši sa trikrát spomína slovo (zámeno) vaše. A to nielen moja, alebo dokonca ich, ale naša, naša správa. Čo znamená to „naša“? Ak sa dozviem, že môj CZ potrebuje pomoc, alebo že niekto rozbil okno na zborovom dome, a nezabolí ma srdce aspoň tak, ako keď mi okno rozbijú doma, tak si vážne musím položiť otázku o mojej evanjelic-

kosti, o tom, či táto správa je aj moja... To isté by malo platiť aj vo veciach viery, výchovy mládeže, zborového života..., a potom sa budeme môcť podpísať pod ňu všetci a veľmi radi, lebo bude o Božej láske k nám.

2. Správa každého CZ by mala hovoriť aj o **dobrych skutkoch**. ...aby videli vaše dobré skutky... S dobrými skutkami máme zvlášť my evanjelici veľké problémy. Určite aj v súvislosti s učením o spasení jedine z viery. Ale my sme čítali slová Pána Ježiša, že dobré skutky majú byť samozrejmosťou, dokonca naším jediným svetlom pre tento neveriaci svet. Ak reformácia odmietla „dobré skutky“, tak len preto, že vtedajšia cirkev ich vymenila za milosť a postavila ich na miesto Božej lásky. „Dobry“ biblicky neznamená dobrý v očiach ľudí, ale v očiach Božích. A my vieme, že nie vždy sa tieto pohľady stretnú v jednom bode. Ak aj táto naša správa má byť ukazovateľom k Bohu, nesmú v nej chýbať slová o našich dobrých skutkoch. Je to znamenie nielen pre nás, ale aj pre tých po nás. Pamätám si, ako som po príchode do nášho CZ študoval práve výročné správy. V nich som sa dozvedel o možnostiach pre aktuálnu situáciu v zbere. A keď som „nevedel kam“, znovu som nahliadol do dávnych dobrých skutkov nášho CZ.

3. A čo by určite nemalo v správe CZ chýbať, dokonca by to malo byť zviditeľné, je, že musí mať **kurz neba**, musí ukazovať na nebeského otca. Naš zborový život, o ktorom budeme v tejto správe hovoriť, by mal ukazovať na Pána Boha. Malo by to byť vlastne také malé evanjelium, ktoré si píše každý CZ. A my veríme, že je napriek všetkým ľudským omylom a chybám, správne. A sme za to Pánu Bohu vďační. Amen.

Drahí bratia a sestry, milí konventuáli v Ježišovi Kristovi!

Výročná správa je rozdelená do štyroch celkov, v ktorých si priblížime bohoslužobný, organizačný a hospodársky život v CZ. Poslednú časť tvorí kontrola plnenia uznesení a vytyčené uznesenia na nasledujúce obdobie. Súčasťou správy sú aj uznesenia zborového presbyterstva za rok 2014, ktoré však poskytujeme len seniorskému úradu.

Pozitívne veci v roku 2014 alebo ČO NÁS TEŠÍ

- **Vydanie knihy** kázni Jána Bohdana Hroboňa považujeme za prejav veľkej Božej milosti a ústrednú tému v roku 2014 pripravovanú niekoľko mesiacov (750 ks, doľlač 500 ks). Kniha dosiahla pekný úspech (Praha, Bratislava, Hanušovce nad Topľou, Dištriktuálny deň, Leštiny, Istebné, Žilina a i.).
- **Zamestnanec** pre koordináciu práce s deťmi.
- **Dištriktuálny deň VD ECAV 2014** bol pre náš CZ skúškou spoľahlivosti, zodpovednosti a pokory, ale aj znamením veľkej Božej milosti.
- Opäť sme vďační Pánu Bohu za peknú **pastorálnu aktivitu** v domovoch sociálnych služieb (DSS Ladoveň, Medik M, UNM, DSS Sučany), ako aj za zborovú diaconiu a návštevnú službu.
- 1. Deň **Evanjelickej zborovej diakonie** v našom senioráte – povzbudivá aktivita.
- Otvorenejšia **spolupráca s EŠŠ** v Martine. Intenzívnejšie prepojenia s pedagógiou EŠŠ v plánovaní aktivít.
- **Zborový deň** s krásnym nielen duchovným programom (opäť považujeme za vyvrcholenie zborového života, 550 účastníkov, viac ako 55 dobrovoľníkov).

- **Radostný večer** martinských evanjelikov – ozaj radostný.
- **Práca s mládežou** a dorastom (Turčianske mládeže a zborová aktivita, v roku 2015 plánujeme vytvoriť aj dorast).
- **Krst svätý** a konfirmácia dospelých v rámci SB.
- **Večera Pánova** v rámci SB – zvýšenie účasti takmer o 1 000 komunikantov.
- **Dobrá spolupráca s mestom** Martin a ďalšími inštitúciami v regióne.
- **Dobročinnosť a prajnosť** – ozaj krásny znak kresťanského spoločenstva.
- Dokončenie **3. etapy rekonštrukcie kúrenia na fare** (fara je kompletne vybavená novým vykurovaním a samostatnou reguláciou pre každú bytovú jednotku).
- Pekný ukazovateľ obetavosti ofier a milodarov.

Negatívne veci v roku 2014 alebo ČO NÁS TRÁPI

- **Práca s rodinami** v CZ, ktorá sa nedarí už viac ako 8 rokov. Alternatívou sú od februára 2014 stretnutia veľkej besiedky (od 40 do 65 ľudí na stretnutie, deti s rodičmi).
- Slabé **evanjelické povedomie** mimo CZ – misia.
- **Stagnácia účasti** na hlavných službách Božích.
- Neobsadenie druhého farárskeho miesta.

1. BOHOSLUŽOBNÁ ČASŤ

Služby Božie (SB) sú zásadným ukazovateľom duchovnej vyspelosti každého CZ. Preto je potrebné venovať maximálne úsilie pri ich príprave. Vždy by sme sa mali pýtať: ako rozumejú SB náhodní návštevníci, ako sa cítia, čo im to dáva, aký dojem majú z nás, komu som dnes na SB bol blízky a pomohol, poradil, podal spevník? Na SB pomáhajú presbyteri ako služba (vždy dvaja pri vchode...). Mal by to byť však dobrý podnet pre ostatných! Každý by mal ísť do kostola s tým, že tam ide slúžiť. To je pravé pochopenie SB, kde Boh slúži nám a my navzájom. Potom bude kostol aj miestom evanjelizácie a misie. Radi by sme viac videli deti z EMŠ a EZŠ. Radi by sme viac videli náš spevokol, kapelu. Potrebujeme niekoho, kto by organizoval SB z hudobnej stránky. Na každých SB by mohla vystúpiť nejaká sekcia CZ so svojou prezentáciou (misia, deti, mládež, ručné práce, modlitebníci, učitelia ESŠ, spolok milovníkov prírody...). V roku 2014 sme venovali každú prvú nedeľu v mesiaci deťom a ich pozhňaniu, veľkej besiedke. Oceňujeme aj vstupy laikov do liturgie a pomoci pri VP. Na SB sme v roku 2014 boli potešení kázňami dôstojného brata biskupa VD *Slavomira Sabola* (2), brata em. GB, *prof. Júliusa Filu*, brata seniora Sliezskej EC *Tomáša Tyrlika*, *Ludovíta Hroboňa*, farára v Lučenci, *Stanislava Kocku*, farára v Košiciach, spirituálky ESŠ *Jany Bosákovej*, študentky EBF UK *Danice Fojtíkovej* a našich milých učiteľov z BŠ a zo Žilinskej univerzity. Pravidelne kázali brat farár *Milan Kubík* a sestra kaplanka *Tatiana Beňuchová*. Témy kázni a SB viac-menej odzrkadľovali perikopický systém predpísaný Chrámovou agendou.

Hlavné SB prebiehali po celý rok, spolu 105-krát (+3 HSB + filie) s priemerným počtom 270 duší (-1). **Ranné SB** na rozdiel od HSB majú tradičný charakter bez prídavného programu a alternatívnych prvkov. Stretli sme sa 44-krát s priemerným počtom 76 (-3). **SB na filiálkach** majú vždy peknú rodinnú atmosféru. V roku 2014 sme spoločne prežívali rôzne výročné slávnosti v pekne vyzdobených priestoroch. Stretávali

sme sa na Bystričke, v Dražkovciach a Diakovej. Opäť konštatujeme, že pre tieto filiálky by bol skutočne potrebný ďalší farár – kaplán, ktorý by sa im mohol venovať v plnom nasadení, najmä v pastorálnej oblasti. Naproti tomu o stretnutia v pôste a advente (teda stredotýždňové) je dosť veľký záujem. V budúcnosti budeme uvažovať o presunutí nedeľných SB ma filiách na niektorý deň v týždni. Vďaka patrí všetkým bratom a sestram, ktorých povzbudzujeme k väčšej odvahe viery. Osobitne ďakujeme presbyterkám *Viere Brnovej, Eve Jesenskej, Nadi Kondekovej, Viere Maršalovej, Anne Kohútovej a Darine Tupej*. Vďaka patrí aj sestre starostke v Dražkovciach, *Viere Šalagovej*. Celkovo však SB svojou účasťou a stvárnením majú priemernú úroveň tesne pod 10 % v kontexte Turčianskeho seniorátu, čo je pre nás výzva.

Biblické hodiny a štúdium Biblie. Na týchto stretnutiach sa vytvoril takmer stabilný počet milovníkov štúdia Božieho slova. Sú to vždy pozhnané a oslovujúce stretnutia. Seriózne biblické štúdium bolo vždy identifikačným znamením evanjelických kresťanov. Na začiatku roku sme pokračovali v spoznávaní Ježišových učeníkov, potom sme prechádzali cez Lutherove témy „viera“ a „skutky“ a napokon pred adventom sme si prešli prorockú knihu Jonáša. Priebeh stretnutí je tvorený spevom piesní, modlitbami, čítaním biblického textu a následnou diskusiou. Stretli sme sa 41-krát s priemernou účasťou 19 (-1) duší.

SVIATOSTI

• **Krst svätý.** Krst je základným pilierom našej viery a istoty spasenia. V ňom sa nám prisluguje Božia milosť vydobytá na Golgotskom kríži. V krste umierame starému životu a učíme sa žiť život nový, v Kristovi. Aj preto vedíme ku krstnej náuke každého žiadateľa. Sme vďační, keď sa krst stane integrálnou súčasťou liturgie SB. Je to vždy vznešená chvíľa tak pre CZ, ako aj pre samotnú rodinu. Opäť povzbudzujeme rodičov a krstných rodičov, aby na tento rozmer krstu svojich detí nezabúdali. Počet pokrstených bol vyšší ako v predchádzajúcom roku: 61, z toho 56 detí a 5 dospelých.

• **Večera Pánova.** V roku 2014 sme cez konvent presadili pravidelnosť tzv. veľkej VP, konanej v rámci SB vždy v prvú nedeľu v mesiaci. Tento krok priniesol pozitívny výsledok. Oproti roku 2013 narástol počet komunikantov o takmer 1 000 duší na celkový počet 2 508. Z toho v chráme 2 085, doma 31 a v DSS, UNM 392.

BOHOSLUŽOBNÉ VÝKONY

• **Sobáše.** V roku 2014 bolo v našom CZ uzatvorených 15 sobášov, z toho 6 čisto evanjelických. Rovnako ako pred krstom prebiehajú pastorálne a katechetické stretnutia. Veľké znepokojenie pozorujeme v stúpajúcom počte sobášov rozvedených osôb. Na toto je potrebný súhlas brata biskupa VD. Je to celocirkevný fenomén a je výsledkom oslabenia inštitútu rodiny a manželského zväzku. Radi by sme preto v budúcnosti pracovali s týmito manželskými párami aj po uzavretí manželstva. Každý rok by mohla vzniknúť ozaj pekná skupina mladých párov, ktoré by v budúcnosti tvorili pevné a stabilné rodiny v CZ aj v spoločnosti. Sobáše výkony majú slávnostný a radostný priebeh aj vďaka sestram kantorkám, bratovi kostolníkovi a sestram speváckam *Alene Šajdákovej, Eve Hudecovej, Jane Kušmirekovej a Gabike Kubíkovej*, ako aj *spevokolu*.

• **Pohreby.** Posledné rozlúčky s našimi blízkymi vnímame ako vzácny dar Božej milosti, ktoré pootvárajú niekedy aj veľmi dlho zatvorené dvere jednotlivca, ba aj celej ro-

diny pre pána Boha a cirkev. Je to vskutku aj misijná príležitosť. Najviac nových, alebo stratených členov sa navráti práve po pohreboch. Sme radi, keď práve v týchto chvíľach smieme stáť pri pozostalých. Pohrebné výkony sme vykonávali v kostole a v domoch smútku v meste a na filiálkach. Opäť ďakujeme v tejto súvislosti nášmu spevokolu, bratovi kantorovi *Jánovi Žingorovi*, ktorý nás vždy dôstojne prezentuje, ale aj bratom a sestram zboru, ktorí sa usilujú skvalitniť tieto smútočné podujatia svojím spevom. Pochovaných v nádeji večného života bolo 50 (-2) osôb.

Modlitebné stretnutia. Aj rok 2014 bol v znamení pekného modlitebného života. Na kolenách dovidíme vždy ďalej. O tom sme sa presvedčili vždy, keď nám Pán Boh pripravil modlitebnú chvíľu. Stále prebiehajú modlitebné stretnutia v utorok a v nedeľu pred SB. Pre nás kazateľov to je veľká pomoc. Tieto stretnutia vedú brat *Daniel Šido* a *Jaroslav Karásek* s manželkou *Evou*. Modlitebné týždne sme pripravili v priebehu celého roka niekoľkokrát. Začínajú sa spoločnými modlitbami za jednotu kresťanov v Aliančnom modlitebnom týždni, ktorý sme uskutočnili v spolupráci s bratmi a sestrami z rímsko- gréckokatolíckej cirkvi. Trojdné modlitieb matiek pripravili sestry z RKC. Pokračovali sme pôstnym a adventným modlitebným stretávaním (témy si pripravili členovia nášho CZ).

Práca s mládežou a dorastom. Prácu s mládežou viedol aj tohto roku brat *Martin Uhrin*, ktorému pomáhali dobrovoľníci *Alena Šajdákova*, *Milan Bruncko ml.* a najmä žiaci nášho gymnázia a kapela. Stretnutia bývajú v piatok večer. Sú tematicky usporiadané vždy s výkladom Božieho slova, modlitbami, piesňami a osobnými svedectvami. Z týchto stretnutí máme ozaj radosť. Niekedy je zborová sieň úplne plná. Každý piatok sa stretne od 40 do 60 mladých. Nábožná a prajná atmosféra je tou najlepšou misiou. V budúcom roku uvažujeme o vytvorení dorastu, nakoľko máme viac ako 50 konfirmandov v ročníkoch. K týmto stretnutiam už viac ako 5 rokov pripočítavame stretnutia **Turčianskej mládeže**. Aj tohto roku sme ich pripravili šesť. Sú to na vysokej úrovni pripravené stretnutia pre mladú generáciu nášho regiónu. Sme radi, že si k nim nachádzajú cestu aj ostatné evanjelické CZ v okolí. Priemerná účasť na týchto stretnutiach je 150 mladých kresťanov. Ďakujeme všetkým, ktorí sa na príprave týchto stretnutí podieľajú. Stojí nás to i nemalé prostriedky a sme vďační aj darcom a podporovateľom. S mládežou sme v roku 2014 absolvovali niekoľko výletov, víkendovku a najmä **letný biblický tábor** v Žiarskej doline na Liptove. Zúčastnilo sa na ňom okolo 65 mládežníkov. Témou boli listy cirkevným zborom zo Zjavenia Jána. Výkladmi poslúžili brat *Maroš Uhrin*, *Michal Valčo*, *Marian Kaňuch*, farár zo Žiliny, sestra *Lucia Hlobejová* a brat farár *Milan Kubík*. Počasie nám neprialo, ale prežili sme požehnaný týždeň. **Letný tábor pre dorast** pripravili sestra kapláňka *Tatiana Beňuchová*, *Eva Janotová*, *Lucia Hlobejová* a *Martin Šajdák*. Tábor sa uskutočnil v Batizovciach a zúčastnilo sa na ňom do 30 dorastencov. V týchto aktivitách chceme pokračovať aj v roku 2015. Radi by sme však s mladými vyšli aj za „múry“ farského priestoru a ponúkli im realizáciu v službe smerom do sveta. To je ich i naše poslanie.

Práca s deťmi. Na pozíciu pracovníka s deťmi nastúpila v CZ od júla 2014 *Andrea Hybenová*. Cez leto sa zúčastnila na Letnej biblickej škole (LBS) a mládežníckom tábore. Okrem toho vypomáhala v kancelárii farského úradu. V auguste 2014 mala na starosti program pre deti počas Dištriktuálneho dňa.

Detická besiedka. V priestoroch gymnázia vyučujeme v jednej triede školákov a v druhej predškolákov. Školákov chodí pomenej, v priemere 7 – 8 detí, zato u pred-

školákov sa tešíme väčšiemu záujmu (v priemere 15). Vyučujeme podľa materiálov odporučených Východným dištriktom pre rok 2014/2015. Každý mesiac sa snažíme mať stretnutia všetkých, ktorí sa dobrovoľne podieľajú na príprave besiedok – vyučujúci, pomocníci, hudobníci. Pripravujeme rozpisy na celý mesiac a plánujeme tzv. veľké besiedky.

Veľká besiedka je spoločenstvo detí – školákov i predškolákov a ich rodičov, ktoré sa koná prvú nedeľu v mesiaci. Spoločne tam spievame, modlíme sa, vyrábame rôzne kreatívne veci, zamýšľame sa nad vybranou biblickou témou, sledujeme pripravené divadielka. Veľké besiedky sú obľúbené nielen u malých (v priemere 35 deť), ale aj u dospelých (v priemere 20 rodičov).

Okrem stretnutí na detských besiedkach sa snažíme organizovať aj **iné aktivity**. V spolupráci s Turčianskym seniorátom a Detskou misiou sme v novembri pripravovali Seniorátne stretnutie detí, ktoré sa konalo v Martine. V období adventu sme mali spoločné tvorivé popoludnie s rodičmi, kde sme vyrábali adventné venčeky. Nový rok sme privítali novoročnou párty, ktorú sme zorganizovali spolu s Detskou misiou.

Sme radi, že sa nám rozbehla aj spolupráca so Žilinskou univerzitou, odkiaľ k nám chodia na prax študenti odboru Misijná práca s deťmi a mládežou. Študenti si tak môžu vyskúšať svoje vedomosti a schopnosti v praxi a zároveň nám byť nápomocnými počas vyučovania. (Správu o práci s deťmi podáva *Andrea Hybenová*, koordinátorka práce s deťmi).

Vyučovanie náboženstva. Vyučujeme podľa platných osnov ECAV na 4 základných a 6 stredných školách. Vyučovali desiatu učiteľia: *L. Maceková, R. Jurisová, R. Valanec, L. Frolo, M. Sopoligová, J. Bosáková, K. Frol'ová*, sestra kapláňka *T. Beňuchová* a brat farár *M. Kubík*. Do tohto tímu učiteľov pribudla *Andrea Hybenová*, ktorá nastúpila na miesto *L. Macekovej*. Na základných štátnych školách evidujeme 69 deť. Na stredných štátnych školách evidujeme 44 žiakov. Počet detí na vyučovaní evanjelického náboženstva na ESS bol 452 k 15. 9. 2014.

Konfirmačná príprava. V roku 2014 bolo konfirmovaných 23 duší (–5), z toho 16 detí a 7 (+3) dospelých. Táto skupina detí nebola kompaktná (viac ako 60 % bolo z iných CZ), čo vidieť najmä na pokonfirmačnej praxi. Naopak tešíme sa z konfirmácie dospelých. Ide nielen o formálne výkony, ale s týmito bratmi a sestrami máme dobré skúsenosti na ceste viery. Konfirmačná príprava prebiehala z knížiek Verím a sľubujem a vybraných kapitol z knižky Svetlo – biblické histórie. V súvislosti so vzrastajúcim počtom konfirmandov v nasledujúcich dvoch rokoch plánujeme vytvoriť v CZ mladší dorast. Potrebujeme však viac dobrovoľníkov zapálených pre túto prácu. V prvom aj v druhom ročníku spolu je niečo cez 60 deť. Konfirmačné vyučovanie vedú: *Eva Janotová, Andrea Hybenová, Martin Uhrin* a brat farár *Milan Kubík*. Konfirmačnú slávnosť plánujeme na nedeľu 17. 5. 2015.

Spoločenstvo ručných prác. Spoločenstvo tvorilo koncom roku 2014 23 sestier, ktoré sa v priebehu roka stretli 38-krát. Stretnutia bývajú pravidelne už 19. rok vždy v stredu popoludní, okrem sviatkov a prázdnin. Priemerná účasť je 17 sestier. Okrem ručných prác modlitbou, duchovnou piesňou a čítaným Božím slovom oslavujeme nebeského Otca za všetko, čo od Neho denne prijímame. Tento krúžok je neoddeliteľnou súčasťou zborového života. Stretnutia bývajú dopĺňané rôznymi

prednáškami a výkladmi (bratom farárom, sestrou farárkou a inými pozvanými osobnosťami), ako aj návštevami žiakov EZŠ a MŠ. Statočné ruky našich sestier, i keď vekom (priemerný vek 77 rokov) a chorobou často unavené, vytvárajú krásne ručné práce. Z nich sa tešia mnohé vzácné návštevy prichádzajúce do nášho CZ. Ručne vyšíte záložky dostávajú prváci EZŠ už od jej vzniku.

Spoločenstvu nie je ľahostajný ani život tých sestier, ktoré pre chorobu, vysoký vek či sťažnenú pohyblivosť nemôžu už tento krúžok navštevovať. Ak je to možné, navštívime ich a hlavne v modlitbách vyprosujeme pre ne milosť, ochranu a veku primerané zdravie od nebeského Otca. I napriek týmto ťažkostiam sa krúžku darí. Sme vďačné Pánu Bohu za dožitie staroby. Ona, ako čítame aj v Písme, má tiež svoje čaro. Ľudský život skrýva mnoho dobrodení. Je bohatý na prežité radosti, ale aj prekonané starosti a utrpenia. Je bohatý na spomienky, ktoré sú nahromadené v pamäti každého starého človeka. Ďakujeme Pánovi za prežitý rok 2014 a prosíme, aby čas, ktorý nám ešte vymeral, bol naplnený milosťou a požehnaním. (Správu o práci Spoločenstva ručných prác podáva *Viera Marečková*.)

Spevokol a hudba v CZ. Spevokol viedli dirigentky *Janka Bosáková* a *Martina Šuvadová*. Výdatne nám pomáhali aj *Oľga Vongrejová* a *Mojmír Ďurík*, naši hudobníci. Vystúpenia boli vždy na úrovni a výrazne obohatili slávnostné chvíle na SB nielen v našom chráme, ale aj pri návštevách iných cirkevných zborov a kultúrnych podujatí (CZ Sučany, Vrútky, Turany, Dištriktuálny deň...). Počet členov spevokolu je cez 35. Návčky bývajú pravidelné, najmenej raz do týždňa. Nie sú to len návčky, ale aj príjemné, takmer vždy duchovne naplnené stretnutia pri modlitbe a vzájomnej pomoci. V roku 2014 sme v našom chráme poslúžili viac ako 20-krát. Podarilo sa nám uskutočniť aj zájazd. Poslúžili sme na sobáša, krste a SB vo Vrbovcich a na Myjave pri stretnutí spevokolov Myjavského seniorátu. Vyvrcholením práce spevokolu bol už tradične Adventný koncert. Tentoraz sme spojili spevokoly tri (rímskokatolícky spevokol z Vrútok, mestský spevokol z Martina a náš evanjelický) a nacvičili spoločne Českú vianočnú omšu od Jakuba Jána Rybu. Koncert mal úspech. V preplnenom kostole účinkovalo viac ako 80 spevákov. Ďakujeme tvorcom, protagonistom, hudobníkom aj všetkým podporovateľom.

V tejto časti chceme spomenúť aj **hudobné stváranie SB** a bohoslužobných podujatí. Táto požehnaná služba je v rukách našich kantorov. *K Martine Šuvadovej, Jánovi Žingorovi* a *Štefanovi Husárovi* sa v roku 2014 pridali aj *Oľga Vongrejová, Slávka Danielová, a Lenka Kramárová*. V meste Martin máme Základnú umeleckú školu a je dobré, keď si jej absolventi, najmä evanjelici, nájdu cestu aj k hre na našom organe. Aj v nasledujúcom roku chceme spolupracovať s viacerými kantormi a takto si podeliť neľahkú, ale nádhernú službu. Koncom roka sme v našom CZ spolu so seniorátom pripravili školenie kantorov. Je to dobrý kurz, ktorým sa musí uberať cirkevná hudba smerujúca ku kvalite. V tomto smere sme radi, že náš kostol aj organ smie byť priestorom prezentácie aj profesionálnych umelcov. Pripravili sme niekoľko významných koncertov.

Diakonia. Bohoslužobný život obsahuje predovšetkým dôležitý prvok spoločenstva Ježiša Krista, a to diakoniu, ktorú do života cirkvi povolala vďačná láska k Spasiteľovi. Je výtvorom apoštolskej doby, v ktorej prví kresťania, zachytení láskou Pánovou, vďačne plnili všetky Ježišove prikázania. Aj niekdajší martinský zborový farár Ján Bohdan Hroboň sa celou svojou osobnosťou usiloval naplniť príkaz lásky tým, že v našom CZ v roku 1999 založil zborovú diakoniu.

Od tých čias vyrástlo požehnané dielisko diakonie, ktoré už pomaly 15 rokov nesie zvesť o približujúcom sa Božom kráľovstve na tejto zemi. Náš CZ už niekoľko rokov ponúka rôzne služby pomoci.

Členovia **návštevných služieb** navštevujú našich starších bratov a sestry v domácnostiach, ale aj v Univerzitnej nemocnici. Svoju spolupatričnosť núdzným dokazujú nielen slovom, ale aj skutkom. Iným spôsobom pomoci je **opatrovateľská služba**. V roku 2014 sme prostredníctvom 5 opatrovateliek zabezpečili každodennú starostlivosť 8 rodinám. Na poli tejto služby bolo odpracovaných 3 933,5 hodín.

Z rúk zborového farára *Milana Kubíka* a zborového dozorca *Daniela Borcovana* boli 9. 2. 2014 v rámci Nedele diakonie odovzdané ďakovné listy všetkým pracovníkom, ktorí s láskou a obetavosťou kráčajú v stopách Ježiša Krista. Nesú bremená tých, ktorí boli súčasťou nášho CZ a sú jej verní aj vo svojich šedinách.

Bez kvalitnej spolupráce s primátorom mesta *Martin Andrejom Hrnčiarom*, ako aj s viceprimátorom *Alexandrom Lilgem* a *Katarínou Tomášovou*, by nebolo možné zabezpečiť prepotrebnú službu. Slová poďakovania patria aj poslancom mestského zastupiteľstva a referentkám odboru sociálnych vecí. Len vďaka finančnému príspevku určenému na čiastočnú úhradu OS sme dokázali poskytnúť kvalifikovanú pomoc jednotlivcom i rodinám.

Inou formou pomoci bola **služba chorým**, ponúknutá priamo na jednotlivých oddeleniach v UNM. Božím slovom, modlitbou a prislúžením sviatosti Večere Pánovej vlievali novú nádej a istotu všetkým chorým a trpiacim sestra kaplánka *Tatiana Beňuchová* a *Lucia Hlobejová*. Každú nedeľu o 11. 00 h. v **kaplnke Božieho milosrdenstva** poslúžili zvesťou Božieho slova *Margita Dieová*, *Martina Plášilová* a sestry diakonky *Emília Gabrišová* a *Lenka Taškárová*.

Náš CZ si i v minulom roku uvedomoval potreby tých, ktorí žijú na okraji spoločnosti. Zbierkami šatstva, drogérie či trvanlivých potravín sa snažil pomôcť najchudobnejším. Za každou touto aktivitou stoja ľudia, ktorí sú skutočne apoštoli CZ. Patri im naša vďaka a úcta. Pán Ježiš nás pozýva do služby. Vedie nás cestou vzájomného prijatia i odovzdávania sa. Tento cieľ sme sa snažili naplniť 6. 9. 2014, keď sa uskutočnil 1. Deň zborovej diakonie Turčianskeho seniorátu. Zámerom stretnutia bolo vytvoriť priestor pre vzájomné spoznávanie, stretávanie a povzbudzovanie, ako aj výmenu skúseností pri poskytovaní a rozširovaní tejto náročnej a dôležitej služby. Tento deň bol zakončený prehliadkou SED v Sučanoch, kde v závere zaznelo Božie slovo a modlitba farára *Bela Húsku* z CZ Súľov. Za každé dielo, ktoré sa v oblasti zborovej diakonie podarilo, sme Pánu Bohu vďační. Nezabúdajme nikdy, že náš krst nás vysiela do sveta a pamätajme na slová Pána: *Čokoľvek ste urobili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste urobili.* (Správu o zborovej diakonii podáva *Lenka Taškárová*, vedúca zborovej diakonie.)

Sprevádzanie smútiacich. Aj v roku 2014 sme pripravili stretnutia pre pozostalých. Sú súčasťou pastorálnej práce CZ. Tieto stretnutia boli pod vedením *Kataríny Plžovej* a *Natálie Kacianovej*. Ohlasy sú stále dobré. Máme známosť, že tento typ služby sa rozširuje aj na okolité CZ. Iste k tomu prispela aj tohtoročná konferencia k tejto problematike.

Misijné aktivity CZ. V roku 2014 sme pre napätú situáciu na Ukrajinu nevycestovali. Toto rozhodnutie nebolo jednoduché, ale vypovedalo o zodpovednosti, ktorú ako CZ za

túto aktivitu preberáme. Na celocirkevných dňoch v Spišskej Novej Vsi sme sa stretli s novozvoleným biskupom Evanjelickej cirkvi na Ukrajine a odovzdali milodar 600 eur. Naďalej komunikujeme s ukrajinskou stranou a v roku 2015 buď vycestujeme, alebo pre ich deti pripravíme tábor u nás. Všetko bude závisieť od bezpečnosti. Aj touto cestou vyslovujeme poďakovanie manželom *Hedwige* a *Martinovi Tkáčovcom* a učiteľovi *Dušanovi Haškovi*, ako aj všetkým podporovateľom tejto jedinečnej a náročnej služby.

K misijným aktivitám patria aj spoločné projekty s EZŠ a EMŠ. Nech Pán Boh požehná prácu týchto nových nástrojov misie a evanjelia.

Anonymní alkoholici (AA). V roku 2014 mali možnosť viacerí farári zúčastniť sa na odbornej konferencii zameranej na nebezpečenstvá látkových (alkohol, drogy...), ale aj na rýchlo sa rozširujúcich nelátkových závislostí (gamblerstvo, workoholizmus, počítače...) v liečebnom ústave na Prednej Hore. Závislosti sú vážnym psychosomatickým ochorením, ktoré majú za následok rozvrat tradičných hodnôt, akými sú najmä rodina a vzťahy. Aj preto vítame snahu bratov *Luboša Kačicu* a *Jána Žilu* viesť skupinu AA. Vieme, že nie je jednoduché sa k závislosti priznať, pretože prvým znakom závislosti je, že si ju postihnutý človek nechce priznať. Ale povzbudzujeme k odvahe tých, ktorí sa chcú zmeniť. Ide o naozaj anonymnú záležitosť. AA sa stretávajú pravidelne v stredu o 18.00 v klube na fare v počte 1 – 6 ľudí.

Spoločenstvo milovníkov prírody a turistiky. V roku 2014 bolo toto spoločenstvo milovníkov prírody a turistiky aktívne. Uskutočnilo 18 túr, v tom je započítaný aj 3-dňový pobyt na Roháčoch a 5-dňový pobyt v Belianskych Tatrách. Na každej túre sa zúčastnilo 4 až 10 ľudí. Každá túra sa začína a končí modlitbou. Toto spoločenstvo, pozostávajúce prevažne z členov nášho CZ, prijalo medzi seba aj prislušníkov iných konfesií. Aktívni členovia sa dohodli na názve spoločenstva „Priatelia Božej prírody“ a od roku 2013 zaznamenávajú v kronike turistické aktivity. Pozývajú medzi seba ďalších členov nášho zboru. Spoločenstvo vedie brat *Jaroslav Karásek*.

Ostatné stretnutia a aktivity s pravidelným stretávaním. Futbal YMCA viedol *Igor Plž*, futbal dorastencov *Milan Bruncko*, kalanetiku *Anna Borcovanová*. Naďalej sa pravidelne konali stretnutia rôznych menších skupiniek.

Zvláštne a dôležité udalosti.

Veľmi podrobne o týchto aktivitách vydáva svedectvo každé nové číslo Martiniského evanjelika.

Zoznam najvýznamnejších aktivít, udalostí a podujatí uverejňujeme vo Výročnej kňazskej správe Cirkevného zboru ECAV v Martine, ktorá je publikovaná v elektronickej podobe na zborovej webovej stránke www.ecavmt.sk

2. ORGANIZAČNÁ ČASŤ

Kancelárie a zamestnanci CZ. Tendencia vo svete je vytvárať bezbariérové prístupy. Uvedomujeme si, že nejde len o cestu, dvere a typ kľučky na dverách, ale o ďaleko komplexnejšiu požiadavku. Sme radi, že k týmto cieľom môžeme prispievať aj atmosférou na fare, individuálnym prístupom, keď neraz ide nielen o administratívny výkon, ale aj o veľmi osobné veci vášho života, pretože sú miestom pastorácie tak pra-

covníkov duchovných, ako aj administratívnych. Okrem pracovníkov zborovej diakonie sme v roku 2014 evidovali týchto zamestnancov: na **plný úväzok**: *Katarína Plízová* – sekretariát. Na **častočný úväzok**: *Andrea Hybenová* – koordinátor práce s deťmi. Tento úväzok trvá od 1. 7. 2014. Na **dohodu**: *Martina Šuvadová* – kantorka (dňa 11. 7. 2014 úväzok skončený dohodou), *Martin Uhrin* – koordinátor práce s mládežou, *Jana Korcová* – účtovníčka. Kostolníci ako odplatu používajú služobný byt, garáž a ostatné priestory. Každý piatok máme pravidelné pracovné stretnutia s modlitbou, praktické a operatívne porady bývajú podľa potreby. Keďže týchto zamestnancov platíme sami ako CZ, chcem sa poďakovať za vašu štedrosť pri milodaroch. Ale tak sa učíme byť sebestační. Verejné diskusie spojené najmä s referendum o rodine ukazujú, že verejnosť je za odľuku cirkvi od štátu. V tomto prípade by sme ako CZ prišli o plat farára a kaplána. Ďakujeme našej dlhoročnej pracovníčke *Kataríne Plízovej* za vedenie kancelárií nášho CZ a tiež bratovi *Tiborovi Bízikovi* za takmer každodennú pomoc a ochotu. Prajeme si v tejto práci veľa Božieho požehnania.

Obsadenie kaplánskeho miesta. Sestra *Tatiana Beňuchová* vykonávala kaplánsku službu aj v roku 2014. Od novembra 2014 bola po zložení farárskej skúšky menovaná za námestnú farárku do CZ Sučany. Jej činnosť sa zameriavala najmä na prácu v UNM a v DSS na Severe, ako aj návštevnú a pastorálnu službu. Taktiež pripravovala dorastenecký tábor a bola pevnou súčasťou bohoslužobného a liturgického života CZ. Jej prácu hodnotím ako dobrú a na jej novom pôsobisku v CZ Sučany jej prajeme Božie požehnanie.

Presbyterstvo CZ a zmeny v presbyterstve. V roku 2014 sme v presbyterstve nezaznamenali žiadnu personálnu zmenu. Začali sme aj s biblickým vzdelávaním pri preberaní knihy R. C. Ortlanda *Nechajme cirkvi byť cirkvou*. Máme v CZ 26 členov presbyterstva, ktorí plnili najmä úlohy a uznesenia stanovené konventom CZ. V roku 2014 sa presbyteri stretli 8-krát. Chcem sa poďakovať za ozaj radostnú a prajnú atmosféru najmä pri náročných uzneseniach. Viac by som však ocenil väčšiu duchovnú angažovanosť, službu a reprezentáciu CZ. Presbyteri by mali byť najmä duchovnými autoritami. Verím, že k tomuto spoločne rastieme. Z každého stretnutia je spísaná zápisnica vďaka zapisovateľkám *Alene Hulejovej* a *Kataríne Plízovej*.

Uznesenia zo zasadnutí zborového presbyterstva CZ Martin sú súčasťou prílohy tejto správy.

Hospodársky výbor, Výbor pre kultúru a misiu a Revízná komisia. HV sa stretával priebežne a riešil úlohy vyplývajúce z uznesení konventu a presbyterstva (otázky hospodárenia, tvorby rozpočtu, posudzovania zmlúv, tvorby finančnej stratégie a plánu rekonštrukčných prác). Členovia HV: *Milan Tkáč*, *Jana Figurová*, *Matej Krafčík* a *Peter Rysul'a*. VKM sa stretával najmä k príprave knihy *Kázni JBH* a to s nato vytvorenou redakčnou radou. Taktiež pri príprave nedeľného popoludnia v rámci zborového dňa, na ktorom sa odprezentovala kniha *Slavomíry Očenášovej-Štrbovej Život, viera, umenie*, ako aj výtvarné dielo a tvorba *prof. Janky Krivošovej* a *Petra Ďuríka*. VKM: *Jelka Borcovanová*, *Zuzana Bukovská*, *Miloš Kovačka* a *Ján Kričko*. RK sa stretla trikrát na revíziu účtov. RK: *Lubica Kušnieriková*, *Petronela Husárová*, *Jaroslav Polák* a *Karol Figura*.

Kuchyňa CZ. Táto kolónka správy má pôvod v čase, keď ich písal brat farár Ján Bohdan Hroboň. Možno by ju bolo dobré vsunúť do časti bohoslužobnej, pretože

ide o službu, v ktorej sa snúbi Božie slovo s požehnaním. Aj tento rok chceme poďakovať sestrám kuchárkam *Etele Pavlíkovej, Elene Babušíkovej a Dagmare Kubíkovej*, ako aj ochotným sestrám z našich filií, ktoré pripravili niekoľko dobrých gulášov, slávnostných obedov na pohostenie vzácných domácich i zahraničných hostí. Vďaka aj všetkým ostatným, *J. Karáskovi* a členom spevokolu.

Spolupráca s ESS, BŠ a CCE. Jedno srdce na jednom námestí pre všetky tieto inštitúcie. Takto vnímame ich prítomnosť. Sú to v podstate deti nášho CZ a tých, ktorí sa o to nemalým skutkom pričínili. Keď sa jednému nedarí, trpia všetci. Nesmie to byť len jeho vec. Pretože keď sa jednému niečo zas podarí, môžu sa k tej radosi pripojiť všetci. Stále pokračujú pravidelné spoločné pondelkové raňajky, ktoré majú pracovný aj pastorálny význam. Aj touto cestou sa chcem poďakovať všetkým pracovníkom, zamestnancom, ale aj niektorým učiteľom ESS. Vďaka Pánu Bohu máme si čo ponúknuť, ale aj v čom si pomáhať.

Evidencia členov, spravodaj, webová stránka, Martinský evanjelik, prezentácia CZ a kronika. Evidencia členov pokračuje pod vedením *Kataríny Plžovej*. Ani tohto roku sme sa nedočkali slúbeného programu z GBÚ na evidenciu členov CZ, ktorý by bol súčasťou siete celej ECAV. **Spravodaj** vydávame pre každé SB. Opäť sme radi, že ho prinášate do rodín, ktoré sa na SB nemôžu zúčastňovať. Vďaka vám za ochotu. **Webovú stránku** majú v láskavej starostlivosti sestra *Lucia Hlobejová* a brat *Martin Šajdák*. Návštevnosť je pekná. Stále sme nepristúpili k vyhotoveniu informačnej brožúrky o CZ. Dúfame, že v roku 2015 sa nám ju podarí vydať. Zborový časopis **Martinský evanjelik** nás teší, informuje, vzdeláva, inšpiruje a zjednocuje už 21 rokov. Tešíme sa z vášho záujmu o každé číslo. Privítali by sme aj vaše príspevky. Novinkou v roku 2015 by bola rubrika, kde sa postupne predstavia napr. presbyteri, pracovníci v zbere. Ďakujeme za starostlivú a systematickú prípravu celej redakčnej rade časopisu, osobitne *Milošovi Kovačkovi, Petrovi Ďuríkovi, Alžbete Stančevovej, Kataríne Plžovej, Hedvige Tkáčovej, Jele Borcovanovej*, bratovi farárovi *Milanovi Kubíkovi* a *prispievateľom*. **Zborovú kroniku** s láskou dopisuje, dopĺňa a obohacuje brat emeritný zborový dozorca *Ján Žingor*.

Archív CZ, knihy, časopisy a knižnica

Archív CZ: Venovala sa pozornosť usporiadaniu a porovnaniu s už existujúcim súpisom archívneho materiálu CZ Martin, ktorý vypracoval ev. farár Ján Štancel. Archívny materiál obsahuje časti: Historia domus, kanonické vizitácie, majetko-právne písomnosti fary, matriky, úradnú korešpondenciu farského úradu, súpisy obyvateľstva, písomnosti stavby kostola, plány, mapy kostola, fary, pozemkov a pod., školské písomnosti, fundácie, patronátne záležitosti, záležitosti spolkov, obežníky biskupské, dekanenské, fragmenty rodinných archívov, pozostalosti významných národných dejateľov, farárov a pod. (Zatiaľ je archívny materiál usporiadaný v rozsahu jednej skrine. V tomto roku sa bude v usporiadaní materiálu pokračovať.) Potrebná by bola úprava podkrovných priestorov na fare pre účely archívu a knižnice, aby sme mohli venovať súčasným knižnično-archívnym požiadavkám (skenovanie a digitalizácia) na uchovanie, archivovanie a prezentáciu dokumentov. Archív CZ aj TuS vedie, spravuje a správu podáva Dr. Viera Sedláková. Vďaka za jej prácu.

Odoberáme časopisy: Evanjelický posol spod Tatier, Evanjelický východ, Cestou svetla, Tvorba, Cirkevné listy, Rozmer, Šumenie líp, Dúha, Křesťanská revue. Do **zbo-**

rovej knižnice priebežne dopĺňame nové tituly z teológie, náboženstva, histórie a filozofie i pomôcky na výučbu, ako sú biblické atlasy, mapy atď. Srdečne vás pozývame. Ďakujeme sestre *Helene Šajdákovej* za organizáciu knižného fondu v zborovej knižnici, ale aj na našej web stránke, za poriadok a starostlivosť. Knižnica je bohatá a prajeme si, aby slúžila nám všetkým. Tým, ktorí radi študujú, dávame do pozornosti kvalitnú knižnicu v Biblickej škole, ktorá sprístupňuje najmä cudzojazyčnú literatúru.

3. HOSPODÁRSKA ČASŤ

Hospodársky výsledok v skratke. Po roku 2013, keď prebehla kompletná výmena okien na našom kostole, sme rok 2014 nazvali rokom priprav na nevyhnutnú výmenu strešnej krytiny na budove fary. Ide pravdepodobne o pôvodnú krytinu. Jej stav je zlý. Dokladujú to aj posudky Krajského pamiatkového úradu i HV. Napriek tomu sme po hospodárskej stránke boli aktívni aj v roku 2014. Podarilo sa nám uskutočniť tretiu – poslednú etapu **rekonštrukcie kúrenia na fare** (ZS a kostolnícky byt). Kúrenie na fare je kompletne obnovené a veríme, že s ním príde aj predpokladaná konsolidácia výdavkov na plyn. Posledná etapa bola rozpočítaná na 8 300 eur. Konečná suma však bola 5 000 eur, a to vďaka výdatnej pomoci brigádnikov a jedného sponzora. Takisto sme obnovili **revízie** bleskozvodov a elektriny v kostole, ako aj revízie bezpečnostných prvkov (protipožiarnych...), celkovo v sume 680 eur. Prikročili sme aj ku kompletnej výmene **pohonu najväčšieho zvonu** na našej veži. Ide o celkom novú technológiu pohonu zvonov založenú na elektromagnetickom posuvnom pohone. Táto rekonštrukcia bola nielen šetrná pre budúcnosť veže a zvonov, ale aj nevyhnutná. Postupne bude musieť dôjsť k výmene aj ďalších dvoch pohonov. Táto rekonštrukcia stála 1 400 eur. Podarilo sa nám opraviť **vchodové dvere do kostola** a k schodom na chór. Dvere boli zbavené starého náteru, vygítované a obstarané novým odolným náterom. Urobili sa aj mnohé **menšie úpravy** najmä vo farskej záhrade. Omalovali sme všetky garážové dvere, upratali pivnice, urobili novú striešku na drevo a záhradnú techniku. Takisto sme pripravili bývanie pre pracovníčku s deťmi v zborovom dome. Za tieto práce chceme poďakovať najmä bratovi kostolníkovi *Petrovi Rysulovi*, ale aj kurátorovi *Milanovi Tkáčovi* a ostatným ochotným bratom a sestram pri brigádach a upratovaní. Bohu a ochotným darcom srdečná vďaka.

Celkový pohľad na hospodárenie. Už niekoľko rokov za sebou sme svedkami pekných projektov obnovy nášho majetku (kostol, fara, iné). Je to pre nás výzva aj povinnosť zveľaďovať to, čo iní pre nás v omnoho ťažších obdobiach postavili a pripravili. Je aj veľkou Božou milosťou vidieť, ako každý rok sprevádzaný pomerne vážnymi investíciami naše aktíva rastú. Tento rok sme mali vyrovnaný hospodársky výsledok i keď je na jeho konci schodok 5 000 eur. Schodok vznikol pôžičkou, ktorú sme poskytli CZ Necpaly vo výške 5 000 eur (do marca 2015). Som vám, milí moji bratia a sestry, poďačný a rovnako povzbudený. Len tak ďalej, aby sa aj pri nás naplnili slová apoštola Pavla: *Jedni druhých bremená znášajte, a tak naplníte zákon Kristov*. Čaká nás náročný rok 2015. Budeme Jeho milosť a požehnanie veľmi potrebovať.

Príjem v roku 2014. Príjem CZ tvoria cirkevný príspevok (CP), ofery, milodary, urbár a dotácie z mesta na vykonávanie diakonie. Ofery a milodary nemali v roku 2014 takú úroveň ako vlani, ale držia si stále pekný priemer. Chceme sa poďakovať všetkým láskavým a úprimným darcom, ktorí najmä pri rôznych výročiach viete podporiť svoj CZ. Naši predkovia by z toho mali iste radosť.

Finančná pomoc pre aktivity ECAV v roku 2014 zaslané z nášho CZ: Generálna podporoveň 60 €, ofera pre teológov 70 €, Svetový luteránsky zväz 50 €, fond vzdelávania 50 €, misia (okrem Ukrajiny) 40 €, reformácia 50 €, IV. ECD SNV 50 €, rekonštrukcia kostola v Iloku 50 €, Kostol v Budapešti 50 €, povodne 50 €, a mnohé iné v dištrikte či v senioráte.

PRÍJEM V ROKU 2014

Cirkevný príspevok	10 741 €
Milodary	20 997 €
Ofery	24 614 €
Iné	33 937 €
OS	21 250 €
Refun. miezd a odv.	10 287 €
Dary	600 €
SPOLU	122 426 €

Pokladňa

PS	3 254 €
Príjem	80 940 €
Výdavok	83 217 €
Zostatok	977 €

Bežný účet

PS	16 467 €
Príjem	71 030 €
Výdavok	66 349 €
Zostatok	21 148 €

Termínovaný účet

PS	20 722 €
Príjem	124 €
Výdavok	24 €
Zostatok	20 822 €

Účet mesto Martin

PS	867 €
Príjem	30 039 €
Výdavok	30 736 €
Zostatok	170 €

Celkový zostatok k 31. 12. 2014

Pokladňa	977 €
Bežný účet	21 148 €
Termínovaný účet	20 822 €
Účet mesto Martin	170 €
Spolu	43 117 €

Príjem iné - sa skladá:

príjem za stravné lístky	558 €
príjem za energie	1 900 €
úroky v banke	126 €
prijaté dary	860 €
prijaté dary – Uhrin	480 €
prijaté dary – Hybenová	480 €
prijaté dary – Evanjelik	470 €
Dar	60 €
príjmy zb. deň, víkend, konfirm.	1 168 €
príjmy od účasť. táborov	5 777 €
príjmy urbariát	9 646 €
iné milodary	1 810 €
preplatok plyn	0 €
za predané knihy	10 251 €
za predané časopisy	351 €
Spolu iný príjem	33 937 €

VÝDAVKY V ROKU 2014

Mzdy, odvody	63 611 €
Vecné a bohoslužobné	89 €
Finančné	
(GBU, VD, seniorát, misia)	5 002 €
Knihy, časopisy	3 767 €
Cestovné	549 €
Investície	7 129 €
Spotreba vody, el. energia	14 013 €
Poistné	
(auto, nehnuteľnosť, osoby)	1 411 €
PHM, kancelárske potreby,	
detské a mládežnícke akcie	12 325 €
Náklady na reprezentáciu	
telefón, ostatné služby	19 045 €
Odpis okna, podpora bezdomovcov	1 226 €
SPOLU	128 167 €

SPOLU CIRKEVNÝ ZBOR A DIAKONIA

Príjem v roku 2014

Diakonia	
Prijaté dary	600 €
OS	21 250 €
Refund. miezd a odv.	10 287 € S
POLU	32 138 €

Bežný účet

Počiatkový stav	3 506 €
Príjem	3 716 €
Výdavok	4 973 €
Zostatok	2 249 €

Účet mesto Martin

Počiatkový stav	867 €
Príjem	30 039 €
Výdavok	30 736 €
Zostatok	170 €

Výdavky v roku

Mzdy, odvody	35 942 €
Telefón, spracovanie miezd, poštovné	812 €
Poistenie	283 €
Poplatky v banke	260 €
SPOLU	37 297 €

Celkový zostatok k 31. 12. 2014

Bežný účet	2 249 €
Účet MM	170 €
Spolu	2 419 €

DIAKONIA

ROZPOČET 2015

Rozpočet finančného hospodárenia 2015

A. PRÍJMY	Riadok	Návrh rozpočtu
Príjmy z majetku (stĺp. a+b denníka)	1	9 000 €
Príjmy z darov a príspevkov (stĺp. c+d+e+f+g denníka) spolu, z toho: milodary, ofery, daň	2	71 000 €
Príjmy z dedičstva (stĺp. h denníka)	3	0 €
Príjmy z organizovania akcií (stĺp. h denníka)		4 0 €
Príjmy z dotácií (stĺp. i denníka)	5	12 000 €
Príjmy z predaja majetku (stĺp. h denníka)	6	0 €
Príjmy z poskytnutých služieb (stĺp. h denníka)	7	33 000 €
Ostatné príjmy (stĺp. l+m+n denníka), z toho:	8	300 €
Výdavky celkom	9	
B. VÝDAVKY	Riadok	Návrh rozpočtu
Zásoby (stĺp. I. denníka)	10	
Služby (stĺp. II. až X. denníka) spolu, z toho:	11	45 000 €
Mzdy (stĺp. XI. denníka)	12	43 000 €
Poistné fondy (stĺp. XII. denníka)	13	14 000 €
Prevádzková réžia (stĺp. XIII. až XXVI. denníka) spolu:	14	36 220 €
Sociálny fond (stĺp. XXVII. denníka)	15	300 €
Ostat. výdavky (stĺp. XXVIII. až XXXI. denníka) spolu, z toho:	16	5 000 €
pôžičky XXXI.	16d	0 €
Výdavky celkom	17	143 520

C. ROZDIEL

Prebytok

Schodok

- 18 220 €

Revízia účtov: Účty boli schválené revíziou komisiou (*Lubica Kušnieriková* – predseda RK, *Petronela Husárová*, *Karol Figura* a *Jaroslav Polák*) dňa 16. 2. 2014 (zápisnica prečítaná na konvente).

4. PLNENIE UZNESENÍ A NÁVRH NA ROK 2015

Plnenie uznesení z konventu CZ ECAV Martin

Bohoslužobné:

- Vydať knihu Kazateľ Ján Bohdan Hroboň – **splnené**
- Pripraviť radostný večer martinských evanjelikov – **splnené**
- Pripraviť zborový deň – **splnené**
- Podieľať na sa príprave celoslovenskej konferencie MOS v Martine – **splnené**
- Spolupracovať na príprave Dištriktuálneho dňa VD ECAV v Martine – **splnené**
- Pripraviť pozvanie partnerského CZ v Hoogveene (Holandsko) – **pripravené na rok 2015**
- Intervenovať za obsadenie kaplánskeho miesta – **splnené**
- Vypracovať v súčinnosti s GBÚ ECAV možnosť nemocničného kaplána na plný úväzok pre UNM a tiež pre študentov JLF UK v Martine – **v konaní** (v roku 2015 plánujeme stretnutie s generálnym biskupom v tejto veci)
- Hľadať vhodného kandidáta na pozíciu druhého farára a vytvoriť pracovnú náplň – **v riešení**
- Pripraviť misijnú cestu na Ukrajinu – **na základe rozhodnutia presbyterstva CZ a odporúčania vedenia ECAV sme nevycestovali, no podporili sme CZ v Petrodoline (UA) 600 €.**

Hospodárske a organizačné:

- Dokončiť sakristiu – **na odporúčanie odborníkom sme preložili tento zámer na rok 2015**
- Dokončiť rekonštrukciu kúrenia na fare (3. etapa) – **splnené**
- Kumulovať zdroje a pripraviť podklady na rekonštrukciu strechy na fare – **splnené**

Uznesenia konventu TUS

- Seniorátny konvent (SK) vyzýva presbyterstvá CZ Turčianskeho seniorátu (TuS), aby sa vyjadrili k organizačnej štruktúre nášho seniorátu, či sú za rozdelenie, alebo ponechanie status quo – **splnené.**

Uznesenia CZ ECAV Martin na rok 2015

Bohoslužobné:

- Pripraviť Radostný večer martinských evanjelikov
- Pripraviť zborový deň
- Pripraviť letné tábory pre mládež, dorast a deti
- Hľadať možnosti v rámci CZ na podporu ESS v Martine
- Pripraviť pozvanie partnerského CZ v Hoogveene
- Intervenovať za obsadenie kaplánskeho miesta
- Ďalej rozpracúvať v súčinnosti s GBÚ ECAV možnosť nemocničného kaplána na plný úväzok pre UNM i pre študentov JLF UK v Martine
- Hľadať spôsoby a možnosti pomoci našim partnerom na Ukrajine
- Pripraviť SB na 1. adventnú nedeľu – pre RTVS
- Poslúžiť s našim spevokolom na Cirkevných dňoch v Stuttgarte

Hospodárske a organizačné:

- Dokončiť sakristiu
- Realizovať výmenu strešnej krytiny na fare

Záver: *Tak ako každý rok by som chcel vysloviť úprimné poďakovanie svojim najbližším spolupracovníkom, presbyterom a dobrovoľníkom, bez ktorých si život v CZ nevieme predstaviť. Osobitné poďakovanie patrí bratovi dozorcovi Danielovi Borcovanovi za jeho prácu, ústretovosť, pomoc a prezentáciu CZ, ako aj vedeniu BŠ a ESS. Sme Pánu Bohu vďační za všetko, čo nám umožnil počas minulého roka prežiť. Uvedomujeme si, že sme dostali omnoho viac, ako sme prosili alebo rozumeli. Nášmu Bohu nech je sláva v cirkvi a v Kristovi Ježišovi po všetky pokolenia až na veky vekov. Amen.*

Prečítané a schválené na výročnom volebnom konvente 1. marca 2015 na 2. nedeľu pôstnu Reminiscere v chráme Božom v Martine.

MILAN KUBÍK, ZBOROVÝ FARÁR
Soli Deo Gloria!

Prijmi, Otče náš

MILOŠ KOVAČKA

Prijmi, Otče náš, ktorý si v nebesiach, našu sviatočnú modlitbu.

*Prijmi naše prosby o Tvoj dar najvzácnejší:
prosíme o Tvoju milosť, v ktorej sa rodí Božie dieťa,
o Tvoju lásku, v ktorej sa združuje Boží ľud,
prosíme o nebeský lúč svetla nezastretého pozemskými svármí,
o čisté srdce pripravené prijať Ducha priameho,
prosíme o silu zabraňovať zlu a brániť dobro,
stavať hrádze proti krivdám.*

*Vynaučuj nás, Otče náš, odvahe otvárať dvere
pravde, právu a spravodlivosťi.*

*Daj, aby sme mohli nachádzať studnice milosrdenstva.
Aby sme mohli rásť pri čistých vodách,
aby sme dozrievali ako dobré semä pre dobré činy,
aby sme mohli obdarovať naše spoločenstvo, národ náš,
obce a mestá naše, rodiny naše, drahé deti naše
impulzom jedinečným: živým Tvojím slovom.*

*Kde ono prenikne, tam sa zrodí svetlo,
tam neznalí budú obdarení múdrosťou,
tam zhynie klam, tam zbledne závišť,
tam sa v kajúcej slze roztopí ľadovec,
ktorý zmrazil v hriešnych časoch naše srdcia.*

*Ó, Hospodine, daj nový život rozsievať,
daj, aby mohlo opäť dozrievať naše konanie,
daj, aby sme mohli vydať úrodu viery,
ktorú si naše deti budú v dobrom pamätať:
zbuduj v nás, Otče, svoj chrám, pevný, nezdolný.*

UDALOSTI V NAŠOM CIRKEVNOM ZBORE OD JANUÁRA DO MARCA 2015

- ❑ Nový rok Pánov 2015 sme začali slávnostnými službami Božími na tému Vzácny rok Pánov. Tešili sme sa aj z hojnej účasti na veľkej Večeri Pánovej.
- ❑ 5. januára sa zišli deti a rodičia na novoročnom stretnutí detskej besiedky, plnom zaujímavých príbehov, hier a zábavy.
- ❑ V sobotu 10. januára sa uskutočnilo v Biblickej škole ekumenické stretnutie v rámci Aliančného modlitebného týždňa, ktorý pokračoval každý deň do nedele 18. januára. Témou stretnutí bola Modlitba Pánova. Zúčastnil sa na ňom aj brat MUDr. Ján Žila, ktorý sa dlhé roky stará o ekumenickú spoluprácu medzi bratmi katolíkmí a naším cirkevným zborom.
- ❑ 11. januára bol v rím.-kat. kostole na Severe koncert Česká mše vánočná, na ktorom vystúpil aj náš spevokol.
- ❑ V sobotu 24. januára bolo v rím.-kat. kostole sv. Martina ekumenické stretnutie v rámci Týždňa modlitieb za jednotu kresťanov. Piesňami poslužil náš zborový spevokol.
- ❑ 1. februára a 1. marca sme mali veľkú detskú besiedku, na ktorej sa zúčastnilo okolo 50 detí a rodičov, za čo sme Pánu Bohu vďační.
- ❑ 9. februára sa v našom cirkevnom zbore uskutočnila Seniorálna pastoraálna konferencia TuS.
- ❑ V dňoch 13. – 15. februára sa konfirmandi 2. ročníka zúčastnili víkendovky v Mošovciach. Pripravili ju Martin Uhrin a brat farár Milan Kubík. Konfirmandi 1. ročníka mali víkendovku tiež v Mošovciach v dňoch 13. – 15. februára a pripravili ju Andrea Hybenová a Eva Janotová.
- ❑ 17. februára sme mali výročné zasadnutie zborového presbyterstva, ktoré určilo termín výročného zborového konventu na 1. marca a odporučilo výročnú správu kňaza a správu revíznej komisie na výročný zborový konvent.
- ❑ 17. februára mali deti z detskej besiedky hry na snehu, ktoré zorganizovala pracovníčka s deťmi Andrea Hybenová.
- ❑ 18. – 20. februára mala naša mládež v MEMc Ichtys vo Veľkom Slavkove biblický tábor. Zamýšľali sa nad témou Modlitebný zápas.
- ❑ 27. februára sa zišla v Biblickej škole Turčianska mládež. Výklad mal Laco Adamovič na tému Od absolútnej nuly.
- ❑ 1. marca sme mali v rámci hlavných služieb Božích výročný zborový konvent, na ktorom bola prijatá výročná správa kňaza a správa revíznej komisie.
- ❑ Od 1. marca do nášho zboru nastúpila sestra kaplanka Slávka Danieľová, ktorá sa tiež strieda za organom s ďalšími kantormi v našom kostole. Tešíme sa z novej posily a prajeme jej v službe veľa Božieho požehnaní.
- ❑ V nedeľu 8. marca bol v našom kostole koncert spevokolu Cantica Collegium musicum pod vedením dirigenta Štefana Sedlického. Vystúpenie spevokolu obohatil hrou na organ Maroš Kuchel.
- ❑ 22. marca sa v Súľove-Hradnej uskutočnil seniorátny konvent Turčianskeho seniorátu, na ktorom sa zúčastnili aj ôsmi delegáti z nášho cirkevného zboru.
- ❑ V rámci sociálneho projektu Evanjelickej spojenej školy v Martine ZiPS

UDALOSTI V NAŠOM CIRKEVNOM ZBORE OD JANUÁRA DO MARCA 2015

(Zemou inde, predsa spolu) sa uskutočnili nasledujúce návštevy:

Od 18. do 21. marca navštívili tri učiteľky z Vojvodiny ESS, kde mali program s našimi učiteľmi a žiakmi, a boli tiež na učiteľskej konferencii ECAV vo Veľkom Slavkove.

Od 28. marca do 1. apríla 4 učiteľia a 28 žiaci z Báčskeho Petrovca na-

vštívili ESS, Biblickú školu a náš cirkevný zbor. Počas 4 dní mali pripravený bohatý program a oni tiež obohatili naše služby Božie a aktivity v ESS a BŠ.

☐ 23. – 29. marca sme mali pôstny modlitebný týždeň, počas ktorého sme sa venovali téme Boh v živote človeka.

PRIpravila KATARINA PLŽOVÁ

Program služieb Božích Cirkevného zboru ECAV na Slovensku v Martine cez veľkonočné sviatky 2015

Zelený štvrtok

18.00 h Večerné služby Božie s Večerou Pánovou

Veľký piatok

10.00 h Služby Božie s čítaním Pašii, po SB Večera Pánova

17.00 h Večerné služby Božie (bez Pašii) s Večerou Pánovou

Veľkonočná nedeľa

8.30 h Služby Božie na Bystričke

8.30 h Ranné služby Božie

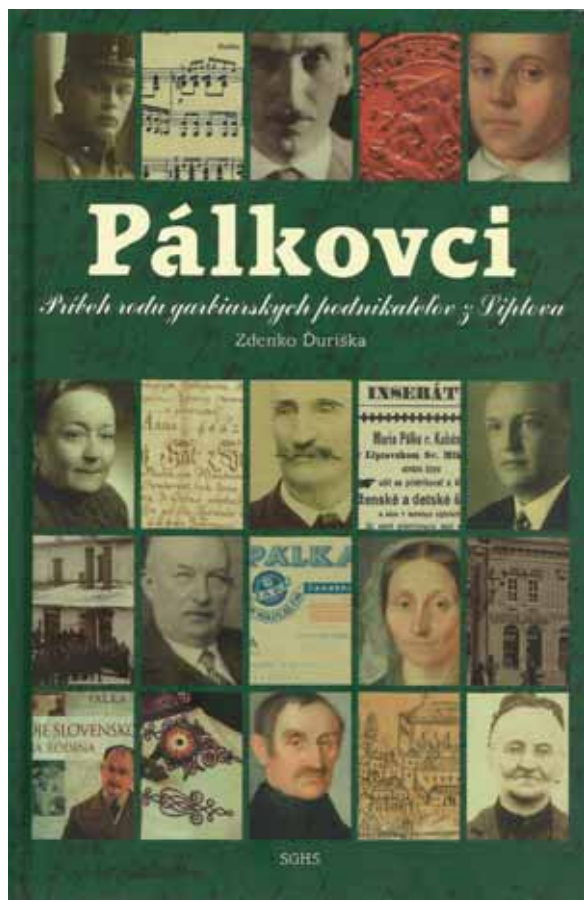
10.00 h Hlavné slávnostné služby Božie

Veľkonočný pondelok

10.00 h Hlavné služby Božie

Po sobote, na úsvite v prvý deň po sobote, prišla Mária Magdaléna a iná Mária pozrieť hrob. A hľa, nastalo veľké zemetrasenie, lebo anjel Pánov zostúpil z neba, prišiel, odvalil kameň a sadol si naň. Jeho zjav bol ako blesk, jeho rúcho biele ako sneh. A strachom pred ním chveli sa strážcovia a zostali ako mŕtvi. Anjel povedal ženám: Vy sa nebojte, lebo viem, že hľadáte Ježiša, toho ukrižovaného! Niet Ho tu, lebo vstal, ako povedal; pod'te, vid'te miesto, kde ležal. A choďte rýchlo; povedzte Jeho učeníkom, že vstal z mŕtvych, a hľa, predchádza vás do Galiley, tam Ho uvidíte. Ajhľa, povedal som vám. A odišli rýchlo od hrobu, so strachom i s veľkou radosťou bežali to zvestovať Jeho učeníkom.

Mt 28, 1 – 8

MARTINSKÝ EVANJELIK

Časopis Evanjelického a. v. cirkevného zboru v Martine.

Redakčná rada:

Milan Kubík, Peter Ďurík, Miloš Kovačka,

Katarína Pížová, Alžbeta Stančevová-Kátlovská, Hedwiga Tkáčová-Hennelová

Vychádza šesťkrát do roka.

Redakcia a administrácia: Ev. a. v. farský úrad v Martine, Memorandové námestie

www.ecavmt.sk, www.bsmt.sk, www.ezsmt.sk

Registračné číslo: FKOMT 94/01176